

Euroopan unionin
neuvosto

Bryssel, 20. syyskuuta 2023
(OR. en)

13215/23

ECOFIN 902
FIN 937
UEM 250

SAATE

Lähettäjä:	Euroopan komission pääsihteeri, allekirjoittajana johtaja Martine DEPREZ
Saapunut:	19. syyskuuta 2023
Vastaanottaja:	Thérèse BLANCHET, Euroopan unionin neuvoston pääsihteeri
Kom:n asiak. nro:	COM(2023) 545 final
Asia:	KOMISSION KERTOMUS EUROOPAN PARLAMENTILLE JA NEUVOSTOLLE elpymis- ja palautumisvälineen täytäntöönpanosta: Eteenpäin mennään

Valtuuskunnille toimitetaan oheisena asiakirja COM(2023) 545 final.

Liite: COM(2023) 545 final

Bryssel 19.9.2023
COM(2023) 545 final

KOMISSION KERTOMUS EUROOPAN PARLAMENTILLE JA NEUVOSTOLLE

elpymis- ja palautumisvälineen täytäntöönpanosta: Eteenpäin mennään

Sisältö

1. Tiivistelmä	4
2. Elpymis- ja palautumistukivälineen täytäntöönpanotilanne	7
2.1. Elpymis- ja palautumistukisuunnitelmien täytäntöönpanotilanne.....	7
2.2. Maksupyyntöjen arvioinnin läpinäkyvyyden lisääminen	18
2.3. Elpymis- ja palautumistukivälineen välitavoitteiden ja tavoitteiden kumoaminen.....	20
2.4. Elpymis- ja palautumissuunnitelmien tarkistaminen.....	20
2.5. Elpymis- ja palautumistukivälineen rahoitustilanne.....	25
2.6. Elpymis- ja palautumistukivälineen täytäntöönpanon valvonta ja tarkastukset	27
2.7. Elpymis- ja palautumissuunnitelman täytäntöönpano ja läpinäkyvyys.....	30
3. Elpymis- ja palautumistukivälineen vaikutus välineen tavoitteisiin.....	40
3.1. Tukivälineen vaikutus vihreään siirtymään (pilari 1).....	41
3.2. Tukivälineen vaikutus digitaaliseen muutokseen (pilari 2).....	46
3.3. Tukivälineen vaikutus älykkääseen, kestäväan ja osallistavaan kasvuun (pilari 3)	52
3.4. Tukivälineen vaikutus sosiaaliseen ja alueelliseen yhteenkuuluvuuteen (pilari 4)	56
3.5. Tukivälineen vaikutus terveyteen ja taloudelliseen, sosiaaliseen ja institutionaaliseen palautumiskykyyn muun muassa kriisivasteen ja kriisivalmiuden parantamiseksi (pilari 5)	62
3.6. Tukivälineen vaikutus seuraavalle sukupolvelle, lapsille ja nuorille, suunnattuun toimintapolitiikkaan, kuten koulutukseen ja osaamiseen (pilari 6)	70
3.7. Tukivälineen panos sosiaalipolitiikkaan, mukaan lukien sukupuolten tasa-arvo sekä lapset ja nuoret.....	74
3.8. Vaikutus rajatylittäviin ja useita maita kattaviin hankkeisiin.....	81
3.9. Vaikutus maakohtaisten suositusten toteuttamiseen.....	85
4. REPowerEU-suunnitelma	87
4.1. REPowerEU-lukuihin sisältyvät toimenpiteet.....	87
4.2. REPowerEU-lukujen rahoitus	91
5. Päätelmät.....	95

Kaaviot:

Kaavio 1: Edistyminen välitavoitteissa ja tavoitteissa, jotka oli määrä saavuttaa vuoden 2020 ensimmäisen neljänneksen ja vuoden 2023 ensimmäisen neljänneksen välillä.....	11
Kaavio 2: Edistyminen välitavoitteissa ja tavoitteissa, jotka on määrä saavuttaa vuoden 2023 toisen neljänneksen ja vuoden 2024 toisen neljänneksen välillä.....	11
Kaavio 3: Edistyminen uudistuksiin liittyvissä ja investointeihin liittyvissä välitavoitteissa ja tavoitteissa	12
Kaavio 4: Edistyminen välitavoitteissa ja tavoitteissa kunkin elpymis- ja palautumistukivälineen pilarin osalta.....	13
Kaavio 5: Viivästyneet välitavoitteet ja tavoitteet tyypeittäin.....	14
Kaavio 6: Edistyminen yhteisten indikaattoreiden saavuttamisessa.....	16
Kaavio 7: Säästöjen kehitys primäärienergian vuotuisessa kulutuksessa megawattitunteina vuodessa.....	17
Kaavio 8: Tuettujen yritysten lukumäärän kehitys.....	17
Kaavio 9: Koulutukseen osallistuvien lukumäärän kehitys	18
Kaavio 10: Maksujen keskeyttämismenetelmä.....	20
Kaavio 11: Suurimpien lopullisten tuensaajien hajonta jäsenvaltioittain	34
Kaavio 12: Sadan suurimman lopullisen tuensaajan saaman tuen ja tuella toteutettujen toimenpiteiden jakautuminen kuuteen politiikkapilariin.....	36
Kaavio 13: Elpymis- ja palautumistukivälineen varojen jakautuminen kuhunkin pilariin.....	40
Kaavio 14: Vihreää siirtymää tukevien menojen jakautuminen politiikanaloittain.....	41
Kaavio 15: Ilmastotavoitteita edistävien määrärahojen osuus elpymis- ja palautumissuunnitelman määrärahoista	42
Kaavio 16: Niiden pilarin 1 toimenpiteiden määrä, joiden välitavoitteet ja tavoitteet on saavutettu tyydyttävästi elpymis- ja palautumistukivälineen viimeisimmän vuosikertomuksen jälkeen, politiikanaloittain	43
Kaavio 17: Digitaalista muutosta tukevien menojen jakautuminen politiikanaloittain.....	46
Kaavio 18: Digitaalisia tavoitteita edistävien määrärahojen osuus elpymis- ja palautumissuunnitelman määrärahoista	47
Kaavio 19: Niiden pilarin 2 toimenpiteiden määrä, joiden välitavoitteet ja tavoitteet on saavutettu tyydyttävästi elpymis- ja palautumistukivälineen viimeisimmän vuosikertomuksen jälkeen, politiikanaloittain	48
Kaavio 20: Älykästä, kestäväää ja osallistavaa kasvua tukevien menojen jakautuminen politiikanaloittain	52
Kaavio 21: Niiden pilarin 3 toimenpiteiden määrä, joiden välitavoitteet ja tavoitteet on saavutettu tyydyttävästi elpymis- ja palautumistukivälineen viimeisimmän vuosikertomuksen jälkeen, politiikanaloittain	53
Kaavio 22: Sosiaalista ja alueellista yhteenkuuluvuutta tukevien menojen jakautuminen politiikanaloittain	57
Kaavio 23: Niiden pilarin 4 toimenpiteiden määrä, joiden välitavoitteet ja tavoitteet on saavutettu tyydyttävästi elpymis- ja palautumistukivälineen viimeisimmän vuosikertomuksen jälkeen, politiikanaloittain	58

Kaavio 24: Terveyttä ja palautumiskykyä tukevien menojen jakautuminen politiikanaloittain	64
Kaavio 25: Niiden pilarin 5 toimenpiteiden määrä, joiden välitavoitteet ja tavoitteet on saavutettu tyydyttävästi elpymis- ja palautumistukivälineen viimeisimmän vuosikertomuksen jälkeen, politiikanaloittain	65
Kaavio 26: Seuraavalle sukupolvelle suunnattua toimintapolitiikkaa tukevien menojen jakautuminen politiikanaloittain	71
Kaavio 27: Niiden pilarin 6 toimenpiteiden määrä, joiden välitavoitteet ja tavoitteet on saavutettu tyydyttävästi elpymis- ja palautumistukivälineen viimeisimmän vuosikertomuksen jälkeen, politiikanaloittain	71
Kaavio 28: Elpymis- ja palautumistukivälineen sosiaalimenojen osuus sosiaalialan pääluokkien mukaan.....	75
Kaavio 29: Sukupuolten tasa-arvoon keskittyvien toimenpiteiden osuus (prosentteina) hyväksytyissä elpymis- ja palautumissuunnitelmissa	76
Kaavio 30: Vuosien 2019–2020 maakohtaisten suositusten noudattaminen tähän mennessä .	85
Kaavio 31: Vuosien 2019–2022 maakohtaisten suositusten noudattaminen: arvio edistymisestä kunakin vuonna ja toteuttaminen tähän mennessä.....	85

Taulukot:

Taulukko 1: Maksupyyntöjen käsittely.....	8
Taulukko 2: Elpymis- ja palautumistukivälineen maksupyyntöjen täytäntöönpanotilanne	9
Taulukko 3: Sellaisten uudistuksiin ja investointeihin liittyvien välitavoitteiden ja tavoitteiden määrä, joiden ilmoitettu saavuttamisajankohta on viivästynyt tai aikaistunut, ja viivästymisen tai aikaistumisen mediaaniaika	14
Taulukko 4: Yhteenvetotaulukko muutettujen elpymis- ja palautumissuunnitelmien ja REPowerEU-lukujen toimittamisesta	22
Taulukko 5: Jäsenvaltioiden soveltama oikeusperusta muutettaessa elpymis- ja palautumissuunnitelmia	23
Taulukko 6: Muutos elpymis- ja palautumistukivälinettä koskevan asetuksen 18 artiklan mukaisessa rahoitustuessa, jota ei makseta takaisin	24
Taulukko 7: Jäsenvaltioiden 31. elokuuta 2023 mennessä pyytämät lainat	24
Taulukko 8: Vihreän siirtymän pilarin toimenpiteisiin liittyvät useita maita kattavat hankkeet	82
Taulukko 9: Useita maita kattavat digitaaliset hankkeet.....	83
Taulukko 10: Yhteenveto hyväksytyjen REPowerEU-lukujen sisällöstä.....	88
Taulukko 11: Käytettävissä oleva lisätuki, jota ei tarvitse maksaa takaisin, jäsenvaltioittain .	92
Taulukko 12: Määrärahojen siirto brexit-mukautusvarauksen nojalla	93

1. Tiivistelmä

Elpymis- ja palautumistukiväline perustettiin kaksi ja puoli vuotta sitten, ja se on edelleen keskeinen osa EU:n toimia jäsenvaltioiden talouksien häiriönsietokyvyn parantamiseksi. Taloudellinen ja geopoliittinen tilanne on edellisen vuosikertomuksen julkaisemisen (maaliskuu 2022) jälkeen muuttunut huomattavasti. Venäjän provosoimaton hyökkäys Ukrainaa vastaan johti energian hintojen nousuun vuonna 2022, mikä nosti esiin haavoittuvuuksia, jotka liittyvät riippuvuuteen Venäjän fossiilisista polttoaineista. Myös inflaatio nousi tasolle, jollaista ei ole nähty vuosikymmeniin, ja aiheutti elinkustannuskriisin monille kotitalouksille.

Elpymis- ja palautumistukivälinettä oli mukautettava tässä tilanteessa uusiin haasteisiin vastaamiseksi. Mukauttamisessa otettiin huomioon tämän innovatiivisen, tulosperusteisen välineen täytäntöönpanosta kahden vuoden aikana saadut kokemukset. Tällä hetkellä lähestytään tukivälineen lyhyen elinkaaren puoliväliä, joten tässä kertomuksessa tarkastellaan tukivälineen täytäntöönpanon edistymistä ja kehitystä alkaen elpymis- ja palautumistukivälinettä koskevan asetuksen¹ hyväksymisestä helmikuussa 2021, edeten elpymis- ja palautumistukivälinettä koskevan asetuksen muuttamiseen helmikuussa 2023 REPowerEU-lukujen lisäämiseksi elpymis- ja palautumissuunnitelmiin² ja päättyen viimeisimpien 1. syyskuuta 2023 mennessä suoritettuihin maksuihin.

Kertomuksessa osoitetaan, että merkittävää edistystä on saavutettu i) elpymis- ja palautumistukivälineen jatkuvassa täytäntöönpanossa, ii) välineen täytäntöönpanoon liittyvän läpinäkyvyyden lisäämisessä ja iii) EU:n taloudellisten etujen suojaamisessa nostamalla valvonta- ja tarkastustoimien tasoa.

Elpymis- ja palautumistukivälineen täytäntöönpano on hyvässä vauhdissa sen lyhyestä elinkaaresta johtuvien tiukkojen rajoitusten puitteissa. Komissio on vastaanottanut 1. syyskuuta 2023 mennessä 31 maksupyyntöä 19 jäsenvaltiolta ja suorittanut yhteensä 153,4 miljardin euron maksut. Neuvosto on hyväksynyt myönteisen arvion kaikkien jäsenvaltioiden alkuperäisistä suunnitelmista. Lisäksi neuvosto on hyväksynyt myönteisen arvion jo neljästä tarkistetusta suunnitelmasta, joihin sisältyy REPowerEU-luvut, ja 16 tarkistettua suunnitelmaa on parhaillaan komissio arvioitavana. Kertomuksessa annetaan useita esimerkkejä elpymis- ja palautumistukivälineestä rahoitetuista konkreettisista uudistuksista ja investoinneista, joilla edistetään elpymis- ja palautumistukivälinettä koskevassa asetuksessa määriteltyjä kuutta politiikkapilaria, kuten vihreää siirtymää ja digitalisaatiota.

Samalla komissio auttaa jäsenvaltioita vastaamaan mahdollisiin täytäntöönpanoon liittyviin haasteisiin. Joillakin jäsenvaltioilla on vaikeuksia varojen hallinnoinnissa, mikä johtuu osittain hallinnollisiin valmiuksiin liittyvistä ongelmista tai investointien

¹ Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EU) 2021/241, annettu 12 päivänä helmikuuta 2021, elpymis- ja palautumistukivälineen perustamisesta (EUVL L 57, 18.2.2021, s. 17).

² Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EU) 2023/435, annettu 27 päivänä helmikuuta 2023, asetuksen (EU) 2021/241 muuttamisesta elpymis- ja palautumissuunnitelmien REPowerEU-lukujen osalta (EUVL L 63, 28.2.2023, s. 1).

pullonkauloista. Toisilla taas on muuttuneiden taloudellisten olosuhteiden, kuten korkean inflaation tai toimitusten pullonkaulojen, vuoksi vaikeuksia panna elpymis- ja palautumissuunnitelmia täytäntöön sellaisina kuin ne on alun perin muotoiltu. Komissio tukee kaikkia jäsenvaltioita, muun muassa teknisen tuen välineellä³, jotta ne voivat vauhdittaa suunnitelmiansa täytäntöönpanoa ja tarkistamista.

Komissio pyrki lisäämään tukivälineen täytäntöönpanon selkeyttä ja läpinäkyvyyttä merkittävästi vuonna 2023. Komissio julkaisi 21. helmikuuta 2023 menetelmänsä, joilla se i) arvioi välitavoitteiden ja tavoitteiden tyydyttävää saavuttamista ja ii) laskee keskeytettävien maksujen määrät, jos välitavoitetta tai tavoitetta ei saavuteta. Komissio julkaisee nyt yhdessä tämän kertomuksen kanssa puitteensa sellaisten tilanteiden käsittelemiseksi, joissa komission alun perin tyydyttävästi saavutetuiksi arvioimia välitavoitteita ja tavoitteita mahdollisesti kumotaan jäsenvaltiossa.

Lisäksi elpymis- ja palautumistukivälinettä koskevaan asetukseen tehdyissä muutoksissa edellytetään, että jäsenvaltiot julkaisevat tiedot niistä sadasta lopullisesta tuensajaasta, jotka saavat eniten elpymis- ja palautumistukivälineen rahoitusta. Komissio on antanut nopeasti tarvittavan ohjeistuksen ja pyytänyt jäsenvaltioita asettamaan nämä tiedot saataville mahdollisimman pian ja päivittämään ne kahdesti vuodessa. Komissio on koonnut julkaistut tiedot elpymisen ja palautumisen tulostauluun. Näitä tietoja käytetään myös elpymis- ja palautumistukivälineestä rahoitettuja hankkeita kuvaavan kartan laatimiseen. Kartta julkaistiin ensimmäisen kerran 9. maaliskuuta 2023, ja sitä on sen jälkeen päivitetty säännöllisesti. Kaikki nämä tekijät yhdessä parantavat merkittävästi komission tilivelvollisuutta elpymis- ja palautumistukivälineen täytäntöönpanoon liittyvien päätösten suhteen.

Ottaen huomioon myös Euroopan parlamentin, neuvoston ja Euroopan tilintarkastustuomioistuimen suositukset komissio edelleen vahvisti vuonna 2023 valvontakehystään lisävarmuuden antamiseksi siitä, että elpymis- ja palautumistukivälineen varoja käytetään sääntöjen mukaisesti ja unionin taloudellisia etuja suojataan tuloksellisesti. Komissio on tehnyt 1. syyskuuta 2023 mennessä 14 riskiperusteista jälkitarkastusta välitavoitteista ja tavoitteista saadakseen lisävarmuuden siitä, että jäsenvaltion toimittamat tiedot tavoitteiden tyydyttävästä saavuttamisesta pitävät paikkansa (seitsemän vuonna 2022 ja seitsemän vuonna 2023). Varmistettuaan elpymis- ja palautumissuunnitelmien arvioinnin yhteydessä, että jäsenvaltioiden valvontajärjestelmät ovat asianmukaisia unionin taloudellisten etujen suojaamiseksi, komissio on tehnyt myös 27 tarkastusta jäsenvaltioiden järjestelmiin (16 vuonna 2022 ja 11 vuonna 2023) ja vuoden 2023 loppuun mennessä se on tarkastanut kaikki jäsenvaltiot vähintään kerran. Vuodesta 2023 lähtien on elpymis- ja palautumistukivälinettä koskevan asetuksen 22 artiklan 2 kohdan a alakohdalla noudattaen kiinnitetty erityistä huomiota siihen, että jäsenvaltiot noudattavat julkisia hankintoja ja valtiontukia koskevia sääntöjä. Tähän valvontakehykseen perustuva, elpymis- ja palautumistukivälinettä koskeva vahvistuslausuma on saatettu täysin muiden pääosastojen vuodesta 2022 alkaen antamien vahvistuslausumien mukaiseksi.

³ https://commission.europa.eu/funding-tenders/find-funding/eu-funding-programmes/technical-support-instrument_en

Elpymis- ja palautumistukiväline alkaa pian olla elinkaarensa puolivälissä. Välineellä on voitu kannustaa rakenneuudistuksiin, lisätä investointien vaikutusta ja säilyttää riittävä joustavuus muuttuviin olosuhteisiin sopeutumiseksi. Nämä saavutukset perustuvat tukivälineen keskeiseen tulosperusteiseen ominaisuuteen eli siihen, että maksut yhdistetään uudistusten ja investointien asteittaiseen toteuttamiseen sovittujen välitavoitteiden ja tavoitteiden avulla. Saavutuksiin ei olisi päästy ilman sitä sitoutumista ja päättäväisyyttä, jolla jäsenvaltiot ovat panneet täytäntöön elpymis- ja palautumissuunnitelmiaan, eikä ilman Euroopan parlamentin ja Euroopan tilintarkastustuomioistuimen kaltaisten toimielinten sekä yhteiskunnallisten ja paikallisten sidosryhmien panosta.

Työtä riittää kuitenkin edelleen, ja edessä on haastava täytäntöönpanokausi. Kansallisia suunnitelmia tarkistetaan parhaillaan. Tässä työssä hyödynnetään tähän mennessä saatua laajaa kokemusta, millä nopeutetaan osaltaan välineen täytäntöönpanoa. Täytäntöönpanon läpinäkyvyyden lisääminen, REPowerEU-lisäresurssit ja keskittyminen jäsenvaltioiden hallinnollisten valmiuksien käyttöönottoon luovat perustan täytäntöönpanon nopeuttamisen jatkamiselle vuonna 2024 ja sen jälkeen vuoden 2026 loppuun saakka.

2. Elpymis- ja palautumistukivälineen täytäntöönpanotilanne

Tässä kertomuksessa esitetään yksityiskohtaisesti elpymis- ja palautumistukivälineen täytäntöönpanotilanne (jakso 2), välineen vaikutus elpymis- ja palautumistukivälineen tavoitteisiin (jakso 3) ja REPowerEU-lukujen tilanne (jakso 4). Liitteessä olevissa maakohtaisissa selvityksissä kuvataan kunkin elpymis- ja palautumissuunnitelman edistymistä.

Ellei toisin mainita, tässä kertomuksessa annetut tiedot perustuvat komission arvioimien hyväksytyjen suunnitelmien sisältöön, tietoihin, jotka jäsenvaltiot ovat toimittaneet huhtikuuhun 2023 mennessä osana puolivuositaisia raportointivelvoitteitaan, elpymisen ja palautumisen tulostaulun⁴ tietoihin 1. syyskuuta 2023 ja tukivälineen täytäntöönpanon kehitykseen 1. syyskuuta 2023 saakka⁵.

2.1. Elpymis- ja palautumistukisuunnitelmien täytäntöönpanotilanne

Elpymis- ja palautumissuunnitelmien hyväksyminen

Sen jälkeen, kun edellinen vuosikertomus julkaistiin 1. maaliskuuta 2022, neuvosto on hyväksynyt jäljellä olevat viisi neuvoston täytäntöönpanopäätöstä Bulgarian ja Ruotsin elpymis- ja palautumissuunnitelmista 4. toukokuuta 2022, Puolan elpymis- ja palautumissuunnitelmasta 17. kesäkuuta 2022, Alankomaiden elpymis- ja palautumissuunnitelmasta 4. lokakuuta 2022 sekä Unkarin elpymis- ja palautumissuunnitelmasta 16. joulukuuta 2022. Komissio teki kustakin suunnitelmasta nopeasti johdonmukaisella ja läpinäkyvällä tavalla arvioinnin elpymis- ja palautumistukivälinettä koskevan asetuksen 19 artiklan 3 kohdassa säädettyjen yhdentoista kriteerin perusteella. Arviointiprosessin aikana komissio oli tiiviissä yhteydessä jäsenvaltioihin kokonaisvaltaisen arvion tekemiseksi. Komissio tuki jäsenvaltioita, jotta ne voisivat esittää kunnianhimoisia suunnitelmia, joissa on selkeät ja realistiset välitavoitteet ja tavoitteet edistymisen seuraamiseksi täytäntöönpanon aikana. Kaikki elpymis- ja palautumissuunnitelmat on nyt hyväksytyt, joten on aika suunnata kaikki huomio suunnitelmien täytäntöönpanoon ja meneillään oleviin tarkistuksiin.

Operatiiviset järjestelyt

Komissio on tähän mennessä allekirjoittanut operatiivisia järjestelyjä 24 jäsenvaltion kanssa. Elpymis- ja palautumistukivälinettä koskevan asetuksen mukaisesti näissä kahdenvälisissä sopimuksissa täsmennetään edelleen yksityiskohtaisia sääntöjä, jotka liittyvät seurantaan, yhteistyöhön ja täytäntöönpanon näkökohtiin. Lisäksi operatiivisissa järjestelyissä esitetään yksityiskohtaisemmin kullekin välitavoitteelle ja tavoitteelle tarkastusmekanismi, ja

⁴ https://ec.europa.eu/economy_finance/recovery-and-resilience-scoreboard/index.html?lang=fi

⁵ Tämän vuosikertomuksen jakson 3 tiedoissa on otettu huomioon Viron ja Ranskan uusimmat elpymis- ja palautumissuunnitelmat, jotka hyväksyttiin 16. kesäkuuta 2023 ja 14. heinäkuuta 2023, mutta ei Maltan ja Slovakian viimeisimpiä suunnitelmia, jotka hyväksyttiin 14. heinäkuuta 2023, koska näiden kahden jäsenvaltion tiedot eivät olleet vielä kokonaan saatavilla.

niihin sisältyy tarvittaessa lisäseurantatoimia suunnitelman täytäntöönpanon seuraamiseksi. Komissio asettaa operatiiviset järjestelyt saataville verkkosivustollaan⁶ läpinäkyvyyden edistämiseksi.

Operatiivisten järjestelyjen laatiminen ja allekirjoittaminen ovat keskeisiä vaiheita elpymis- ja palautumissuunnitelmien täytäntöönpanossa. Vaikka allekirjoitetut operatiiviset järjestelyt eivät ole edellytyksenä ennakkomaksuille, ne ovat edellytys sille, että asianomainen jäsenvaltio voi toimittaa ensimmäisen maksupyynnönsä. Jäsenvaltion kansallisesta kehyksestä riippuen operatiivisten järjestelyjen laatiminen voi kestää joissakin tapauksissa kauemmin kuin toisissa. Operatiivisten järjestelyjen viimeistely tai allekirjoittaminen oli 1. syyskuuta 2023 kesken enää kolmessa jäsenvaltiossa (Alankomaat, Saksa, Unkari)⁷.

Maksupyynnöt

Komissio on 1. syyskuuta 2023 mennessä vastaanottanut 31 maksupyynnöä 19 jäsenvaltiolta ja suorittanut yhteensä 153,4 miljardin euron maksut. Tähän sisältyy elpymis- ja palautumistukivälineestä 21 jäsenvaltiolle 31. joulukuuta 2021 mennessä myönnetty 56,6 miljardin euron ennakkomaksut. Jäsenvaltioille maksetusta kokonaismäärästä 106,3 miljardia euroa on tukea, jota ei makseta takaisin, ja 47,1 miljardia euroa lainoja. Taulukoissa 1 ja 2 esitetään yleiskatsaus jäsenvaltioiden toimittamista maksupyynnöistä ja vastaavista komission suorittamista maksuista sen jälkeen, kun asianomaisen maksupyynnön kattamista välitavoitteista ja tavoitteista on annettu myönteinen arvio.

Taulukko 1: Maksupyynnöiden käsittely⁸

	Pyydetty määrä	Välitavoitteiden ja tavoitteiden määrä	Toimituspäivä	Maksupäivä
Espanja	EUR 10 mrd.	52	11.11.2021	27.12.2021
Ranska	EUR 7,4 mrd.	38	26.11.2021	4.3.2022
Kreikka	EUR 3,6 mrd.	15	29.12.2021	8.4.2022
Italia	EUR 21 mrd.	51	30.12.2021	13.4.2022
Portugali	EUR 1,1 mrd.	38	25.1.2022	9.5.2022
Kroatia	EUR 700 milj.	34	15.3.2022	28.6.2022
Slovakia	EUR 398,7 milj.	14	29.4.2022	29.7.2022
Espanja	EUR 12 mrd.	40	30.4.2022	29.7.2022
Romania	EUR 2,6 mrd.	21	31.5.2022	27.10.2022
Latvia	EUR 201 milj.	9	17.6.2022	7.10.2022
Italia	EUR 21 mrd.	45	29.6.2022	8.11.2022
Kypros	EUR 85 milj.	14	28.7.2022	2.12.2022
Bulgaria	EUR 1,37 mrd.	22	31.8.2022	16.12.2022
Kroatia	EUR 700 milj.	25	19.9.2022	16.12.2022
Portugali	EUR 1,8 mrd.	20	30.9.2022	8.2.2023
Kreikka	EUR 3,56 mrd.	28	30.9.2022	19.1.2023
Slovenia	EUR 49,6 milj.	12	20.10.2022	20.4.2023
Slovakia	EUR 708,8 milj.	16	25.10.2022	22.3.2023

⁶ https://commission.europa.eu/business-economy-euro/economic-recovery/recovery-and-resilience-facility/country-pages_fi

⁷ Komissio allekirjoitti Saksan operatiiviset järjestelyt 4. syyskuuta. Unkarin osalta järjestelyt on määrä allekirjoittaa vuoden 2023 kolmannella neljänneksellä. Alankomaiden osalta järjestelyt allekirjoitetaan vasta, kun suunnitelman tarkistus on hyväksytty.

⁸ Tietojen koontipäivä on 1. syyskuuta 2023.

	Pyydetty määrä	Välitavoitteiden ja tavoitteiden määrä	Toimituspäivä	Maksupäivä
Espanja	EUR 6 mrd.	29	11.11.2022	31.3.2023
Tšekki	EUR 928,2 milj.	37	25.11.2022	22.3.2023
Liettua	EUR 542 milj.	33	30.11.2022	10.5.2023
Tanska	EUR 301,5 milj.	25	16.12.2022	26.4.2023
Romania	EUR 2,8 mrd.	51	16.12.2022	Komission alustava arvio hyväksytty
Malta	EUR 52,3 milj.	19	19.12.2022	8.3.2023
Itävalta	EUR 700 milj.	44	22.12.2022	20.4.2023
Luxemburg	EUR 25 milj.	26	28.12.2022	16.6.2023
Italia	EUR 19 mrd.	55	30.12.2022	Komission alustava arvio hyväksytty
Kreikka	EUR 1,72 mrd.	42	16.5.2023	Arviointi komissiossa kesken
Viro	EUR 286 milj.	29	30.6.2023	Arviointi komissiossa kesken
Kroatia	EUR 700 milj.	45	24.7.2023	Arviointi komissiossa kesken
Ranska	EUR 10,3 mrd.	55	31.7.2023	Arviointi komissiossa kesken

Huom. Tiedot esitetään kronologisessa järjestyksessä maksupyynnön toimittamispäivän mukaan määrinä, joista on vähennetty ennakkomaksut.

Lähde: Euroopan komissio

Taulukko 2: Elpymis- ja palautumistukivälineen maksupyyntöjen täytäntöönpanotilanne

	BE	BG	CZ	DK	DE	EE	IE	EL	ES	FR	HR	IT	CY	LV	LT	LU	HU	MT	NL	AT	PL	PT	RO	SI	SK	FI	SE
Komissio ja neuvosto hyväksyneet 27 suunnitelmaa																											
21 ennakkomaksua suoritettu (EUR 56,6 mrd.)		▲					*										▲		▲		▲						▲
24 operatiivista järjestelyä allekirjoitettu																											
Komissiolle toimitettu 31 maksupyyntöä								3x	3x	2x	3x	3x										2x	2x		2x		
25 maksua suoritettu (EUR 96,8 mrd.)								2x	3x		2x	2x										2x			2x		

Huom. * Irlanti ei ole pyytänyt ennakkomaksua. ▲ Ennakkomaksun edellytyksenä oli, että neuvosto oli hyväksynyt täytäntöönpanopäätöksen 31. joulukuuta 2021 mennessä.

Lähde: Euroopan komissio

Elpymis- ja palautumissuunnitelmien täytäntöönpano etenee enimmäkseen hyvin, mutta joillakin jäsenvaltioilla on vaikeuksia varojen hallinnoinnissa, mikä osittain johtuu rajallisista hallinnollisista valmiuksista tai investointien pullonkauloista, joita tukivälineen tiukka aikataulu aiheuttaa. Elpymis- ja palautumissuunnitelmien tarkistukset ja REPowerEU-lukujen lisääminen ovat myös vaikuttaneet elpymis- ja

palautumistukivälineen varojen maksuaikatauluun, sillä vuoden 2023 alkupuoliskolla maksupyyntöjen toimittaminen on hidastunut ja jäsenvaltiot ovat keskittyneet suunnitelmien tarkistamiseen ja REPowerEU-lukujen lisäämiseen. Seuraavassa jaksossa esitetään tarkempia tietoja välitavoitteiden ja tavoitteiden täytäntöönpanon edistymisestä puolivuositaisen raportoinnin perusteella.

Komissio korostaa edelleen, että elpymis- ja palautumissuunnitelmien nopea täytäntöönpano on yhä ensisijainen tavoite, kuten vuoden 2023 maakohtaisista suosituksista käy ilmi, ja komissio on valmis tukemaan jäsenvaltioita niiden täyttäessä sovitut uudistus- ja investointisuunnitelmiansa. Suunnitelmien tarkistaminen onnistuneesti vuonna 2023 tarjoaa jäsenvaltioille tilaisuuden käsitellä hallinnollisiin resursseihin liittyviä ongelmia, lisätä elpymis- ja palautumistukivälineen varojen hyödyntämisvalmiuksia ja kuroa kiinni maksuaikataulua. Tämä edellyttää lisä uudistusten ja -investointien ottamista muutettuihin elpymis- ja palautumissuunnitelmiin, jotta voidaan puuttua täytäntöönpanon yhteydessä tähän mennessä havaittuihin erityisiin sääntelyesteisiin ja investointien pullonkauloihin. Tähän sisältyy myös toimenpiteitä, joilla parannetaan suunnitelmien täytäntöönpanoon suoraan osallistuvien kansallisten hallintoelinten organisaatiota, valmiuksia ja keinoja. Nämä toimenpiteet voivat perustua komission tarjoamaan tekniseen apuun, jota annetaan teknisen tuen välineellä. 23 jäsenvaltiota on saanut tai saa parhaillaan yleistä tukea elpymis- ja palautumissuunnitelman täytäntöönpanon horisontaalisia näkökohtia varten, mukaan lukien tuki suunnitelmien tarkistamiseen, ja kaikki 27 jäsenvaltiota saavat elpymis- ja palautumistukivälineen toimenpiteiden täytäntöönpanoon liittyvää temaattista tukea.⁹

Edistyminen välitavoitteiden ja tavoitteiden täytäntöönpanossa

Elpymis- ja palautumistukivälinettä koskevan asetuksen 27 artiklan mukaan jäsenvaltioiden on talouspolitiikan EU-ohjausjakson yhteydessä raportoitava kahdesti vuodessa elpymis- ja palautumissuunnitelmiansa täytäntöönpanossa saavutetusta edistyksestä. Tätä velvoitetta täsmennetään komission delegoidussa asetuksessa (EU) 2021/2106, jossa asetetaan puolivuositaisen raportoinnin määräajoiksi viimeistään 30. huhtikuuta ja 15. lokakuuta. Jäsenvaltiot raportoivat edistymisestään niissä välitavoitteissa ja tavoitteissa, jotka olisi pitänyt jo saavuttaa, ja niissä, jotka pitäisi saavuttaa tulevien kahdentoista kuukauden aikana. Vaikka tiedot ovat jäsenvaltioiden itse raportoimia eikä komissio ole tarkistanut niitä, ne tarjoavat kattavan tilannekatsauksen kaikkien suunnitelmien täytäntöönpanosta ja mahdollistavat elpymis- ja palautumissuunnitelmien täytäntöönpanon edistymisen seurannan.

Jäsenvaltiot raportoivat edelleen hyvästä edistymisestä elpymis- ja palautumissuunnitelmiansa täytäntöönpanossa, joskin joidenkin välitavoitteiden ja tavoitteiden saavuttamisen ilmoitettiin olevan vielä kesken tai viivästyneen. Puolivuosittainen raportointikierron osoittaa, että suurin osa välitavoitteista ja tavoitteista, jotka oli määrä saavuttaa huhtikuuhun 2023 mennessä, on joko saavutettu¹⁰ tai ilmoitettu

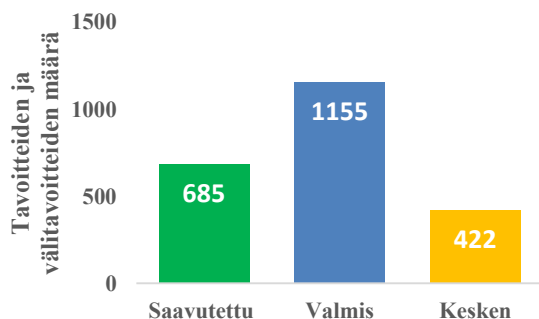
⁹ https://reform-support.ec.europa.eu/what-we-do/recovery-and-resilience-plans_en

¹⁰ Välitavoitteiden ja tavoitteiden, jotka komissio on jo arvioinut tyydyttävästi saavutetuiksi maksupyyntöjen yhteydessä, tila

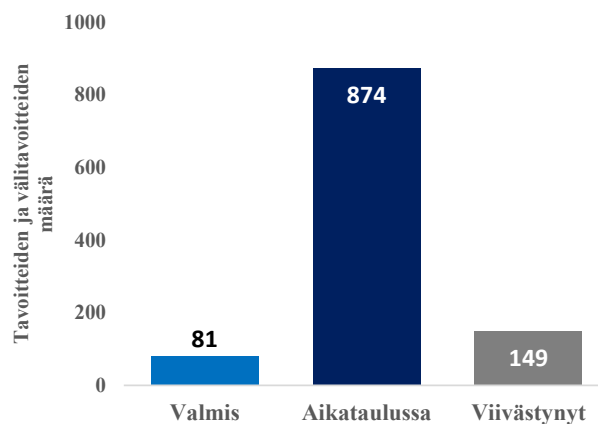
valmiiksi¹¹ (kaavio 1). Myös tulevat välitavoitteet ja tavoitteet edistyvät rohkaisevalla tavalla, ja useita välitavoitteita ja tavoitteita ollaan raportoinnin mukaan saavuttamassa aikataulussa¹² tai ne on jo saatu valmiiksi (kaavio 2).

Saavutetuiksi tai valmiiksi ilmoitettujen uudistusten määrä ja saavutetuiksi tai valmiiksi ilmoitettujen investointien määrä on tasapainottumassa. Edistyminen uudistuksissa – erityisesti oikeudellisten tekstien hyväksymisessä ja politiikan valmistelussa – näkyi selvemmin aiemmillä raportointikierroksilla, sillä uudistukset olivat usein etupainotteisia jäsenvaltioiden elpymis- ja palautumissuunnitelmissa sellaisten puitteiden luomiseksi, joissa myöhemmin toteutettavien investointihankkeiden vaikutus olisi suurempi. Lisäksi investointeihin liittyvien tavoitteiden, kuten infrastruktuurin rakentamisen, valmiiksi saaminen vaatii jonkin verran aikaa, ja tällaiset tavoitteet ovat tyypillisesti vähemmän edustettuja ensimmäisissä maksupyyntöaikatauluissa, vaikka niitä olisi tosiasiaassa alettu jo toteuttaa. Edistyminen investoinneissa on kuitenkin nyt paremmin näkyvillä, sillä seuraavien 12 kuukauden aikana on tarkoitus saada valmiiksi enemmän investointeihin kuin uudistuksiin liittyviä välitavoitteita ja tavoitteita (kaavio 3). Tällainen kehitys on odotettua, sillä elpymis- ja palautumistukivälineen täytäntöönpano etenee asteittain uudistuksiin keskittyvistä välitavoitteista ja tavoitteista investointikeskeisiin.

Kaavio 1: Edistyminen välitavoitteissa ja tavoitteissa, jotka oli määrä saavuttaa vuoden 2020 ensimmäisen neljänneksen ja vuoden 2023 ensimmäisen neljänneksen välillä

Kaavio 2: Edistyminen välitavoitteissa ja tavoitteissa, jotka on määrä saavuttaa vuoden 2023 toisen neljänneksen ja vuoden 2024 toisen neljänneksen välillä

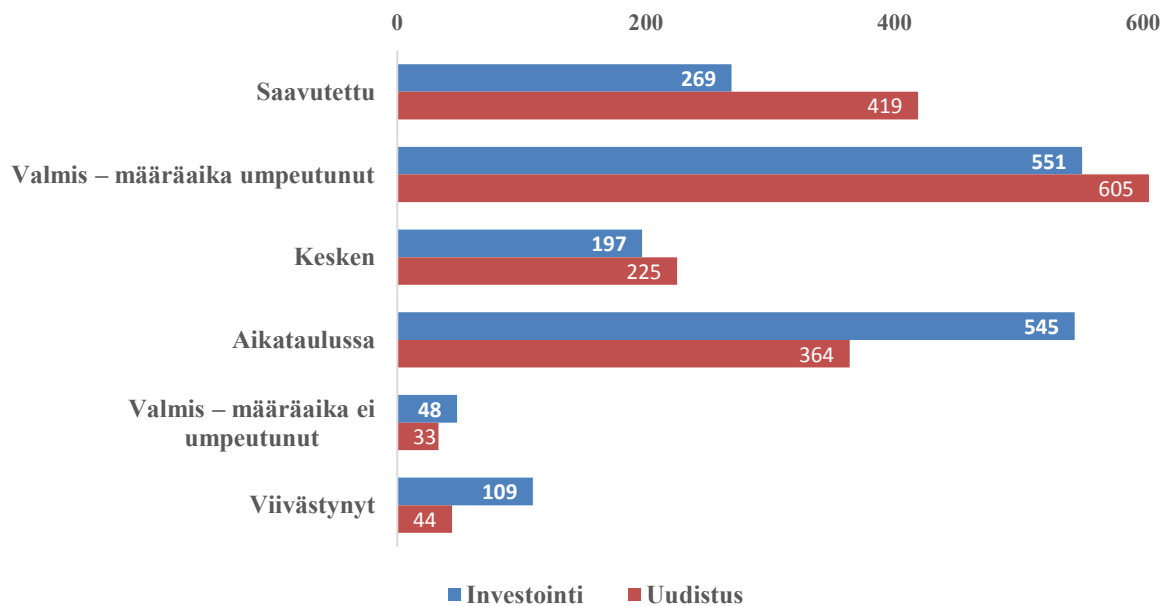
Lähde: Euroopan komissio.

on ”saavutettu”.

¹¹ Kunkin menneen välitavoitteen ja tavoitteen (eli niiden, jotka oli tarkoitus saavuttaa raportointipäivää edeltävään vuosineljänneksen mennessä) edistymisen tila voi olla joko ”valmis” tai ”kesken”.

¹² Tulevien välitavoitteiden ja tavoitteiden (eli niiden, jotka on tarkoitus saavuttaa raportointipäivän vuosineljänneksellä ja kolmella sitä seuraavalla vuosineljänneksellä) tila voi olla ”valmis”, ”aikataulussa” tai ”viivästynyt”.

Kaavio 3: Edistyminen uudistuksiin liittyvissä ja investointeihin liittyvissä välitavoitteissa ja tavoitteissa

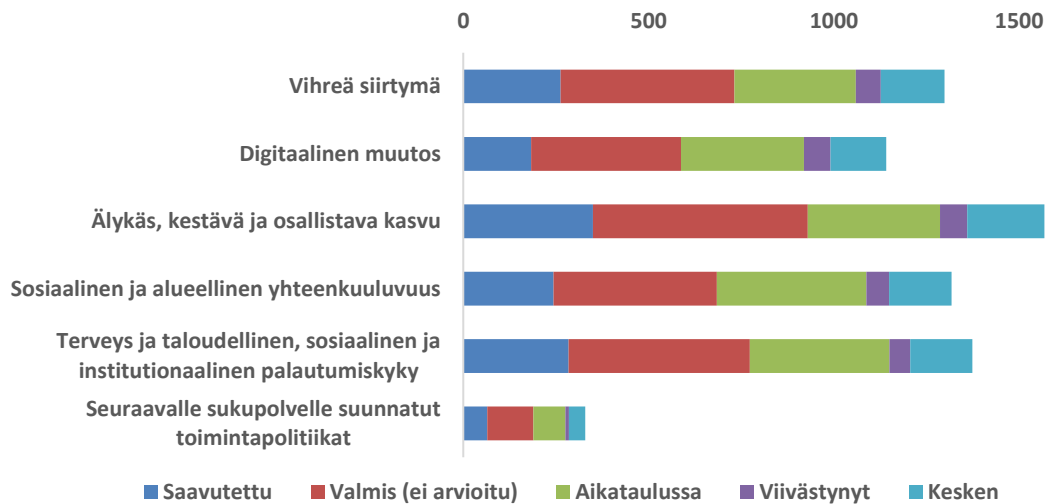

Lähde: Euroopan komissio.

Puolivuositusten raportointitietojen mukaan vaikuttaa siltä, että **välitavoitteita ja tavoitteita on saavutettu tasapuolisesti elpymis- ja palautumistukivälineen kaikissa kuudessa politiikkapilarissa**.¹³ Eniten edistystä on raportoitu toimenpiteissä, joilla edistetään pilaria 3 (älykäs, kestävä ja osallistava kasvu), pilaria 5 (terveys sekä taloudellinen, sosiaalinen ja institutionaalinen palautumiskyky) ja pilaria 4 (sosiaalinen ja alueellinen yhteenkuuluvuus) (kaavio 4). Näitä pilareita sekä vihreää siirtymää koskevaa pilaria 1 tuetaan suurimmalla määrällä toimenpiteitä, joten ei ole yllättävää, että niissä on edistytty eniten.

¹³ Tässä kaaviossa esitetään elpymisen ja palautumisen tulostaulun pilaripohjaiseen seurantamenetelmään perustuvien välitavoitteiden ja tavoitteiden arvioitu määrä. Komission menetelmän mukaan kukin toimenpide on luokiteltu yhteen ensisijaiseen ja yhteen toissijaiseen politiikanalaan kuuteen pilariin liittyvien politiikanalojen luettelon perusteella. Näin ollen kukin välitavoite ja tavoite liittyy useampaan pilariin.

Kaavio 4: Edistyminen välitavoitteissa ja tavoitteissa kunkin elpymis- ja palautumistukivälineen pilarin osalta

Lähde: Euroopan komissio.

Vaikka viivästyneiksi ilmoitettujen välitavoitteiden ja tavoitteiden määrä on kaiken kaikkiaan pieni, puolivuositaisen raportoinnin perusteella vaikuttaa siltä, että politiikkatoimien valmistelun, uusien julkisten palveluiden ja menettelyjen sekä infrastruktuurin päivitysten osa-alueisiin¹⁴ liittyy enemmän täytäntöönpanon viivästyksiä (kaavio 5). Nämä kolme osa-alueita kattavat tällä raportointikaudella suuren määrän välitavoitteita ja tavoitteita, joten viivästyksset eivät välttämättä ole merkittäviä tai suhteettomia muihin osa-alueisiin verrattuna.

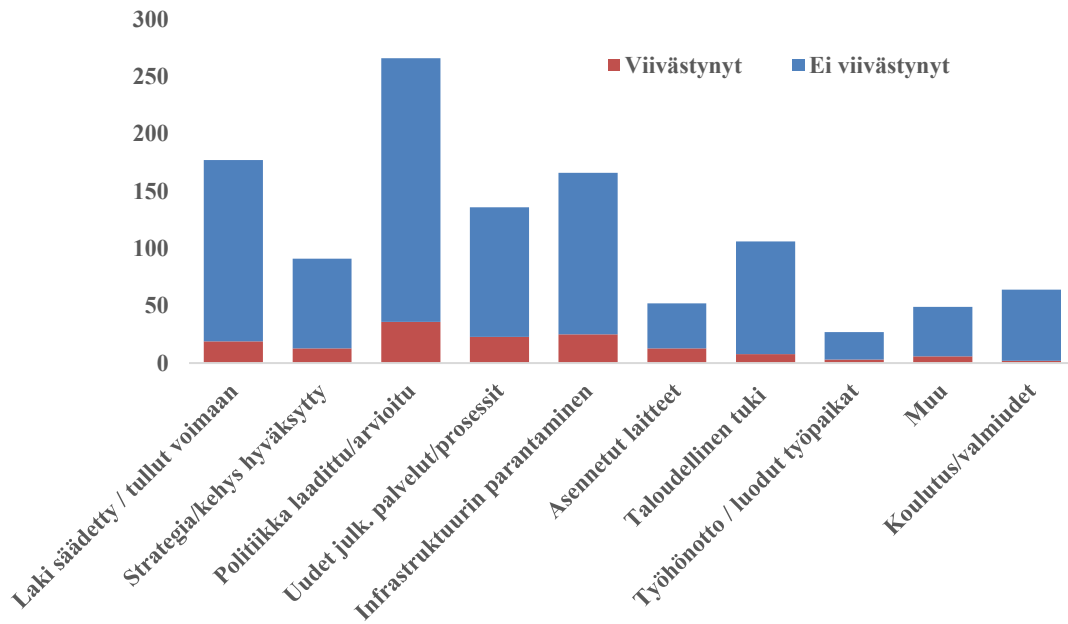
Jäsenvaltiot ovat kertoneet selityksenä viivästyksille vaikeuksista noudattaa sopimusten allekirjoittamiselle asetettua määräaika ja odottamattomia viipeitä rakennustöissä. Yleisesti ottaen jäsenvaltiot eivät ole toimittaneet yksityiskohtaisia selityksiä viivästyksille johdonmukaisesti eivätkä yleensä pitäneet niitä merkittävinä.

Vaikka joidenkin välitavoitteiden ja tavoitteiden alustavat määräajat ovat viivästyneet, toiset ovat aikaistuneet. Puolivuositaisen tietojen raportoinnin viimeisimmän kierroksen mukaan jäsenvaltioiden ilmoittamat täytäntöönpanon tavoiteajankohdan viivästyksset vaikuttavat enimmäkseen välitavoitteisiin ja tavoitteisiin, jotka olisi alun perin pitänyt toteuttaa vuonna 2022 (taulukko 3), ja ilmoitettujen viivästysten mediaaniaika oli 181 päivää. Vaikuttaa siltä, että alun perin vuonna 2023 saavutettaviksi suunniteltuihin välitavoitteisiin ja tavoitteisiin liittyy vähemmän viivästyksiä. On myös syytä huomata, että useiden välitavoitteiden ja tavoitteiden saavuttamisajankohtaa on aikaistettu.¹⁵

¹⁴ Euroopan komissio on laatinut tässä kohdassa esitetyn välitavoitteiden ja tavoitteiden luokittelun, eivätkä jäsenvaltiot ole käyttäneet sitä sellaisenaan puolivuositaisessa raportoinnissa.

¹⁵ Tällaisten välitavoitteiden ja tavoitteiden ilmoitettu saavuttamisaika on vähintään neljännesvuotta (eli 91 päivää) aikaisemmin kuin jäsenvaltiota koskevassa neuvoston täytäntöönpanopäätöksessä oli alun perin suunniteltu.

Kaavio 5: Viivästyneet välitavoitteet ja tavoitteet tyypeittäin

Huom. Edellä esitettyssä kaaviossa oleva välitavoitteiden ja tavoitteiden luokittelu on Euroopan komission laatima, eivätkä jäsenvaltiot ole käyttäneet sitä sellaisenaan puolivuositaisessa raportoinnissa.

Lähde: Euroopan komissio.

Taulukko 3: Sellaisten uudistuksiin ja investointeihin liittyvien välitavoitteiden ja tavoitteiden määrä, joiden ilmoitettu saavuttamisajankohta on viivästynyt tai aikaistunut, ja viivästymisen tai aikaistumisen mediaaniaika

			Alun perin suunniteltu saavuttamisajankohta				
			2020	2021	2022	2023	2024
Välitavoitteet ja tavoitteet, joiden saavuttamisajankohta on jäsenvaltioiden mukaan viivästynyt	Uudistukset	Välitavoitteiden ja tavoitteiden määrä	8	51	135	40	2
		Viivästymisen mediaaniaika (päivinä)	48,5	91	181	182,5	320
	Investoinnit	Välitavoitteiden ja tavoitteiden määrä	0	32	139	59	7
		Viivästymisen mediaaniaika (päivinä)	–	120	181	274	275
Välitavoitteet ja tavoitteet, joiden saavuttamisajankohta on jäsenvaltioiden mukaan aikaistunut	Uudistukset	Välitavoitteiden ja tavoitteiden määrä	5	20	20	14	1
		Aikaistumisen mediaaniaika (päivinä)	115	149	246	308	366
	Investoinnit	Välitavoitteiden ja tavoitteiden määrä	0	7	20	21	4
		Aikaistumisen mediaaniaika (päivinä)	–	131	318	365	458

Huom. Taulukko perustuu itse ilmoitettuihin tietoihin osana puolivuositaisista raportointia, jossa jäsenvaltiot ilmoittavat tulevien välitavoitteiden ja tavoitteiden edistymisestä vuoden 2024 toiseen neljännekseen asti. Näin ollen vuosina 2025 ja 2026 saavutettaviksi suunniteltujen välitavoitteiden ja tavoitteiden mahdollisista viivästyksistä ei ole saatavilla tietoja. Välitavoitteet ja tavoitteet katsotaan saavutetuiksi ennen määräaika, kun ne on saavutettu alkuperäistä saavuttamisajankohtaa edeltävällä vuosineljänneksellä.

Lähde: Euroopan komissio.

Tukivälineen tuloksellisuus yhteisten indikaattoreiden perusteella

Yhteiset indikaattorit osoittavat elpymis- ja palautumissuunnitelmien täytäntöönpanon edistymisen yhteisten tavoitteiden saavuttamiseksi sekä elpymis- ja palautumistukivälineen yleisen tuloksellisuuden. Vaikka välitavoitteiden ja tavoitteiden saavuttaminen on elpymis- ja palautumistukivälineen yhteydessä kunkin elpymis- ja palautumissuunnitelman täytäntöönpanon keskeinen mittari, 28. syyskuuta 2021 annetulla komission delegoidulla asetuksella (EU) 2021/2106¹⁶ vahvistettiin 14 yhteistä indikaattoria, jotka kuvaavat tukivälineen yleistä tuloksellisuutta ja edistymistä välineen tavoitteiden saavuttamisessa.¹⁷

Jäsenvaltiot raportoivat puolivuositain edistymistään yhteisten indikaattoreiden saavuttamisessa. Delegoitua asetusta (EU) 2021/2106 noudattaen jäsenvaltiot on raportoitava viimeistään 28. helmikuuta (edellisen vuoden heinä- ja joulukuun väliseltä ajalta) ja viimeistään 31. elokuuta (saman vuoden tammi- ja kesäkuun väliseltä ajalta). Komissio julkaisee yhteisiä indikaattoreita koskevat tiedot elpymisen ja palautumisen tulostaulussa¹⁸ tarkastettuaan joitakin tietoja niiden vertailukelpoisuuden varmistamiseksi¹⁹. Jos tietoja julkaistaan kunkin jäsenvaltion tasolla, ne esitetään suhteellisesti komission delegoidun asetuksen vaatimusten mukaisesti.

Jäsenvaltioiden tähän mennessä raportoimat tiedot osoittavat, että elpymis- ja palautumistukivälineen yhteisten indikaattoreiden saavuttamisessa ja kaikissa politiikkapilareissa on tapahtunut jo huomattavaa edistymistä. Tähän mennessä on tarkasteltu ja julkaistu elpymisen ja palautumisen tulostaulussa kolmen raportointikierroksen tietoja, jotka kattavat helmikuun 2020 ja joulukuun 2022 välisenä aikana saavutetun edistymisen. Yhteisten indikaattorien tarkoituksena on mitata kentällä saavutettua edistymistä, joten tiedoissa ei useinkaan oteta huomioon elpymis- ja palautumissuunnitelmien toimenpiteiden toteuttamisen varhaisempia vaiheita. Kaaviossa 6 esitetään tämänhetkinen edistyminen yhteisten indikaattoreiden saavuttamisessa, ja se kertoo merkittävästä etenemisestä tukivälineen tavoitteiden ja EU:n keskeisten painopisteiden saavuttamisessa.

Elpymis- ja palautumistukivälineestä myönnetyn tuen ansiosta on esimerkiksi saavutettu jo noin 22 miljoonan megawattitunnin (MWh) säästöt vuotuisessa energiankulutuksessa joulukuuhun 2022 mennessä (kaavio 7). Energiankulutuksen vähentäminen ja energiatehokkuuden lisääminen ovat EU:n tärkeimpiä painopisteitä ja edellytys puhtaaseen energiaan siirtymiselle. Yhteisessä indikaattorissa 1 otetaan huomioon elpymis- ja palautumistukivälineen tuella saavutettu vuotuisen primäärienergian kulutuksen väheneminen. Tähän mennessä saavutetut energiansäästöt vastaavat suunnilleen Belgian

¹⁶ Komission delegoitu asetusta (EU) 2021/2106, annettu 28 päivänä syyskuuta 2021, elpymis- ja palautumistukivälineen perustamisesta annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) 2021/241 täydentämisestä vahvistamalla yhteiset indikaattorit ja elpymisen ja palautumisen tulostaulun yksityiskohtaiset osat.

¹⁷ Indikaattorit kattavat useimmille elpymis- ja palautumissuunnitelmille yhteisiä osatekijöitä, mutta niitä ei ole suunniteltu kattamaan suunnitelmien kaikkia näkökohtia niiden huomattavan monimuotoisuuden ja rajallisen määrän takia.

¹⁸ Lisätietoja: https://ec.europa.eu/economy_finance/recovery-and-resilience-scoreboard/index.html?lang=fi

¹⁹ Komissio ei voi tarkistaa tai varmentaa jäsenvaltioiden toimittamien tietojen laatua eikä muuttaa tai hylätä jäsenvaltioiden tiettyä raportointia.

asennettua sähköntuotantokapasiteettia. Esimerkkeinä voidaan mainita rakennusten, koulujen, sairaaloiden ja yritysten energiankulutuksen vähentyminen.

Elpymis- ja palautumistukivälineestä oli joulukuuhun 2022 mennessä myönnetty joko rahallista tai luontoissuorituksina annettavaa tukea 1,43 miljoonalle yritykselle (kaavio 8). Covid-19-kriisi on vaikuttanut voimakkaasti koko EU:n talouteen, ja varsinkin pienet ja keskisuuret yritykset (pk-yritykset) ovat kärsineet kriisistä. Kun tarkastellaan EU:n talouksien elvyttämiseen ja yritysten auttamiseen myönnettävää tukea, yhteinen indikaattori 9 osoittaa elpymis- ja palautumistukivälineen avulla toteutetuilla toimenpiteillä tuettujen yritysten määrän.

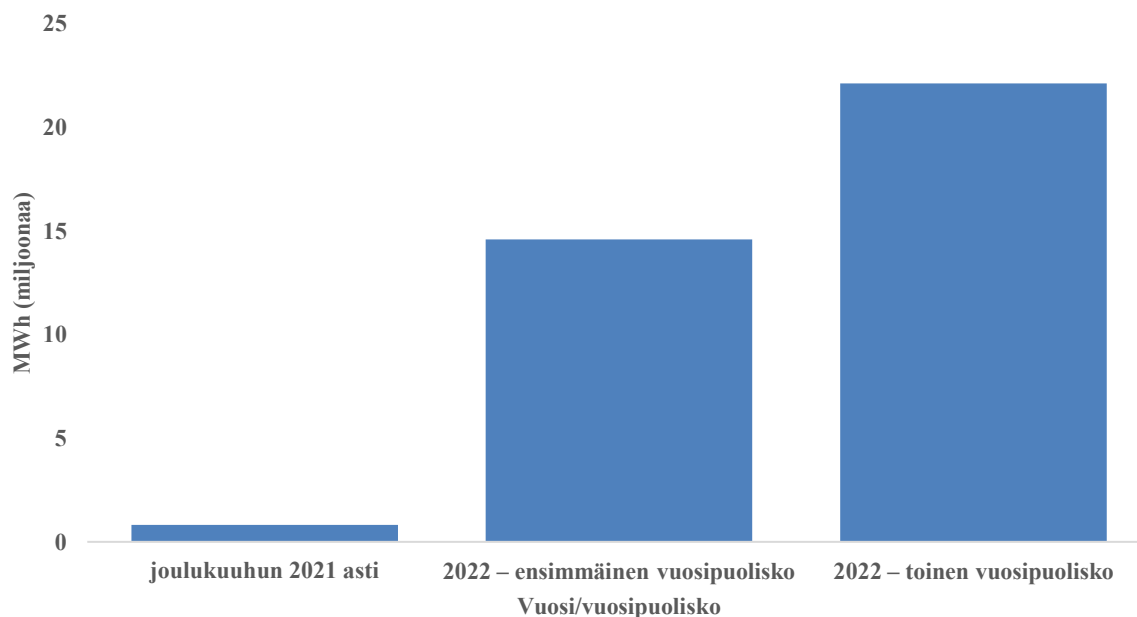
Kaavio 6: Edistyminen yhteisten indikaattoreiden saavuttamisessa²⁰

(1) Säästöt primäärienergian vuotuisessa kulutuksessa Yhteensä: 22 132 138 MWh/vuosi	(2) Uusiutuvaa energiaa varten asennettu operatiivinen lisäkapasiteetti Yhteensä: 1 061 MWh (vety 0 MWh)	(3) Vaihtoehtoisten polttoaineiden infrastruktuuri (tankkaus- tai latauspisteet) Yhteensä: 512 543
(4) Tulvien, metsäpalojen ja muiden ilmastoon liittyvien katastrofien torjuntatoimista hyötyvä asukasmäärä Yhteensä: 5 875 129	(5) Sellaisten asuntojen lisämäärä, joilla on erittäin suuren kapasiteetin verkkoyhteys Yhteensä: 17 787 329	(6) Yritykset, jotka saavat tukea digitaalisten tuotteiden, palvelujen ja sovellusprosessien kehittämisessä Yhteensä: 379 435
(7) Uusien ja parannettujen julkisten digipalvelujen, -tuotteiden ja -prosessien käyttäjät Yhteensä: 247 798 959	(8) Tuetuissa tutkimuslaitoksissa työskentelevät tutkijat Yhteensä: 5 211	(9) Tuetut yritykset (joista: pieniä (mukaan lukien mikroyritykset), keskisuuria, suuria) Yhteensä: 1 429 820
(10) Koulutukseen osallistuvien lukumäärä Yhteensä: 6 888 121	(11) Työssä olevien tai työnhakuun osallistuvien henkilöiden lukumäärä Yhteensä: 688 091	(12) Uusien tai uudistettujen terveydenhuoltolaitosten kapasiteetti Yhteensä: 18 646 974
(13) Uusien tai uudistettujen lastenhoitopalvelujen ja koulutustarjonnan luokahuonekapasiteetti Yhteensä: 555 062	(14) Tukea saavien 15-29-vuotiaiden nuorten lukumäärä Yhteensä: 4 115 196	

Lähde: Elpymisen ja palautumisen tulostaulu.

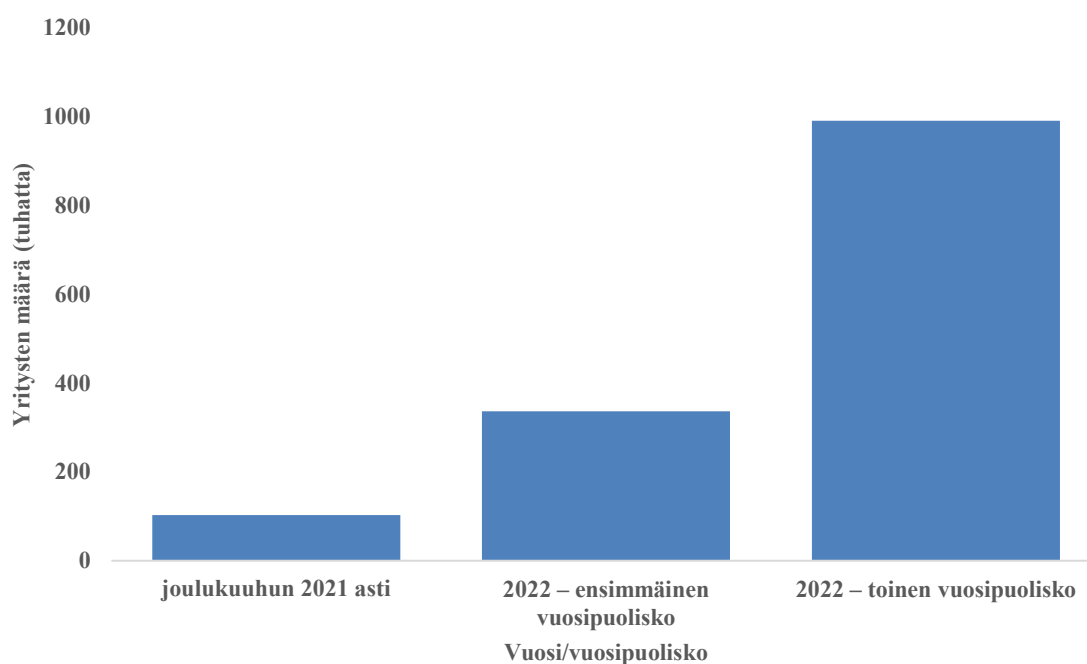
²⁰ Kaaviossa esitetyt tiedot ovat tietoja, jotka jäsenvaltiot toimittivat helmikuun 2023 raportointikierroksella, joka kattoi helmikuun 2020 ja joulukuun 2022 välisen ajanjakson. Lisätietoja annetaan elpymisen ja palautumisen tulostaulussa.

Kaavio 7: Säästöjen kehitys primäärienergian vuotuisessa kulutuksessa megawattitunteina vuodessa

Lähde: Elpymisen ja palautumisen tulostaulu.

Kaavio 8: Tuettujen yritysten lukumäärän kehitys

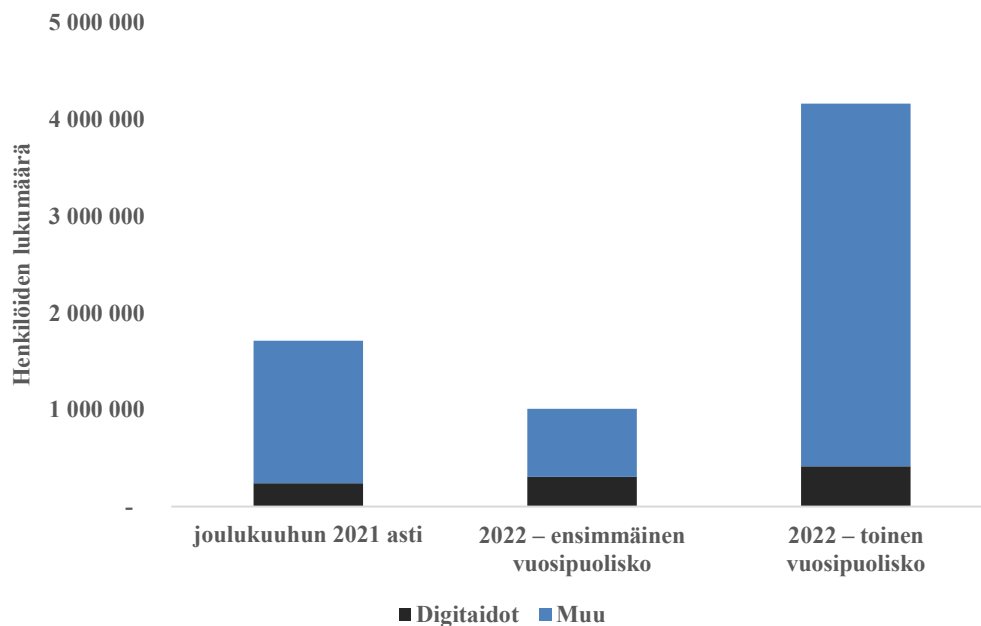

Lähde: Elpymisen ja palautumisen tulostaulu.

Vuoden 2022 jälkipuoliskolla yli neljä miljoonaa ihmistä sai koulutusta elpymis- ja palautumistukivälineen tuella (kaavio 9). Covid-19-kriisi on häirinnyt voimakkaasti myös EU:n koulutusjärjestelmiä, ja yhteinen indikaattori 10 kuvastaa elpymis- ja palautumistukivälineen vaikutusta koulutukseen ja osaamisen kehittämiseen. Siinä esitetään

elpymis- ja palautumistukivälineen toimenpiteillä saadun tuen ansiosta koulutukseen osallistuvien lukumäärä. Koulutusuudistukset ja -investoinnit ovat ratkaisevan tärkeitä, jotta kansalaiset voivat valmistautua tämän päivän haasteisiin, erityisesti digitaaliseen ja vihreään siirtymään, ja jotta voidaan varmistaa, että heillä on mahdollisuus kehittää tarvitsemiaan taitoja. Erityistä huomiota kiinnitetään koulutukseen digitaalisten taitojen parantamiseksi, sillä niiden merkitys työmarkkinoilla ja yhteiskunnassa kasvaa jatkuvasti.

Kaavio 9: Koulutukseen osallistuvien lukumäärän kehitys

Lähde: Elpymisen ja palautumisen tulostaulu.

2.2. Maksupyyntöjen arvioinnin läpinäkyvyyden lisääminen

Elpymis- ja palautumistukivälinettä koskevan asetuksen 24 artiklan nojalla **elpymis- ja palautumistukivälineen varoja voidaan maksaa vain, jos maksupyynnön kattamat asiaankuuluvat välitavoitteet ja tavoitteet saavutetaan tyydyttävästi**. Komission tekemä arvio välitavoitteista ja tavoitteista on elpymis- ja palautumistukivälineen keskeinen ominaisuus, ja se edellyttää yksityiskohtaista analyysia siitä, ovatko jäsenvaltiot täyttäneet velvoitteensa tyydyttävällä tavalla.

Komissio julkaisi tiedonannon²¹ 21. helmikuuta 2023 eli elpymis- ja palautumistukivälineen kaksivuotispäivänä. Siinä komissio lisäsi ennustettavuutta ja läpinäkyvyyttä esittelemällä maksupyyntöjen arvioinnissa käytetyt työkalut. Tiedonannossa ja sen liitteissä esitetään yksityiskohtainen kuvaus sekä välitavoitteiden ja tavoitteiden arvioinnissa käytetystä kehyksestä että maksujen keskeyttämismenelmästä.

Elpymis- ja palautumistukivälinettä koskevan asetuksen mukaisten välitavoitteiden ja tavoitteiden arviointikehys

²¹ Ks. [COM\(2023\) 99 final](#)

Komissio julkaisi helmikuussa 2023 kehyksensä välitavoitteiden ja tavoitteiden tyydyttävän saavuttamisen arvioimiseksi auttaakseen kansallisia viranomaisia, sidosryhmiä ja suurta yleisöä ymmärtämään, miten elpymis- ja palautumistukivälineestä tuettujen toimenpiteiden toteuttamista arvioidaan ennen kunkin maksun suorittamista.

Elpymis- ja palautumissuunnitelmien hyväksymistä koskevat neuvoston täytäntöönpanopäätökset muodostavat perustan välitavoitteiden ja tavoitteiden tyydyttävän saavuttamisen arvioinnille. Komissio tarkastelee kunkin välitavoitteen ja tavoitteen kuvausta suhteessa asiayhteyteen ja tarkoitukseen määrittääkseen vaatimukset, jotka jäsenvaltioiden on täytettävä. Sen jälkeen se vahvistaa jäsenvaltioiden toimittamien asianmukaisten perustelujen perusteella, onko välitavoite tai tavoite saavutettu tyydyttävästi. Joissakin harvoissa tapauksissa ja vähämerkityksistä tukea koskevan periaatteen mukaisesti voidaan hyväksyä vähäisiä poikkeamia, jotka liittyvät määriin, muodollisiin vaatimuksiin, ajoitukseen tai sisältöön. Menetelmä, jota komissio käyttää maksupyynnön arvioinnissa, esitetään kokonaisuudessaan 21. helmikuuta 2023 julkaistun tiedonannon²² liitteessä I.

Maksujen keskeyttämismenetelmä

Komissio julkaisi helmikuussa 2023 myös menetelmänsä, jolla määritetään määrä, jonka maksaminen keskeytetään, jos välitavoitetta tai tavoitetta ei saavuteta tyydyttävällä tavalla, noudattaen kaikilta osin yhdenvertaisen kohtelun ja suhteellisuuden periaatteita. Elpymis- ja palautumistukivälinettä koskevassa asetuksessa otetaan huomioon poikkeukselliset olosuhteet, joissa jäsenvaltioiden toimenpiteiden täytäntöönpano saattaa viivästyä, mikä vaikuttaa joidenkin välitavoitteiden ja tavoitteiden oikea-aikaiseen saavuttamiseen. Nämä tilanteet eivät saisi estää maksujen suorittamista tyydyttävästi saavutettujen välitavoitteiden ja tavoitteiden osalta.²³ Asetuksessa säädetään näin ollen mekanismista, jolla jäsenvaltioille annetaan lisäaikaa (enintään kuusi kuukautta) asianomaisen välitavoitteen tai tavoitteen saavuttamiseen. Elpymis- ja palautumistukivälinettä koskevassa asetuksessa annetaan komissiolle tällaisessa tilanteessa mahdollisuus keskeyttää maksut osittain tai kokonaan, millä varmistetaan myös moitteettoman varainhoidon periaatteen noudattaminen.

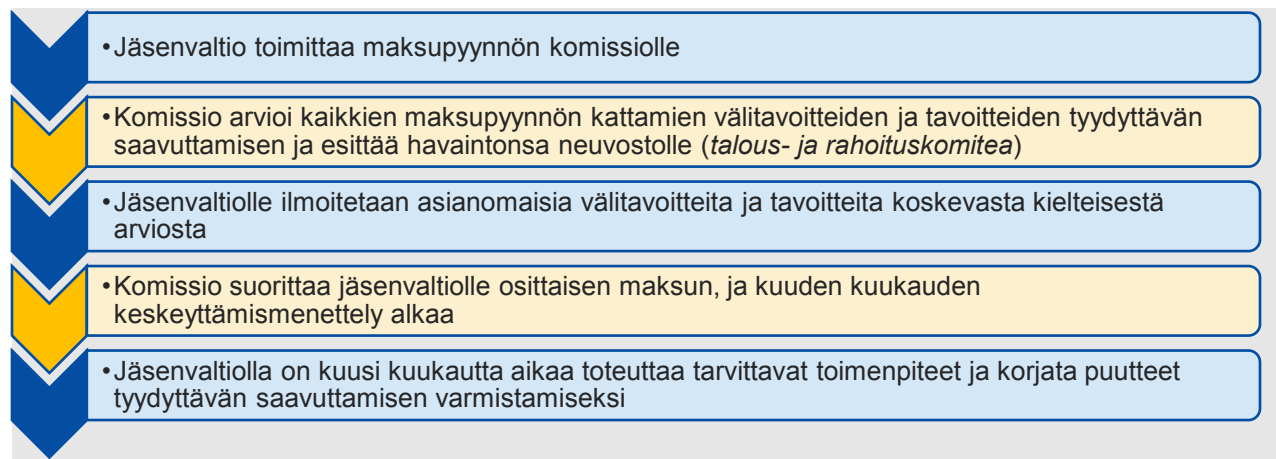
Maksujen keskeyttämisellä annetaan jäsenvaltioille mahdollisuus esittää maksupyyntö, vaikka kaikkia välitavoitteita ja tavoitteita ei ole vielä saavutettu. Keskeyttämismenettely (kaavio 10) antaa jäsenvaltioille aikaa saavuttaa asiaankuuluvat välitavoitteet ja tavoitteet, joita ei katsota saavutetuiksi, kuuden kuukauden kuluessa keskeyttämissäätöksen hyväksymisestä. Jos jäsenvaltio ei pysty saavuttamaan asiaankuuluvaa välitavoitetta tai tavoitetta näiden kuuden kuukauden aikana, sen rahoitusosuutta tai lainatukea vähennetään pysyvästi elpymis- ja palautumistukivälinettä koskevan asetuksen 24 artiklan 6 kohtaa noudattaen. Keskeytettävän määrän laskentamenetelmä esitetään kokonaisuudessaan 21. helmikuuta 2023 julkaistun tiedonannon liitteessä II.

²² Ks. [COM\(2023\) 99 final](#)

²³ Osittainen keskeyttäminen ei ole mahdollista, jos unionin taloudellisten etujen suojaamiseksi tarvittavia jäsenvaltion valvontajärjestelmään liittyviä välitavoitteita tai tavoitteita ei saavuteta, vaan tällainen tilanne johtaa aina koko maksuerän ja kaikkien tulevien maksuerien keskeyttämiseen, kunnes välitavoitteet tai tavoitteet on saavutettu.

Komissio havaitsi vuonna 2023 ensimmäiset tapaukset, joissa vaatimusten täyttäminen ei ollut tyydyttävää.²⁴ Komissio esitti kussakin tapauksessa asianomaiselle jäsenvaltiolle osoitetussa kirjeessä syyt, joiden vuoksi katsottiin, että välitavoitteet tai tavoitteet olivat jääneet saavuttamatta, ja määrän, jonka maksaminen keskeytetään elpymis- ja palautumistukivälinettä koskevassa asetuksessa säädettyjen menettelyjen mukaisesti. Kukin jäsenvaltio voi antaa nämä tiedot talous- ja rahoituskomitealle. Tähän mennessä asianomaiset jäsenvaltiot ovat toimittaneet kirjeensä talous- ja rahoituskomitealle.

Kaavio 10: Maksujen keskeyttämismenetelmä

Lähde: Euroopan komissio

2.3. Elpymis- ja palautumistukivälineen välitavoitteiden ja tavoitteiden kumoaminen

Elpymis- ja palautumistukivälinettä koskevan asetuksen 24 artiklan 3 kohdan toisen virkkeen mukaan ”[v]älitavoitteiden ja tavoitteiden tyydyttävä saavuttaminen edellyttää, että asianomainen jäsenvaltio ei ole kumonnut aiemmin tyydyttävästi saavutettuihin välitavoitteisiin ja tavoitteisiin liittyviä toimenpiteitä”.

Komissio julkaisee yhdessä tämän kertomuksen kanssa kehyksensä tämän säännöksen soveltamiselle (ks. liite II). Kehyksessä otetaan huomioon Euroopan tilintarkastustuomioistuimen suositus²⁵, ja sillä tuodaan oikeudellista selkeyttä ja läpinäkyvyyttä menettelyyn, jota on noudatettava kumoamistilanteessa, ja varmistetaan elpymis- ja palautumistukivälineen täytäntöönpanon jatkuminen ja EU:n taloudellisten etujen suojaaminen. Komissio voi tarkistaa ja muuttaa tätä menetelmää, kun se saa enemmän kokemusta sen soveltamisesta.

2.4. Elpymis- ja palautumissuunnitelmien tarkistaminen

REPowerEU-suunnitelmassa todetaan, että elpymis- ja palautumistukivälineellä voi olla tärkeä rooli turvallisen, kohtuuhintaisen ja puhtaan energijärjestelmän saavuttamisessa, ja muutettu elpymis- ja palautumistukivälinettä koskeva asetus tuli voimaan helmikuussa 2023 osana viimeaikaiseen energia- ja geopoliittiseen kehitykseen

²⁴ Ks. Liettuan maksupyynnön osalta https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/fi/IP_23_1286

²⁵ Erityiskertomus 07/2023: Komission valvonnan rakenne elpymis- ja palautumistukivälineessä.

liittyviä komission toimia. Elpymis- ja palautumistukivälinettä koskevaa asetusta muutettiin sellaisen uusien tai laajennettujen uudistusten ja investointien tukemiseksi, joilla on tarkoitus monipuolistaa energian toimituslähteitä (erityisesti fossiilisten polttoaineiden osalta), lisätä energiansäästöä, nopeuttaa siirtymistä puhtaaseen energiaan ja viime kädessä lisätä unionin energiajärjestelmän häiriönsietokykyä, turvallisuutta ja kestävyyttä. Jotta lisävaroja voitaisiin käyttää, muutetussa elpymis- ja palautumistukivälinettä koskevassa asetuksessa kehoitetaan jäsenvaltioita tarkistamaan elpymis- ja palautumissuunnitelmansa, jotta niihin voidaan lisätä uusia tai laajennettuja energiaan liittyviä uudistuksia ja investointeja erityisessä REPowerEU-luvussa. Muutetulla asetuksella otetaan myös käyttöön REPowerEU-tavoitteet, jotka olisi saavutettava näillä lisätoimenpiteillä (ks. muutetun elpymis- ja palautumistukivälinettä koskevan asetuksen 21 c artikla).

Elpymis- ja palautumissuunnitelmien nopea täytäntöönpano on edelleen ensisijainen tavoite, eivätkä elpymis- ja palautumissuunnitelmien tarkistukset ja REPowerEU-lukujen toimittaminen saisi estää jäsenvaltioita noudattamasta neuvoston täytäntöönpanopäätöksissä esitettyjä määräaikoja. Jäsenvaltioiden olisi edelleen pyrittävä kaikkiin mahdollisiin tavoin toimittamaan maksupyynnöt ajoissa ja varmistettava edistyminen uudistuksissa ja investoinneissa, jotta varat voidaan maksaa oikea-aikaisesti.

Sen jälkeen, kun muutettu elpymis- ja palautumistukivälinettä koskeva asetus tuli voimaan helmikuussa 2023, 20 jäsenvaltiota on toimittanut muutetut elpymis- ja palautumissuunnitelmansa sekä REPowerEU-luvut, joilla edistetään jäsenvaltioiden siirtymistä uusiutuvien energialähteiden käyttöön, lisätään energiatehokkuutta ja vähennetään Euroopan riippuvuutta Venäjän fossiilisista polttoaineista.

Elpymis- ja palautumissuunnitelmien muuttamisen ja REPowerEU-lukujen toimittamisen tilanne

Jäsenvaltiot voivat toimittaa komissiolle perustellun pyynnön ehdotuksen tekemiseksi niiden nykyisten elpymis- ja palautumissuunnitelmien muuttamisesta tai korvaamisesta neljästä syystä.²⁶ Ensinnäkin jäsenvaltioiden olisi ehdotettava uusia tai laajennettuja energiaan liittyviä uudistuksia ja investointeja erityisessä REPowerEU-luvussa. Toiseksi jäsenvaltiot voivat 18 artiklan 2 kohdan nojalla ehdottaa toimenpiteidensä mukauttamista ylös- tai alaspäin 30. kesäkuuta 2022 julkaistun päivitetyn rahoitusosuuden enimmäismäärän huomioon ottamiseksi. Kolmanneksi jäsenvaltioilla on elpymis- ja palautumistukivälinettä koskevan asetuksen 21 artiklan nojalla mahdollisuus pyytää suunnitelmansa muuttamista, jos niiden elpymis- ja palautumissuunnitelman yksi tai useampi välitavoite ja tavoite ei ole enää saavutettavissa objektiivisten olosuhteiden vuoksi. Lisäksi jäsenvaltioilla oli 31. elokuuta 2023 saakka aikaa pyytää tukea elpymis- ja palautumistukivälineen lainaosuudesta ja tarkistaa suunnitelmiaan vastaavasti ja toimittaa ne komission arvioitaviksi. Lisätietoja lainaosuudesta annetaan seuraavassa jaksossa.

²⁶ Lisätietoja nykyisten suunnitelmien muuttamismenettelystä ja REPowerEU-lukujen valmistelua koskevista yksityiskohtaisista säännöistä annetaan komission tiedonannossa ”Elpymis- ja palautumissuunnitelmiin liittyvät ohjeet REPowerEU:n yhteydessä” ([2023/C 80/01](#)).

Komissio on vastaanottanut 1. syyskuuta 2023 mennessä 25 muutettua elpymis- ja palautumissuunnitelmaa ja 20 REPowerEU-lukua (taulukko 4). Neuvosto on hyväksynyt kahdeksan muutettua elpymis- ja palautumissuunnitelmaa (Irlanti, Luxemburg, Malta, Ranska, Saksa, Slovakia, Suomi ja Viro), joista neljä sisältää REPowerEU-luvun (Malta, Slovakia, Ranska ja Viro). Tämän vuosikertomuksen laatimishetkellä komissiossa oli käynnissä 16 jäsenvaltion ehdottamien muutosten arviointi. Taulukossa 5 esitellään oikeusperustat, joita jäsenvaltiot soveltavat elpymis- ja palautumissuunnitelmiansa muuttamiseen elpymis- ja palautumistukivälinettä koskevaa asetusta noudattaen.

Taulukko 4: Yhteenvetotaulukko muutettujen elpymis- ja palautumissuunnitelmien ja REPowerEU-lukujen toimittamisesta²⁷

	Toimituspäivä	REPowerEU-luku toimitettu	Komission myönteisen arvion päivämäärä	Neuvoston antaman hyväksynnän päivämäärä
Belgia	20.7.2023	Kyllä	Arviointi kesken	
Bulgaria				
Tšekki	30.6.2023	Kyllä	Arviointi kesken	
Tanska	31.5.2023	Kyllä	Arviointi kesken	
Saksa	9.12.2022	Ei	17.1.2023	14.2.2023
Viro	9.3.2023	Kyllä	12.5.2023	16.6.2023
Irlanti	22.5.2023	Ei	26.6.2023	14.7.2023
Kreikka	31.8.2023	Kyllä	Arviointi kesken	
Espanja	6.6.2023	Kyllä	Arviointi kesken	
Ranska	20.4.2023	Kyllä	26.6.2023	14.7.2023
Kroatia	31.8.2023	Kyllä	Arviointi kesken	
Italia	11.7.2023	Ei	28.7.2023	Ei vielä hyväksytty
	7.8.2023	Kyllä	Arviointi kesken	
Kypros	1.9.2023	Kyllä	Arviointi kesken	
Latvia				
Liettua	30.6.2023	Kyllä	Arviointi kesken	
Luxemburg	11.11.2022	Ei	9.12.2022	17.1.2023
Unkari	31.8.2023	Kyllä	Arviointi kesken	
Malta	26.4.2023	Kyllä	26.6.2023	14.7.2023
Alankomaat	6.7.2023	Kyllä	Arviointi kesken	
Itävalta	14.7.2023	Kyllä	Arviointi kesken	
Puola	31.8.2023	Kyllä	Arviointi kesken	
Portugali	26.5.2023	Kyllä	Arviointi kesken	
Romania				
Slovenia	14.7.2023	Kyllä	Arviointi kesken	
Slovakia	26.4.2023	Kyllä	26.6.2023	14.7.2023
Suomi	26.1.2023	Ei	28.2.2023	7.3.2023
Ruotsi	24.8.2023	Kyllä	Arviointi kesken	

Lähde: Euroopan komissio

²⁷ Tietojen koontipäivä on 1. syyskuuta 2023.

Taulukko 5: Jäsenvaltioiden soveltama oikeusperusta muutettaessa elpymis- ja palautumissuunnitelmia

	REPowerEU-luvun lisääminen (21 c artikla)	Mukautus rahoitusosuuden päivitetyn enimmäismäärän takia (18 artiklan 2 kohta)	Muutos objektiivisten olosuhteiden takia (21 artikla)	Elpymis- ja palautumistukivälineen lisälainoilla rahoitettavien toimenpiteiden lisääminen (14 artikla)
Belgia	•	•	•	•
Bulgaria				
Tšekki	•	•	•	•
Tanska	•			
Saksa			•	
Viro	•	•	•	
Irlanti			•	
Kreikka	•		•	•
Espanja	•	•	•	•
Ranska	•	•	•	
Kroatia	•	•	•	•
Italia	•	•	•	
Kypros	•	•	•	
Latvia				
Liettua	•	•	•	•
Luxemburg		•		
Unkari	•		•	•
Malta	•	•	•	
Alankomaat	•		•	
Itävalta	•		•	
Puola	•	•	•	•
Portugali	•	•	•	•
Romania				
Slovenia	•	•	•	•
Slovakia	•	•	•	
Suomi		•		
Ruotsi	•	•		

Lähde: Euroopan komissio

Elpymis- ja palautumistukivälineen mukainen tarkistettu tuki, jota ei makseta takaisin

Elpymis- ja palautumistukivälinettä koskevan asetuksen 18 artiklan 2 kohdan mukaan jäsenvaltiot voivat päivittää elpymis- ja palautumissuunnitelmansa ottaen huomioon 30. kesäkuuta 2022 julkaistun päivitetyn rahoitusosuuden enimmäismäärän. Jäsenvaltiot, joiden rahoitusosuuden enimmäismäärä on vähentynyt, voivat tarkistaa suunnitelmiaan vastaavasti. Jäsenvaltiot, joiden rahoitusosuuden enimmäismäärä on kasvanut, voivat käyttää näitä lisävaroja sellaisten investointien ja uudistusten rahoittamiseen, jotka sisältyvät niiden tarkistettuihin suunnitelmiin tai REPowerEU-lukuun. Jäljempänä olevassa taulukossa 6 esitetään yleiskatsaus 18 artiklan nojalla tehdyistä muutoksista jäsenvaltioiden rahoitustukeen, jota ei makseta takaisin.

Taulukko 6: Elpymis- ja palautumistukivälinettä koskevan asetuksen 18 artiklan nojalla tehtävä muutos rahoitustukeen, jota ei makseta takaisin

	18 artiklan nojalla tehtävä muutos rahoitustukeen, jota ei makseta takaisin (euroina, käypinä hintoina)
Belgia	-1 400 569 368
Bulgaria	-578 533 524
Tšekki	603 614 884
Tanska	-122 251 741
Saksa	2 405 023 531
Viro	-106 027 582
Irlanti	-74 597 916
Kreikka	-343 234 449
Espanja	7 701 317 190
Ranska	-1 919 823 196
Kroatia	-785 114 933
Italia	143 242 804
Kypros	-90 187 539
Latvia	-128 150 411
Liettua	-125 059 297
Luxemburg	-10 834 458
Unkari	-1 363 094 805
Malta	-58 127 595
Alankomaat	-1 253 935 169
Itävalta	289 454 205
Puola	-1 330 690 569
Portugali	1 633 096 593
Romania	-2 119 187 698
Slovenia	-285 970 648
Slovakia	-322 838 535
Suomi	-263 289 938
Ruotsi	-107 279 840

Lähde: Euroopan komissio

Lainat elpymis- ja palautumistukivälineestä

Rahoittaakseen REPowerEU-lukuun sisältyviä uusia investointeja ja uudistuksia jäsenvaltiot voivat hyödyntää myös elpymis- ja palautumistukivälineen lainojen erittäin suotuisia rahoitusehtoja. Lainoja oli haettava 31. elokuuta 2023 mennessä. Jäljempänä olevassa taulukossa 7 esitetään yleiskatsaus jäsenvaltioiden lakisääteiseen määräaikaan mennessä toimittamista pyynnöistä (sekä lainojen määrästä). Nämä tiedot toimitettiin myös Euroopan parlamentille ja neuvostolle 1. syyskuuta 2023.

Taulukko 7: Jäsenvaltioiden 31. elokuuta 2023 mennessä pyytämät lainat

	Ensimmäisten elpymis- ja palautumissuunnitelmien perusteella osoitettujen lainojen määrä (euroina, käypinä hintoina)	Elpymis- ja palautumissuunnitelmien tarkistamisen yhteydessä pyydettyjen lisälainojen määrä (euroina, käypinä hintoina)	Osoitettavien lainojen kokonaismäärä* (euroina, käypinä hintoina)	6,8 %:n BKTL-raja saavutettu tai ylitetty
Belgia		264 200 000	264 200 000	Ei
Bulgaria				Ei
Tšekki		818 100 000	818 100 000	Ei
Tanska				Ei

	Ensimmäisten elpymis- ja palautumissuunnitelmien perusteella osoitettujen lainojen määrä (euroina, käypinä hintoina)	Elpymis- ja palautumissuunnitelmien tarkistamisen yhteydessä pyydettyjen lisälainojen määrä (euroina, käypinä hintoina)	Osoitettavien lainojen kokonaismäärä* (euroina, käypinä hintoina)	6,8 %:n BKTL-raja saavutettu tai ylitetty
Saksa				Ei
Viro				Ei
Irlanti				Ei
Kreikka	12 727 538 920	5 000 000 000	17 727 538 920	Kyllä
Espanja		84 267 050 000	84 267 050 000	Ei
Ranska				Ei
Kroatia		4 442 508 187	4 442 508 187	Kyllä
Italia	122 601 810 400		122 601 810 400	Kyllä
Kypros	200 320 000		200 320 000	Ei
Latvia				Ei
Liettua		1 722 000 000	1 722 000 000	Ei
Luxemburg				Ei
Unkari		3 920 000 000	3 920 000 000	Ei
Malta				Ei
Alankomaat				Ei
Itävalta				Ei
Puola	11 506 500 000	23 034 803 518	34 541 303 518	Kyllä
Portugali	2 699 000 000	3 191 756 353	5 890 756 353	Ei
Romania	14 942 153 000		14 942 153 000	Kyllä
Slovenia	705 370 000	587 000 000	1 292 370 000	Ei
Slovakia				Ei
Suomi				Ei
Ruotsi				Ei
EU27	165 382 692 320	127 247 418 058	292 630 110 378	

Huom. *Komission on vielä arvioitava 31. elokuuta 2023 mennessä toimitetut lainapyynnot elpymis- ja palautumistukivälinettä koskevan asetuksen 19 artiklaa noudattaen, ja neuvoston on hyväksyttävä tarkistetut suunnitelmat. Näin ollen tässä taulukossa esitetään vain alustava näkemys siitä, mikä elpymis- ja palautumistukivälineen puitteissa myönnettyjen lainojen kokonaismäärä voisi olla.

Lähde: Euroopan komissio

Jäsenvaltiot voivat saada REPowerEU-suunnitelman puitteissa ennakkorahoitusta kahdessa erässä vuosina 2023–2024. Tämä on mahdollista REPowerEU-luvun toimittamisen jälkeen edellyttäen, että neuvosto hyväksyy asiaankuuluvat täytäntöönpanopäätökset 31. joulukuuta 2023 mennessä. Jäsenvaltiot voivat pyytää REPowerEU-lukuihin sisältyville toimenpiteille enintään 20 prosentin ennakkorahoitusta REPowerEU-lisärahoituksesta, joka on peräisin päästökauppajärjestelmän päästöoikeuksista ja siirroista brexit-mukautusvarauksesta, kesäkuuhun 2022 mennessä päivitettyjen elpymis- ja palautumistukivälineen määrärahojen lisäyksestä ja elpymis- ja palautumistukivälineen jäljellä olevasta lainakomponentista.

2.5. Elpymis- ja palautumistukivälineen rahoitustilanne

NextGenerationEU-välineen rahoitustilanne

Komissio voi kerätä NextGenerationEU-välineen puitteissa jopa 806,9 miljardia euroa vuoden 2021 puolivälin ja vuoden 2026 välisenä aikana laskemalla liikkeeseen EU:n joukkolainoja. Tämä tekee EU:sta yhden suurimmista euromääräisten lainojen

liikkeeseenlaskijoista kyseisenä ajanjaksona. Vaikka markkinat ovat olleet kuluneen vuoden aikana epävakaita, komissio on pystynyt täyttämään hyvissä ajoin kaikki NextGenerationEU-välineen mukaiset maksusitoumuksensa ja edistämään tavoitteidensa saavuttamista eli varojen hankkimista markkinoilta vaikuttavasti ja tehokkaasti.

Komissio ilmoitti kesäkuussa 2022 varainhankintasuunnitelmansa kesäkuusta joulukuun 2022 loppuun ulottuvalle kaudelle. Tämän varainhankintasuunnitelman mukaisesti komissio on kerännyt NextGenerationEU-välinettä varten 50 miljardin euron arvosta lisärahoitusta, jota on täydennetty laskemalla liikkeeseen EU:n lyhyen aikavälin velkasitoumuksia. Liikkeeseen lasketut joukkolainat ovat olleet tavanomaisten ja vihreiden joukkolainojen yhdistelmä, ja niissä on kaikilta osin noudatettu vihreitä joukkolainoja koskevaa NextGenerationEU-välineen kehystä. Näiden transaktioiden ansiosta NextGenerationEU-välineen joukkolainojen liikkeessä oleva kokonaismäärä on 171 miljardia euroa, ja tästä summasta 36,5 miljardia euroa on kerätty laskemalla liikkeeseen vihreitä joukkolainoja. EU:n velkasitoumusten liikkeessä oleva kokonaismäärä oli joulukuun lopussa 17 miljardia euroa.²⁸

Komissio ilmoitti joulukuussa 2022 tammikuusta 2023 kesäkuun loppuun 2023 noudatettavasta varainhankintasuunnitelmastaan, joka muodostui enimmillään 80 miljardin euron arvoisista pitkän aikavälin varainhankintatoimista. Lopulta liikkeeseen laskettiin 78 miljardin euron joukkolainat, joiden keskimääräinen maturiteetti oli noin 14 vuotta. Komissio laskee vuoden 2023 alkupuoliskolla liikkeeseen myös EU:n kolmen ja kuuden kuukauden velkasitoumuksia kahden kuukauden välein järjestettävissä huutokaupoissa lyhyen aikavälin varainhankintatarpeiden täyttämiseksi. Liikkeessä olevien EU:n velkasitoumusten määrä oli kesäkuun 2023 lopussa 17,9 miljardia euroa. Kahdessatoista huutokaupassa laskettiin liikkeeseen 24 EU:n velkasitoumusta, joista kukin oli kooltaan keskimäärin noin miljardi euroa.

Näiden onnistuneiden liikkeeseenlaskujen ansiosta EU on pystynyt jatkamaan jäsenvaltioiden elpymis- ja palautumissuunnitelmien sujuvaa rahoittamista oikea-aikaisin maksusuorituksin. Komissio on suorittanut jäsenvaltioille kaikki elpymis- ja palautumistukivälineen mukaiset maksut niiden erääntyessä keskimäärin kuuden työpäivän kuluessa maksun hyväksymisestä. Viivästyksiä ei ole ollut.

Vihreitä joukkolainoja koskeva kehys

Komissio ilmoitti vuonna 2020, että 30 prosenttia NextGenerationEU-välineen joukkolainoista laskettaisiin liikkeeseen vihreinä joukkolainoina. Tämä osoittaa, että komissio on sitoutunut kestäväan rahoitukseen, kun se toi markkinoille uuden korkean

²⁸ EU:n joukkolainat ovat komission tärkein rahoitusväline sen yhdistetyn varainhankintamallin mukaisesti. Niiden maturiteetti on vähintään kolme vuotta. Komissio laskee varainhankintasuunnitelmansa toteuttamiseksi liikkeeseen EU:n joukkolainoja, joiden maturiteetti ovat 3, 5, 7, 10, 15, 20, 25 ja 30 vuotta. Komissio aloitti syyskuussa 2021 EU:n velkasitoumusten (arvopapereita, joiden maturiteetti on alle yhden vuoden) liikkeeseenlaskun. EU:n velkasitoumuksia koskeva ohjelma antaa komissiolle lisää joustovaraa liikkeeseenlaskijana ja tukee sen arvopapereiden likviditeettiä. EU:n velkasitoumusten maturiteetti on 3–6 kuukautta.

luokituksen omaavan ja likvidin vihreän omaisuuserän, joka mahdollistaa vihreän sijoittamisen monenlaisille sijoittajille. Samalla komissio vahvisti Euroopan unionin ja euron roolia kestäväen rahoituksen markkinoilla.

NextGenerationEU-välineen vihreiden joukkolainojen tuotoilla rahoitetaan ilmaston kannalta merkityksellisiä elpymis- ja palautumistukivälineen menoja. Kunkin jäsenvaltion on osoitettava vähintään 37 prosenttia kansallisen elpymis- ja palautumissuunnitelmansa kokonaisarvosta ilmastoon liittyviin investointeihin ja uudistuksiin. Jäsenvaltiot ovat ylittäneet tämän tavoitteen, ja ilmastomenojen arvioidaan olevan nyt noin 40 prosenttia.

Komissio laski liikkeeseen ensimmäisen NextGenerationEU-välineen vihreän joukkolainan lokakuussa 2021. Komissio keräsi tämän 15-vuotisen joukkolainan avulla 12 miljardia euroa, joten kyseessä on maailman suurin vihreä joukkolaina tähän mennessä.

NextGenerationEU-välineen vihreillä joukkolainoilla rahoitetut menot liittyvät tähän mennessä pääasiassa energiatehokkuuteen (47,6 % kohdennetuista menoista) sekä puhtaaseen liikenteeseen ja infrastruktuuriin (42 %). Ilmastonmuutokseen sopeutuminen on kolmanneksi suurin menoluokka (5,6 % menoista) yhdeksässä menoluokassa, joihin NextGenerationEU-välineen vihreillä joukkolainoilla saadut tuotot voidaan kohdentaa.

2.6. Elpymis- ja palautumistukivälineen täytäntöönpanon valvonta ja tarkastukset

Elpymis- ja palautumistukiväline on tulosperusteinen väline. Komission maksut jäsenvaltioille perustuvat elpymis- ja palautumissuunnitelmissa asetettujen, ennalta määriteltyjen välitavoitteiden ja tavoitteiden tyydyttävään saavuttamiseen. Neuvoston täytäntöönpanopäätöksessä vahvistetaan kunkin elpymis- ja palautumissuunnitelman osalta siihen liittyvät välitavoitteet ja tavoitteet sekä kunkin erän asianmukainen määrä. Näin ollen elpymis- ja palautumistukivälineen puitteissa suoritettavien maksujen laillisuus ja sääntöjenmukaisuus perustuvat yksinomaan välitavoitteiden ja tavoitteiden tyydyttävään saavuttamiseen. Jäsenvaltiot ovat elpymis- ja palautumistukivälineen varojen saajia, ja kun maksu on suoritettu, varat kirjataan kansalliseen talousarvioon.

Elpymis- ja palautumistukivälineen valvontakehys on räätälöity vastaamaan elpymis- ja palautumistukivälineen ainutlaatuisia luonnetta EU:n meno-ohjelmana, ja se perustuu kahteen pääpilariin: yhtäältä maksutapahtumien laillisuuteen ja sääntöjenmukaisuuteen, mistä komissio on päävastuussa, ja toisaalta unionin taloudellisten etujen suojaamiseen, mikä on pääasiassa jäsenvaltioiden vastuulla, joskin komissio tekee tähän liittyviä erityisiä tarkastuksia.

Komissio on vahvistanut entisestään vahvistanut elpymis- ja palautumistukivälineen valvontakehystä, myös tarkastustyönsä osalta. Tarkastusten tuloksissa ja havainnoissa ei ole huomattu kriittisiä tai suuria riskejä, jotka antaisivat aihetta vahvistuslausumalle, jonka

talouden ja rahoituksen pääosaston pääjohtaja antaa vuotuisessa toimintakertomuksessaan²⁹, joka kattaa elpymis- ja palautumistukivälineen.

Sitoumusten ja maksujen laillisuuden ja sääntöjenmukaisuuden valvonta

Komission valvontaympäristö on kaksitasoinen: ennen maksujen suorittamista tehdään ennakkotarkastuksia ja sen jälkeen jälkitarkastuksia.

Kun jäsenvaltio esittää maksupyyntöä, komissio arvioi ennakkotarkastuksessa, onko kukin välitavoite ja tavoite, jonka kyseinen jäsenvaltio on ilmoittanut olevan valmis, saavutettu tyydyttävästi. Komissionlaajuiset maatiimit arvioivat jäsenvaltion toimittaman näytön tarkistaakseen, onko välitavoitteet ja tavoitteet saavutettu tyydyttävästi. Komissio voi pyytää lisätietoja ja päättää tarvittaessa tehdä lisätarkastuksia saadakseen tarvittavan täydentävän varmuuden välitavoitteiden ja tavoitteiden saavuttamisesta ennen maksun suorittamista. Jos osa välitavoitteita ja tavoitteita jää saavuttamatta tyydyttävästi, maksu voidaan keskeyttää osittain.

Komissio arvioi vuonna 2022 kaikkiaan 13 maksupyyntöä, joihin sisältyi 366 välitavoitetta ja tavoitetta, ja totesi, että kaikki välitavoitteet ja tavoitteet oli saavutettu tyydyttävästi. Näin ollen vuonna 2022 ei tarvittu maksujen keskeyttämistä tai maksettavan määrän alentamista.

Komissio tekee myös välitavoitteita ja tavoitteita koskevia riskiperusteisia jälkitarkastuksia saadakseen lisävarmuuden siitä, että jäsenvaltion toimittamat tiedot pitävät paikkansa. Komissio teki vuonna 2022 tarkastusstrategiansa mukaisesti seitsemän välitavoitteita ja tavoitteita koskevaa jälkitarkastusta, jotka liittyivät Italian, Kroatian, Portugalin, Ranskan ja Romanian esittämiin ensimmäisiin maksupyyntöihin sekä Espanjan ja Kroatian esittämiin toisiin maksupyyntöihin. Riskinarviointiin perustuva tarkastustyö kattoi kaikki 15 välitavoitetta ja tavoitetta, joiden riski oli määritelty suureksi, ja 12 välitavoitetta ja tavoitetta, joiden riski oli määritelty keskisuureksi. Vuonna 2023 tehdään lisäksi seitsemän tarkastusta, jotka koskevat Espanjan, Itävallan, Kreikan, Luxemburgin, Slovakian, Tanskan ja Tšekin maksupyyntöjä. Komissio on todennut tähän mennessä laadittujen lopullisten tarkastuskertomusten perusteella, että tarkastetut välitavoitteet ja tavoitteet on saavutettu tyydyttävästi. Jos komissio olisi jälkikäteen katsonut, että välitavoitetta tai tavoitetta ei ole saavutettu tyydyttävästi, se olisi käynnistänyt rahoitusoikaisuja suoritettun maksun aiheuttomasti maksettun osan perimiseksi takaisin.

Tarkastukset, joilla varmistetaan unionin taloudellisten etujen asianmukainen suojaaminen elpymis- ja palautumistukivälinettä koskevan asetuksen 22 artiklassa säädetyllä tavalla

Kunkin jäsenvaltion on otettava käyttöön ja ylläpidettävä vaikuttavia ja tehokkaita valvontajärjestelmiä ja toteutettava asianmukaisia toimia unionin taloudellisten etujen

²⁹ Vuotuinen toimintakertomus 2022 – Talous- ja rahoitusasiat, saatavilla osoitteessa https://commission.europa.eu/publications/annual-activity-report-2022-economic-and-financial-affairs_en

suojaamiseksi. Kunkin jäsenvaltion on täytynyt kuvata yksityiskohtaisesti kansallinen valvontajärjestelmänsä kansallisessa elpymis- ja palautumissuunnitelmassaan, ja komissio on voinut arvioida tällaiset järjestelmät joko ”riittäviksi” (A) tai ”riittämättömiksi” (C). Jos jäsenvaltion ehdottamat järjestelyt olisi arvioitu riittämättömiksi, suunnitelmaa ei olisi hyväksytty. Komissio on edellisen vuosikertomuksen hyväksymisen jälkeen arvioinut viisi vuonna 2022 hyväksyttyä elpymis- ja palautumissuunnitelmaa ja todennut, että jäsenvaltioilla oli riittävä valvontajärjestelmä, kuten muissakin 22 elpymis- ja palautumissuunnitelmassa. Aiempien arviointien tapaan komissio havaitsi kussakin näissä viidessä vuonna 2022 myönteisesti arvioidussa elpymis- ja palautumissuunnitelmassa myös joitakin puutteita ja vaati asianomaisia jäsenvaltioita toteuttamaan korjaavia lisätoimenpiteitä lisäämällä suunnitelmiin erityisiä tarkastuksiin ja valvontaan liittyviä välitavoitteita. Vastaavat välitavoitteet ja tavoitteet sisältyvät neuvoston täytäntöönpanopäätöksen liitteeseen, ja ne on saavutettava ennen kuin sääntöjenmukaisia maksuja voidaan suorittaa. Saatuaan vastaavan maksupyynnön komissio arvioi, onko tarkastuksia ja valvontaa koskevat erityiset välitavoitteet saavutettu tyydyttävästi, ja analysoi toimitetut johdon vahvistuslausumat ja yhteenvedot tarkastuksista.

Lisäksi komissio tekee tarkastusstrategiansa mukaisesti järjestelmätarkastuksia, joissa hyödynnetään komission käytettävissä olevia tietoja sekä jäsenvaltioiden toimittamia yhteenvetoja tarkastuksista ja johdon vahvistuslausumia sekä jäsenvaltioiden maksupyynnöjä. Järjestelmätarkastusten yhteydessä komissio tarkastaa jäsenvaltioissa käytössä olevat menettelyt petosten, korruption ja eturistiriitojen sekä kaksinkertaisen rahoituksen ehkäisemiseksi, havaitsemiseksi ja korjaamiseksi. Tähän sisältyy myös järjestelmien riskiperusteisia tarkastuksia, joilla kerätään ja tallennetaan tietoja tuensaajista, toimeksisaajista, alihankkijoista ja tosiasiallisista omistajista ja edunsaajista. Komissiolla on valtuudet periä varoja takaisin tai käynnistää rahoitusoikaisuja, jos jäsenvaltiot ovat havainneet petoksia, lahjontaa tai eturistiriitoja, joita ne eivät ole korjanneet, tai jos jäsenvaltiot rikkovat vakavasti rahoitus- ja lainasopimukseen sisältyviä velvoitteita.

Komissio on tähän mennessä tehnyt 16 järjestelmätarkastusta vuonna 2022³⁰ ja 11 vuonna 2023³¹ ja antanut tarvittaessa suosituksia tiukoin noudattamismääräajoin. Komissio tarkastaa kaikki jäsenvaltiot vähintään kerran vuoden 2023 loppuun mennessä. Näiden tarkastusten yhteydessä komissio tarkastaa myös, että jäsenvaltioiden järjestelmissä yleisesti ottaen säädetään, että on noudatettava EU:n ja kansallisia sääntöjä, mukaan lukien julkisia hankintoja koskevan menettelyn ja valtioneuvoston sääntöjen tietyt osat, ja että tähän kohdistetaan tarkastuksia. Komissio on lisännyt Euroopan tilintarkastustuomioistuimen suositusten perusteella panostustaan tarkastustyöhön esimerkiksi tekemällä kohdennettumpia järjestelmätarkastuksia tapauksissa, joissa puutteita tai riskejä havaitaan.

³⁰ Bulgaria, Espanja, Irlanti, Italia, Kreikka, Kypros, Latvia, Malta, Puola, Slovakia, Slovenia, Suomi, Tanska, Tšekki ja Viro.

³¹ Belgia, Italia, Itävalta, Kroatia, Luxemburg, Portugali, Ranska, Romania, Ruotsi, Saksa ja Unkari.

verkkosivustolla³³ kaikki asiaankuuluvat asiakirjat, kuten esityslistat, pöytäkirjat, raportit, lausunnot ja suositukset.

Komissio on tähän mennessä järjestänyt 21 elpymis- ja palautumistukivälineen epävirallisen asiantuntijaryhmän kokousta. Komissio järjesti joulukuussa 2022 ensimmäisen koko päivän kestäneen fyysisen kokouksen jäsenvaltioiden kaikkien asiantuntijoiden kanssa. Tässä ryhmän 16. kokouksessa jäsenvaltiot esittelivät hyviä käytäntöjään kolmesta aiheesta: 1) koordinoituviranomaisen rooli ja elpymis- ja palautumistukivälineen täytäntöönpanon hallinnointi, 2) sidosryhmien osallistuminen elpymis- ja palautumissuunnitelmien valmisteluun ja täytäntöönpanoon ja 3) elpymis- ja palautumistukivälineen viestintää ja näkyvyyttä koskevat näkökohdat. Asiantuntijaryhmän on määrä pitää toinen fyysinen kokous syksyllä 2023.

Viestintää ja näkyvyyttä koskevat vaatimukset

Kuten unionin muidenkin rahastojen tapauksessa, jäsenvaltioilla on velvollisuus varmistaa, että elpymis- ja palautumistukivälineestä myönnetyn unionin rahoituksen saajat ilmaisevat rahoituksen alkuperän ja varmistavat rahoituksen näkyvyyden. Elpymis- ja palautumistukivälinettä koskevan asetuksen 34 artiklan 2 kohdassa, sellaisena kuin se on pantu täytäntöön komission ja jäsenvaltioiden välisten rahoitussopimusten 10 artiklalla, asetetaan useita viestintää ja näkyvyyttä koskevia vaatimuksia. Näihin kuuluvat viestintästrategian laatiminen, tarvittaessa EU:n tunnuksen esittäminen ja asianmukainen maininta rahoituksesta sekä yhteisen verkkosivuston perustaminen ja ylläpitäminen. Näistä viestintä- ja näkyvyysvelvoitteista huolimatta vuoden 2022 Eurobarometri-tutkimuksen³⁴ tulosten mukaan EU:n kansalaisilla on hyvin tiedossa maansa elpymis- ja palautumissuunnitelman olemassaolo (joskin jäsenvaltioiden välillä on eroja), mutta kansalaisilla ei ole riittävästi tietoa siitä, että EU rahoittaa elpymis- ja palautumissuunnitelmia (kokonaan tai osittain). Tämä osoittaa, että jäsenvaltioiden on nostettava toimiensa tasoa. Komissio käy edelleen keskusteluja jäsenvaltioiden kanssa, jotta näiden velvoitteiden noudattaminen voitaisiin varmistaa. Viestintävaatimusten noudattaminen on aina myös osa komission suorittamia välitavoitteiden ja tavoitteiden jälkitarkastuksia. Komissio antaa jäsenvaltioille ohjeita kahdenvälisen yhteydenpidon ja INFORM EU -verkoston kautta. Verkosto kokoaa yhteen jäsenvaltioiden ja komission tiedottajia, jotka vastaavat EU:n rahastoista, elpymis- ja palautumistukiväline mukaan lukien. Tässä yhteydessä komissio tukee edelleen jäsenvaltioita elpymis- ja palautumissuunnitelmiin sisältyvien viestintästrategioiden toteuttamisessa. Kahdeksan jäsenvaltiota osallistuu tällä hetkellä teknisen tuen välineestä tuettuun usean maan hankkeeseen, jolla pyritään kehittämään valmiuksia elpymis- ja palautumissuunnitelmien hyötyjä koskevaa vaikuttavaa tiedottamista varten.

³³ [Komission asiantuntijaryhmien ja muiden vastaavien elinten rekisteri \(europa.eu\).](https://europa.eu/eurobarometer/surveys/detail/2653)

³⁴ <https://europa.eu/eurobarometer/surveys/detail/2653>

Interaktiivinen kartta elpymis- ja palautumistukivälineestä tuetuista hankkeista

Elpymis- ja palautumistukivälineen nopeutettu täytäntöönpano ja sen tavoitteiden tehokas saavuttaminen edellyttävät entistä läpinäkyvämpää tiedottamista välineen toiminnasta ja sen rahoituksen konkreettisesta käytöstä jäsenvaltioissa. Komissio julkaisee tätä varten säännöllisesti tietoja elpymis- ja palautumistukivälineen verkkosivustolla³⁵ (yksittäisiä elpymis- ja palautumissuunnitelmia koskevat maakohtaiset sivut mukaan lukien³⁶). Se on perustanut elpymisen ja palautumisen tulostaulun³⁷, jossa on reaaliaikaista tietoa jäsenvaltioiden maksuista ja edistymisestä sekä lisätietoja, indikaattoreita ja temaattisia analyyseja.

Komissio on julkaissut elpymis- ja palautumistukivälineen näkyvyyden lisäämiseksi interaktiivisen kartan³⁸ elpymis- ja palautumistukivälineestä tuetuista hankkeista kussakin jäsenvaltiossa. Kartassa esitetään yleiskatsaus tietyistä uudistuksista ja investoinneista, osoitetaan niiden maantieteellinen sijainti ja annetaan tietoa niiden tilasta. Kartta sisältää myös linkkejä verkkoresursseihin, joista saa yksityiskohtaisempaa tietoa, kuten elpymis- ja palautumistukivälineen kansalliset verkkosivustot ja elpymis- ja palautumistukivälineestä rahoitettujen hankkeiden verkkosivustot, jos sellaisia on saatavilla. Kartta otettiin virallisesti käyttöön 31. maaliskuuta 2023. Sitä päivitetään säännöllisesti, ja siihen lisätään tietoja täytäntöönpanosta. Ensimmäinen päivitys tehtiin 24. toukokuuta 2023, jolloin esiteltujen hankkeiden kokonaismäärä oli yli 430.

Kartta elpymis- ja palautumistukivälineestä tuetuista hankkeista

Elpymis- ja palautumistukivälineen lopulliset tuensaajat

REPowerEU-asetuksella parannettiin elpymis- ja palautumistukivälineen varojen käytön läpinäkyvyyttä ottamalla käyttöön uusi velvoite, jonka mukaan jäsenvaltioiden on julkaistava tietoja lopullisista tuensaajista. Elpymis- ja palautumistukivälineen yhteydessä lopullisella tuensaajalla tarkoitetaan viimeistä elpymis- ja palautumistukivälineen varoja saavaa tahoja, joka ei ole toimeksisaaja tai alihankkija. Lopulliset tuensaajat voivat olla

³⁵ https://commission.europa.eu/business-economy-euro/economic-recovery/recovery-and-resilience-facility_fi

³⁶ [Maakohtaisia sivuja](https://ec.europa.eu/economy_finance/recovery-and-resilience-scoreboard/index.html?lang=fi) uudistettiin 19. syyskuuta 2023, jotta voidaan ottaa huomioon elpymis- ja palautumistukivälineen rooli REPowerEU-suunnitelman toteuttamisessa sekä muut muutokset jäsenvaltioiden elpymis- ja palautumissuunnitelmissa.

³⁷ https://ec.europa.eu/economy_finance/recovery-and-resilience-scoreboard/index.html?lang=fi

³⁸ https://commission.europa.eu/business-economy-euro/economic-recovery/recovery-and-resilience-facility_fi#map

joko oikeushenkilöitä tai luonnollisia henkilöitä, esimerkiksi kansalaisia, alue- tai paikallisviranomaisia tai pk-yrityksiä. Muutetun elpymis- ja palautumistukivälinettä koskevan asetuksen uudessa 25 a artiklassa edellytetään, että jäsenvaltiot perustavat julkisesti saatavilla olevan ja helppokäyttöisen portaalin, jossa ne julkaisevat tietoja sadasta lopullisesta tuensaajasta, jotka saavat eniten rahoitusta elpymis- ja palautumistukivälineen toimenpiteiden toteuttamista varten, ja päivittävät kyseiset tiedot kahdesti vuodessa.³⁹ Tämän jälkeen komission tehtävänä on keskittää ja julkaista tiedot sekä linkit jäsenvaltioiden kansallisiin portaaleihin elpymisen ja palautumisen tulostaulussa.

Komissio on antanut jäsenvaltioille tästä ohjeita, joilla helpotetaan sataa suurinta lopullista tuensaajaa koskevien tietojen julkaisemista ja varmistetaan tietojen vertailukelpoisuus, johdonmukaisuus ja yhdenvertainen kohtelu, myös elpymis- ja palautumistukivälineen täytäntöönpanoa käsittelevän epävirallisen asiantuntijaryhmän 20. ja 21. kokouksessa. Jäsenvaltioiden olisi raportoitava kaikista elpymis- ja palautumissuunnitelmaan sisältyvistä toimenpiteistä, jos lopullisille tuensaajille on jo suoritettu maksuja, riippumatta siitä, onko jäsenvaltio jo esittänyt maksupyynnön ja saanut rahoitusta tukivälineestä. Näin on siksi, että jäsenvaltiot saavat säännöllisiä maksuja jälkikäteen sen jälkeen, kun komissio on arvioinut, että asiaankuuluvat välitavoitteet ja tavoitteet on saavutettu tyydyttävästi. Lisäksi, jotta voidaan varmistaa tietojen johdonmukainen ja yhdenmukainen esittäminen elpymisen ja palautumisen tulostaulussa, komissio on pyytänyt jäsenvaltioita toimittamaan jäsennellyä tietoa elpymis- ja palautumistukivälinettä koskevalla tietoteknisellä FENIX-välineellä erityistä mallia käyttäen.

Tähän mennessä 15 jäsenvaltiota on toimittanut tietoja sadasta lopullisesta tuensaajasta, jotka saavat eniten rahoitusta elpymis- ja palautumissuunnitelmien toimenpiteiden toteuttamiseen. Nämä tiedot on julkaistu myös elpymisen ja palautumisen tulostaulussa⁴⁰. Komissio ehdotti REPowerEU-suunnitelman yhteydessä helmikuussa 2023 julkaistuissa elpymis- ja palautumissuunnitelmia koskevissa ohjeissa, että ensimmäinen tietojen raportointi toteutettaisiin huhtikuun 2023 puolivuositaisen raportoinnin yhteydessä. Monet jäsenvaltiot ovat noudattaneet näitä ohjeita ja julkaisseet tietoja sadasta suurimmasta lopullisesta tuensaajasta kansallisissa portaaleissaan. Tietoja toimittaneista 16 jäsenvaltiosta suurin osa (12 jäsenvaltiota eli Italia, Itävalta, Kroatia, Kypros, Latvia, Liettua, Portugali, Ruotsi, Saksa, Slovakia, Slovenia, Tšekki ja Unkari) on julkaissut tiedot kansallisissa portaaleissaan ja toimittanut jäsennellyt tiedot komissiolle, kun taas kolme jäsenvaltiota (Puola, Suomi ja Viro) on julkaissut tiedot kansallisessa portaalissaan. Koska kaikilla jäsenvaltioilla on REPowerEU-asetuksen voimaantulosta 1. maaliskuuta 2023 alkaen velvollisuus julkaista ja päivittää tiedot kahdesti vuodessa, on odotettavissa, että muut jäsenvaltiot seuraavat esimerkkiä ja julkaisevat elpymis- ja palautumissuunnitelmansa sataa suurinta lopullista tuensaajaa koskevat tiedot vuonna 2023.

³⁹ Asetuksessa täsmennetään myös, mitä tietoja jäsenvaltioiden on julkaistava: tuensaajan täydellinen nimi, oikeushenkilöstä alv- tai verotunniste tai muu yksilöllinen tunniste, saatu varojen määrä ja niihin liittyvät toimenpiteet, joita varten tuensaaja on saanut rahoitusta.

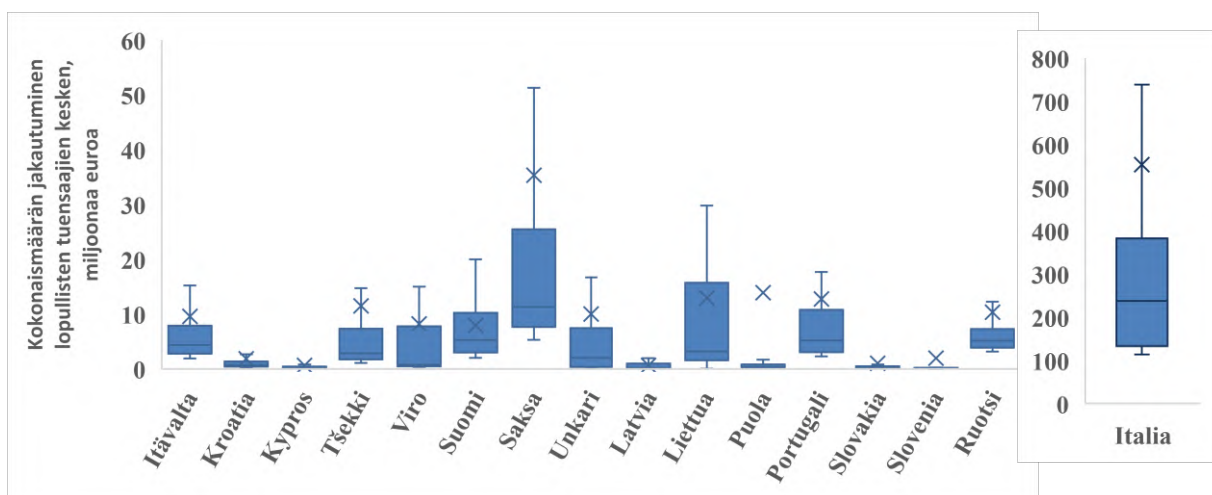
⁴⁰ https://ec.europa.eu/economy_finance/recovery-and-resilience-scoreboard/disbursements.html?table=finalRecipientByCountry

Komissio kannustaa jäsenvaltioita, jotka eivät ole vielä toimittaneet tietoja sadasta suurimmasta lopullisesta tuensaajasta, toimittamaan ne viipymättä, jotta asetuksen oikeudellisia vaatimuksia voidaan noudattaa ja varmistaa elpymis- ja palautumistukivälineen varojen saajia koskeva tarvittava läpinäkyvyys.

Kunkin jäsenvaltion suurimpia lopullisia tuensaajia koskevien tietojen analysointi voi tarjota arvokkaita näkemyksiä ja kokemuksia elpymis- ja palautumistukivälineen täytäntöönpanoa varten. Tietojen avulla voidaan lisätä läpinäkyvyyttä sen suhteen, mihin elpymis- ja palautumistukivälineen rahoitus virtaa ja miten elpymis- ja palautumistukiväline vaikuttaa kentällä, ja niillä täydennetään elpymis- ja palautumissuunnitelmien täytäntöönpanosta jo saatavilla olevia tietoja esimerkiksi saavutetuista välitavoitteista ja tavoitteista sekä pilarikohtaisista maksuista.

Sadalle suurimmalle lopulliselle tuensaajalle suoritettujen maksujen määrä vaihtelee huomattavasti niissä jäsenvaltioissa, joista tietoja on saatavilla. Tämä selittyy sillä, että elpymis- ja palautumissuunnitelmia on kohdennettu eri tavoin eri jäsenvaltioissa ja ne ovat luonteeltaan heterogeenisiä. Suurin lopullisen tuensaajan saama määrä on yli 20 miljardia euroa, kun taas pienin määrä on 2 450 euroa. Saatujen tukimäärien keskiarvo on lähes 49 miljoonaa euroa, mutta mediaani on huomattavasti alhaisempi, noin kolme miljoonaa euroa. Kussakin jäsenvaltiossa voidaan havaita samanlaista vaihtelua sen suhteen, miten elpymis- ja palautumistukivälineen rahoitus jakautuu sadalle suurimmalle lopulliselle tuensaajalle ja suurimpien ja pienimpien saatujen määrien välille (ks. kaavio 11).

Kaavio 11: Suurimpien lopullisten tuensaajien hajonta jäsenvaltioittain^{41,42}

Lähde: Euroopan komission oma laskelma, joka perustuu jäsenvaltioiden toimittamiin tietoihin lopullisista tuensaajista

⁴¹ Laatikkokaaviossa esitetään mediaani, laatikko ja kaksi janaa, joilla kuvataan jatkuvan muuttujan jakaumaa. Laatikon ala- ja yläreuna vastaavat ensimmäistä ja kolmatta kvartiilia (25. ja 75. persenttiiliä). Ylempi (alempi) jana ulottuu laatikon reunasta suurimpaan (pienimpään) arvoon, joka on enintään 1,5 kvartiilivälin (IQR) päässä. Lisäksi keskiarvo on merkitty rastilla jakauman vinouden kuvaamiseksi.

⁴² Koska rahoitusosuus, jonka Italia saa elpymis- ja palautumistukivälineestä, on suurempi, sata Italian elpymis- ja palautumissuunnitelman suurinta lopullista tuensaajaa ovat saaneet huomattavasti suurempia määriä kuin tuensaajat muissa jäsenvaltioissa, joista tietoja on saatavilla. Näin ollen Italian suunnitelman mukaiset lopulliset tuensaajat esitetään erikseen, jotta lukuja on helpompi tulkita.

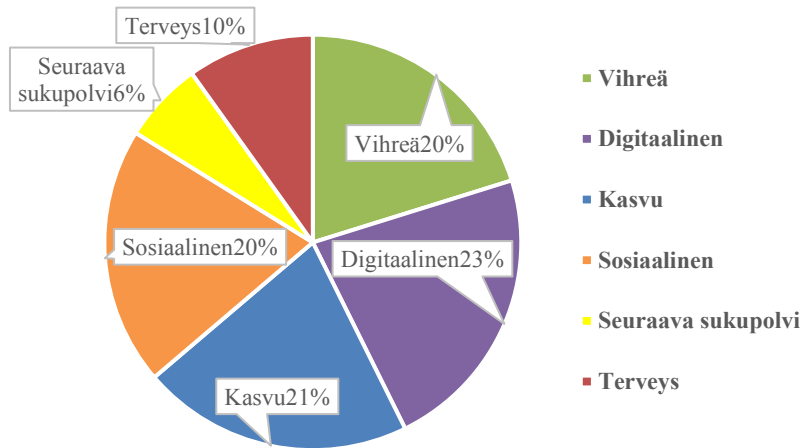
Suurin osa kymmenestä suurimmasta lopullisesta tuensaajasta on julkisyhteisöjä, ja toimenpiteet, joihin ne ovat saaneet elpymis- ja palautumistukivälineen rahoitusta, jakautuvat suhteellisen tasaisesti tukivälineen politiikkapilareille. Komission arvioiden mukaan keskimäärin lähes kaksi kolmasosaa kymmenestä suurimmasta lopullisesta tuensaajasta on julkisyhteisöjä ja noin 27 prosenttia yksityisiä tahoja (muut lopulliset tuensaajat ovat luonteeltaan sekalaisia).⁴³ Niissä 16 jäsenvaltiossa, joista tietoja on saatavilla, kymmenen suurimman lopullisen tuensaajan saaman rahoituksen osuus on 12,7 prosenttia kaikista näiden 16 jäsenvaltion saamista elpymis- ja palautumistukivälineen varoista. Kun tarkastellaan erityisesti yksityisiä tahoja kymmenen suurimman tuensaajan joukossa, niiden saamien varojen osuus on noin 1,9 prosenttia näiden 16 jäsenvaltion saamista elpymis- ja palautumistukivälineen varoista. Näiden tuensaajien lisäksi kaikissa elpymis- ja palautumissuunnitelmissa on paljon muitakin investointeja ja ohjelmia, jotka on kohdennettu nimenomaan pk-yrityksille. Analyysi näihin liittyvistä toimenpiteistä, joihin lopulliset tuensaajat ovat saaneet rahoitusta, voi myös antaa selkeän kuvan siitä, mitä politiikkatavoitteita ja laajoja aloja elpymis- ja palautumistukivälineestä myönnetyllä rahoituksella on tuettu. Sadasta suurimmasta lopullisesta tuensaajasta saatavilla olevat tiedot⁴⁴ osoittavat, että niihin liittyvät toimenpiteet jakautuvat yleisesti ottaen tasapainoisesti kuudelle politiikkapilarille (ks. kaavio 12). Tämä vahvistaa käsitystä siitä, että elpymis- ja palautumistukiväline tarjoaa jäsenvaltioille tukea, jolla reagoidaan kattavasti ja tasapainoisesti taloudelliseen ja sosiaaliseen tilanteeseen. Tähän mennessä saatavilla olevat tiedot osoittavat myös, että elpymis- ja palautumistukivälineen suurimmat lopulliset tuensaajat ovat useimmiten osallistuneet digitaalista muutosta edistävien toimenpiteiden toteuttamiseen. Lähes yhtä merkittäviä ovat olleet investoinnit älykkääseen, kestävään ja osallistavaan kasvuun, investoinnit sosiaaliseen ja alueelliseen yhteenkuuluvuuteen sekä vihreät investoinnit. Tämä tuo esiin, että jäsenvaltiot ovat pitäneet tärkeänä taloudellisen ja sosiaalisen elpymisen vauhdittamista covid-19-kriisin jälkeen sekä EU:n talouksien, yhteiskuntien ja julkishallintojen valmistamista vihreään siirtymään ja digitaaliseen muutokseen koheesiopolitiikan rahastoja täydentäen.⁴⁵

⁴³ Muutetun elpymis- ja palautumistukivälinettä koskevan asetuksen 25 a artiklan mukaan jäsenvaltioiden ei tarvitse toimittaa tietoja, joissa erotetaan toisistaan lopulliset tuensaajat sen mukaan, ovatko ne julkisyhteisöjä vai yksityisiä tahoja. Tässä esitetyt luvut perustuvat komission omiin arvioihin.

⁴⁴ Virosta, Suomesta ja Puolasta ei ole toimitettu komission käyttöön politiikkapilareihin ja niihin liittyviin politiikanaloihin liittyviä jäsenneltyjä tietoja lopullisista tuensaajista.

⁴⁵ Koheesiopolitiikkaan kuuluu samantyyppisiä investointeja, jotka toimivat synergiasa elpymis- ja palautumistukivälineen kanssa. Koheesiopolitiikan rahastoista on pandemian alusta lähtien maksettu 217,3 miljardia euroa muun muassa vihreän siirtymän ja digitaalisen muutoksen tukemiseen ja jäsenvaltioiden selviytymiskyvyn parantamiseen.

Kaavio 12: Sadan suurimman lopullisen tuensaajan saaman tuen ja tuella toteutettujen toimenpiteiden jakautuminen kuuteen politiikkapilariin⁴⁶

Lähde: Euroopan komission oma laskelma, joka perustuu jäsenvaltioiden toimittamiin tietoihin lopullisista tuensaajista

Suurimmat maksut liittyvät infrastruktuurihankkeisiin, digitalisaatioon ja liikenteeseen. Lopulliset tuensaajat taas ovat yleisimmin saaneet taloudellista tukea koulutustoimenpiteisiin ja muihin inhimilliseen pääomaan tehtäviin investointeihin. Suurimmat rahoitussummat, joita lopulliset tuensaajat ovat saaneet niissä jäsenvaltioissa, joista tietoja on saatavilla, liittyvät alueelliseen infrastruktuuriin ja palveluihin, sähköiseen hallintoon ja digitaalisiin julkisiin palveluihin sekä kestävään liikenteeseen tehtäviin investointeihin. Kyse on politiikanaloista, joilla investoinnit ovat yleensä suuria ja kalliimpia. Kun tarkastellaan maksuihin liittyvien toimenpiteiden määrää saatujen summien sijaan, käy ilmi, että sata suurinta lopullista tuensaajaa ovat yleisimmin saaneet elpymis- ja palautumistukivälineen rahoitusta toimenpiteiden toteuttamiseen seuraavilla osa-alueilla: yleissivistävä koulutus, ammatillinen ja korkea-asteen koulutus, sähköinen hallinto ja digitaaliset julkiset palvelut, inhimillinen pääoma digitalisaatio sekä energiatehokkuus. Tämä heijastaa sitä, että monet jäsenvaltiot ovat korostaneet suunnitelmissaan koulutustoimenpiteitä sekä työntekijöiden, työttömien ja laajemman väestön täydennys- ja uudelleen koulutusta digitaalista muutosta varten sekä vihreän siirtymän ja digitaalisen muutoksen edistämistä.

Komissio tarkastelee saatavilla olevia tietoja jatkossakin voidakseen hyödyntää tukivälineen täytäntöönpanosta saatuja kokemuksia. Sadan suurimman tuensaajan tietoja käytetään myös edellä mainitun elpymis- ja palautumistukivälineestä tuettujen hankkeiden interaktiivisen kartan laatimiseen.

⁴⁶ Luvut perustuvat elpymisen ja palautumisen tulostaulua varten kehitettyyn pilaripohjaiseen seurantamenetelmään, jossa kukin elpymis- ja palautumissuunnitelman toimenpide osoitetaan ensisijaiselle ja toissijaiselle politiikanalalle, jotta voidaan ottaa huomioon, että toimenpiteillä voidaan edistää useampaa kuin yhtä politiikkatavoitetta. Kyseiset kuusi politiikkapilaria ovat seuraavat: vihreä siirtymä, digitaalinen muutos, älykäs, kestävä ja osallistava kasvu, sosiaalinen ja alueellinen yhteenkuuluvuus; terveys ja taloudellinen, sosiaalinen ja institutionaalinen palautumiskyky; seuraavan sukupolven hyväksi toteutettavat politiikat.

Elpymis- ja palautumistukivälineeseen liittyvät vuotuiset tapahtumat

Vuotuiset tapahtumat ovat keskeinen viestintäväline elpymis- ja palautumistukivälineen täytäntöönpanossa kansallisella tasolla. Komission ja jäsenvaltioiden velvoitteesta toteuttaa elpymis- ja palautumistukivälineen rahoitusta koskevia yhteisiä viestintätoimia on säädetty elpymis- ja palautumistukivälinettä koskevan asetuksen 34 artiklassa ja rahoitussopimusten 10 artiklassa. Tapahtumiin kokoontuu muun muassa keskeisiä instituutioita, sidosryhmiä (kuten työmarkkinaosapuolia ja kansalaisyhteiskunnan edustajia) ja elpymis- ja palautumistukivälineen tuen saajia keskustelemaan siitä, miten jäsenvaltioiden kansallisissa elpymis- ja palautumissuunnitelmissaan ehdottamien erilaisten hankkeiden täytäntöönpano edistyy. Näihin tapahtumiin kutsutaan osallistumaan myös jäsenvaltioissa olevat Euroopan parlamentin yhteystoimistot, Euroopan talous- ja sosiaalikomitean (ETSK) kansalliset edustajat ja alueiden komitea.

Syyskuun 1. päivään 2023 mennessä oli järjestetty 22 vuotuisia tapahtumaa 22 jäsenvaltiossa. Elpymis- ja palautumistukivälineeseen liittyvää viestintää koskeva yhteistyö on vakiintunutta komission edustustoissa toimivien talouspolitiikan EU-ohjausjaksosta vastaavien asiantuntijavirkamiesten ja kansallisten viranomaisten välillä. Yhteiset toimet vuotuisten tapahtumien järjestämiseksi jäsenvaltioiden korkean tason edustajien ja komission kanssa lisäävät elpymis- ja palautumistukivälineen näkyvyyttä. Nämä tapahtumat tarjoavat erinomaisia mahdollisuuksia tiedotusvälineiden hyödyntämiseen ja samalla yleisön laajentamiseen tavanomaisten sidosryhmien ulkopuolelle ja paljon laajemman yleisön tavoittamiseen. Useimmat tapahtumat on myös esitetty suorina verkkolähetyksinä, ja tallenteet tapahtumista sekä muuta viestintämateriaalia on saatavilla elpymis- ja palautumistukivälineen verkkosivuston yksittäisillä maakohtaisilla sivuilla ja elpymis- ja palautumistukivälineen tulostaulussa. Myöhemmin vuonna 2023 ja ensi vuonna suunnitellaan pidettäväksi lisää tapahtumia elpymis- ja palautumissuunnitelmien, myös hiljattain hyväksytyjen REPowerEU-lukujen, täytäntöönpanon edetessä.

Sidosryhmien kuuleminen

Jäsenvaltiot ovat noudattaneet erilaisia lähestymistapoja sidosryhmien kuulemiseen laatiessaan elpymis- ja palautumissuunnitelmiaan ja pannessaan niitä täytäntöön. Elpymis- ja palautumissuunnitelmaa koskevassa asetuksessa edellytetään, että jäsenvaltiot toimittavat osana elpymis- ja palautumissuunnitelmiaan yhteenvedon toteutetuista sidosryhmien, kuten työmarkkinaosapuolten, kansalaisjärjestöjen sekä paikallis- ja alueviranomaisten, kuulemisista. Muutetussa elpymis- ja palautumistukivälineestä annetussa asetuksessa edellytetään, että jäsenvaltiot toimittavat lisäksi yhteenvedon sidosryhmien, kuten paikallis- ja alueviranomaisten, kanssa REPowerEU-lukuun sisältyvien toimenpiteiden osalta toteutetun kuulemisprosessin tuloksista. Yhteenvedossa olisi myös kuvattava, miten REPowerEU-toimien suunnittelussa on otettu huomioon saatu palaute, ja ilmoitettava, miten se otetaan edelleen huomioon täytäntöönpanon aikana. Kaiken kaikkiaan sidosryhmät ovat antaneet komissiolle hyvin vaihtelevaa palautetta kansallisen tason kuulemisprosesseista, jotka ovat voineet olla säännöllisiä ja yksityiskohtaisia kuulemisia taikka rajatumpia kuulemisia. Paikallis- ja alueviranomaiset kokivat usein, että niiden osallistuminen lukuisiin

ohjelmiin sisältyviin politiikkatoimiin oli epätasaista. Tämä johtuu osittain uudistusten ja investointien erilaisesta täytäntöönpanotahdista ja elpymis- ja palautumissuunnitelmiin joissakin jäsenvaltioissa sisältyvien toimenpiteiden monimutkaisuudesta ja moninaisuudesta. Tältä osin REPowerEU-luvun sisällyttäminen suunnitelmiin tarjoaakin tilaisuuden tasoittaa tietä kaikkien asiaankuuluvien sidosryhmien, kuten työmarkkinaosapuolten, kansalaisjärjestöjen sekä paikallis- ja alueviranomaisten, tiiviimmälle osallistumiselle.

Täytäntöönpanovaiheessa komissio on kehottanut ja kehottaa edelleen kaikkia jäsenvaltioita toimimaan aktiivisesti ja vaikuttavasti työmarkkinaosapuolten, paikallis- ja alueviranomaisten ja muiden sidosryhmien, erityisesti kansalaisjärjestöjen edustajien, kanssa käymällä säännöllistä vuoropuhelua. Elpymis- ja palautumissuunnitelmien täytäntöönpano tarjoaa tilaisuuden vaihtaa ajatuksia myös laajemmasta talous-, työllisyys-, sosiaali- ja kestävyyspolitiikan koordinoinnista, ja sen avulla voidaan yhdessä tunnistaa haasteita ja määrittää ratkaisuja.⁴⁶ Vaikuttava osallistuminen on todellakin ratkaisevan tärkeää, koska sidosryhmien panos ja osallistuminen auttavat varmistamaan suunniteltujen uudistusten ja investointien mielekkyyden, onnistumisen ja oikea-aikaisuuden. Lisäksi kun asiaankuuluvat toimijat ovat mukana, saadaan aikaan horisontaalinen alusta, jolla voidaan vaihtaa näkemyksiä täytäntöönpanosta ja varmistaa tiivis yhteistyö. Komissio julkaisi tammikuussa 2023 tiedonannon työmarkkinaosapuolten vuoropuhelun vahvistamisesta EU:ssa⁴⁷ sekä ehdotuksen neuvoston suositukseksi työmarkkinaosapuolten vuoropuhelun roolista. Neuvosto hyväksyi suosituksen 12. kesäkuuta 2023. Suosituksessa kehoitetaan jäsenvaltioita ottamaan työmarkkinaosapuolet järjestelmällisesti, tarkoituksenmukaisella tavalla ja oikea-aikaisesti mukaan työllisyys- ja sosiaalipolitiikan sekä tarvittaessa talous- ja muun julkisen politiikan suunnitteluun ja täytäntöönpanoon, myös eurooppalaisen ohjausjakson yhteydessä.

Yhteydet tiedotusvälineisiin

Komissio on elpymis- ja palautumistukivälineen perustamisesta lähtien tiedottanut tiedotusvälineille laajasti välineen täytäntöönpanosta. Komissio on varmistanut yhteydenpidon kansallisiin kirjeenvaihtajiin ja erikoistoimittajiin taatakseen laajan näkyvyyden ja sen, että suuri yleisö ymmärtää elpymis- ja palautumistukivälineeseen ja sen käytännön täytäntöönpanoon liittyvät tärkeimmät kysymykset. Komissio on julkaissut yli 200 lehdistötiedotetta ja tiedotusaineistoa sekä järjestänyt lukuisia lehdistötilaisuuksia ja teknisiä tilannekatsauksia sekä Brysselissä että jäsenvaltioissa komission edustustojen tuella. Komissio on myös antanut laajasti tietoa sekä kirjallisesti että suullisesti kansallisille ja kansainvälisille toimittajille ja reagoinut siten näiden jatkuvaan suureen kiinnostukseen välinettä kohtaan.

Jäsenvaltioissa sijaitsevien Euroopan komission edustustojen toteuttamat elpymis- ja palautumistukivälineeseen liittyvät viestintätoimet

⁴⁷ Tiedonanto *Työmarkkinaosapuolten vuoropuhelun vahvistaminen Euroopan unionissa*: koko potentiaali käyttöön oikeudenmukaisten siirtymien hallinnassa, 25. tammikuuta 2023 (COM(2023) 40 final) ja ehdotus neuvoston suositukseksi työmarkkinaosapuolten vuoropuhelun vahvistamisesta Euroopan unionissa, 25. tammikuuta 2023 (COM(2023) 38 final).

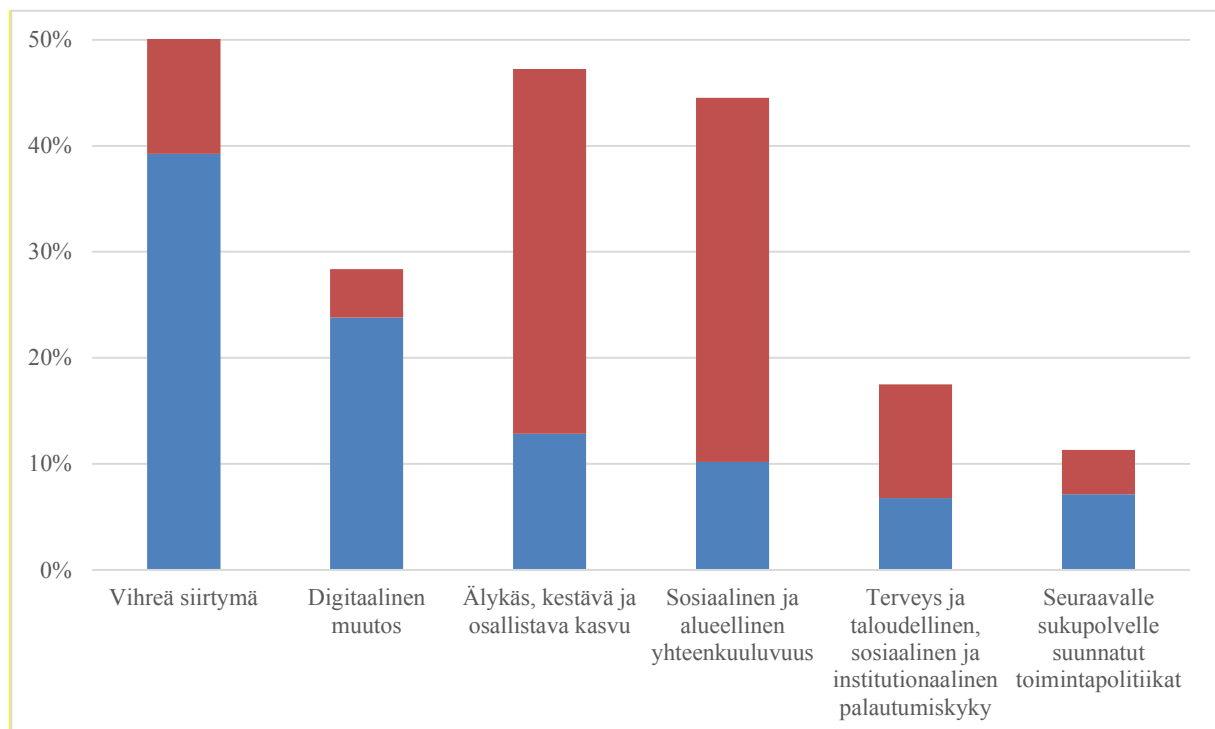
Kansallisten elpymis- ja palautumissuunnitelmien hyödyistä tiedottaminen on myös yksi kaikkien jäsenvaltioissa sijaitsevien Euroopan komission edustustojen keskeisistä viestintätehtävistä. Vuosittaisten tapahtumien lisäksi lukuisia muita tiedotustoimia toteutetaan tiiviissä yhteistyössä talouspolitiikan EU-ohjausjaksosta vastaavien asiantuntijavirkamiesten ja muiden edustustoissa toimivien tiimien kanssa. Monissa tapauksissa viestintätoimiin osallistuvat myös sidosryhmät, kansalliset ja alueelliset viranomaiset sekä muut ulkoiset kumppanit. Julkisten keskustelujen ja mediatapahtumien yhteydessä keskustellaan laajasti kansallisten elpymis- ja palautumissuunnitelmien vaikutuksista talouteen ja kansalaisten elämänlaatuun.

3. Elpymis- ja palautumistukivälineen vaikutus välineen tavoitteisiin

Elpymis- ja palautumissuunnitelmiin sisältyvillä uudistuksilla ja investoinneilla on tarkoitus edistää elpymis- ja palautumistukivälinettä koskevan asetuksen 3 artiklassa tarkoitettuja kuutta politiikkapilaria⁴⁸, jotka määrittelevät tukivälineen soveltamisalan, ottaen samalla huomioon jäsenvaltioiden erityistilanteet ja haasteet. Elpymis- ja palautumistukivälinettä koskevassa asetuksessa edellytetään myös, että kukin jäsenvaltio osoittaa vähintään 37 prosenttia elpymis- ja palautumissuunnitelmansa kokonaismäärärahoista toimenpiteisiin, joilla edistetään ilmastotavoitteita, ja vähintään 20 prosenttia kokonaismäärärahoista digitaalisiin tavoitteisiin. Osuudet perustuvat kyseisten toimenpiteiden ennalta tehtäviin kustannusarvioihin.

Komissio on kehittänyt menetelmän, jolla kunkin suunnitelman vaikutuksesta tukivälineen kuuteen pilariin raportoidaan. Menetelmässä kukin (ala)toimenpide luokitellaan näihin kuuteen pilariin kuuluviin politiikanaloihin, yhteen ensisijaiseen ja yhteen toissijaiseen politiikanalaan (komission laatiman politiikanalojen luettelon perusteella), sillä uudistus tai investointi voi liittyä useaan pilariin. Pilariraportointi toteutetaan mahdollisuuksien mukaan johdonmukaisesti muiden luokittelujen (ilmasto-, digitaali- ja sosiaalimenot) kanssa. Kuhunkin pilariin vaikuttavien elpymis- ja palautumistukivälineen varojen osuutta on havainnollistettu kaaviossa 13.

Kaavio 13: Elpymis- ja palautumistukivälineen varojen jakautuminen kuhunkin pilariin

⁴⁸ Kyseiset kuusi pilaria ovat seuraavat: i) vihreä siirtymä, ii) digitaalinen muutos, iii) älykäs, kestävä ja osallistava kasvu, mukaan lukien taloudellinen yhteenkuuluvuus, työpaikat, tuottavuus, kilpailukyky, tutkimus, kehittäminen ja innovointi, sekä toimivat sisämarkkinat, joilla on vahvoja pk-yrityksiä, iv) sosiaalinen ja alueellinen yhteenkuuluvuus, v) terveys ja taloudellinen, sosiaalinen ja institutionaalinen palautumiskyky muun muassa kriisivasteen ja kriisivalmiuden parantamiseksi, ja vi) seuraavalle sukupolvelle, lapsille ja nuorille, suunnatut toimintapolitiikat, kuten koulutus ja osaaminen.

Huom. Kullakin toimenpiteellä edistetään kuudesta pilarista kahta, joten kokonaisvaikutus kaikkiin pilareihin tässä kaaviossa on 200 prosenttia jäsenvaltioille osoitetuista elpymis- ja palautumistukivälineen varoista. Vihreän siirtymän ja digitaalisen muutoksen pilareihin osoitettaville määrärahoille lasketut prosenttiosuudet poikkeavat prosenttiosuuksista, jotka on laskettu ilmastotavoitteiden ja digitaalisten tavoitteiden edistämiseen myönnettävälle rahoitusosuudelle, ja viimeksi mainitut lasketaan eri menetelmillä (jotka esitetään elpymis- ja palautumistukivälinettä koskevan asetuksen liitteissä VI ja VII). Pilareissa on esitetty sinisellä (alaosassa) toimenpiteet, jotka on luokiteltu ensisijaisesti kyseiseen pilariin, ja punaisella (yläosassa) toimenpiteet, jotka on luokiteltu siihen toissijaisesti.

Lähde: Elpymisen ja palautumisen tulostaulu

3.1. Tukivälineen vaikutus vihreään siirtymään (pilari 1)

Elpymis- ja palautumistukiväline auttaa saavuttamaan EU:n tavoitteet vähentää kasvihuonekaasujen nettopäästöjä vähintään 55 prosenttia vuoteen 2030 mennessä ja saavuttaa ilmastoneutraalius vuoteen 2050 mennessä. Elpymis- ja palautumistukivälineestä tuetuilla toimenpiteillä edistetään EU:n ilmastotavoitteiden saavuttamista edistämällä kestävästä liikkuvuudesta, lisäämällä energiatehokkuutta ja lisäämällä uusiutuvien energialähteiden käyttöönottoa. Niillä varmistetaan myös edistyminen ilmastonmuutokseen sopeutumisessa ja muiden ympäristötavoitteiden saavuttamisessa, kuten ilmansaasteiden vähentämisessä, kiertotalouden edistämässä tai biologisen monimuotoisuuden ennallistamisessa ja suojelussa. Yhteensä 254 miljardia euroa⁴⁹ tai 50 prosenttia jäsenvaltioiden kokonaismäärärahoista tähän mennessä on osoitettu vihreän siirtymän pilaria edistäviin toimenpiteisiin, jotka voidaan jakaa 11 politiikanalaaan (ks. kaavio 14)⁵⁰.

Kaavio 14: Vihreää siirtymää tukevien menojen jakautuminen politiikanaloittain

⁴⁹ Kohdassa 3 viittaukset elpymis- ja palautumistukivälineen pilareita tukeviin toimenpiteisiin osoitettuihin euromääriin perustuvat ennakoarvioihin menoihin.

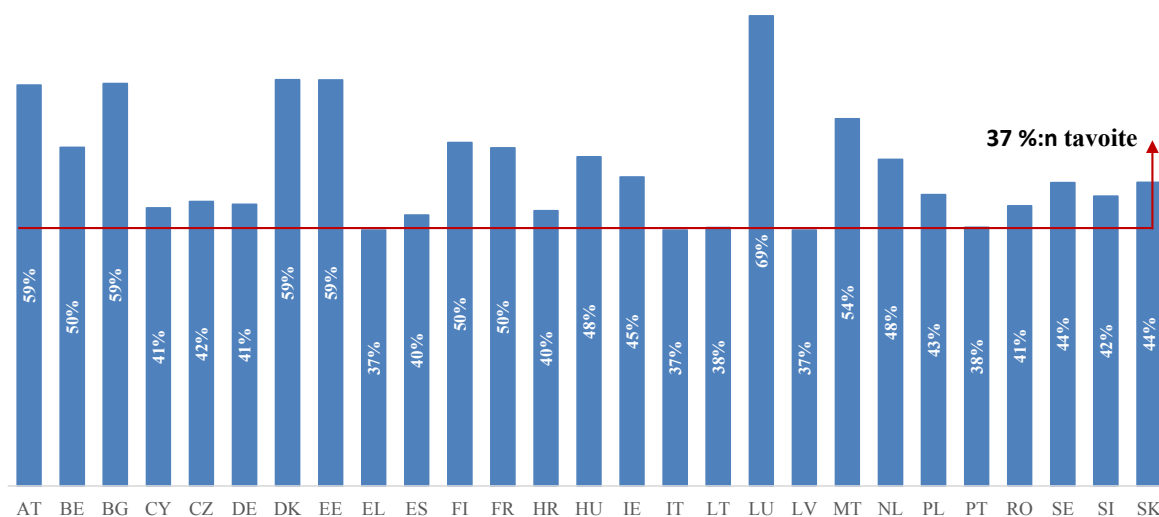
⁵⁰ Tässä kaaviossa esitetään arvioitujen menojen, jotka perustuvat elpymisen ja palautumisen tulostaulussa käytettyyn pilaripohjaiseen seurantamenetelmään, ja se koskee toimenpiteitä, joiden ensisijaisena tai toissijaisena politiikanalana on vihreä siirtymä.

Huom. Tässä kaaviossa esitetään pilariin osoitettujen arvioitujen rahoitusosuuksien jakautuminen Euroopan komission laatiman politiikanalojen luettelon mukaisesti. Prosenttiosuus kertoo, kuinka suuri osuus suunnitelmasta on kohdennettu tähän pilariin.

Lähde: Elpymisen ja palautumisen tulostaulu.

Jäsenvaltioiden elpymis- ja palautumissuunnitelmissa ilmastotavoitteita tukevat uudistukset ja investoinnit ovat ylittäneet elpymis- ja palautumistukivälinettä koskevassa asetuksessa asetetun tavoitteen, joka on 37 prosenttia kokonaismäärärahoista (kaavio 15). Hyväksytyissä suunnitelmissa ilmastomenojen arvioitu kokonaismäärä on 204 miljardia euroa eli noin 40 prosenttia suunnitelmien kokonaismäärärahoista ilmastotoimien seurantaan perustuvan menetelmän mukaisesti laskettuna.⁵¹

Kaavio 15: Ilmastotavoitteita edistävien määrärahojen osuus elpymis- ja palautumissuunnitelman määrärahoista

Huom. Elpymis- ja palautumissuunnitelmissa oli täsmennettävä ja perusteltava, edistääkö kukin toimenpide ilmastotavoitteita kaikilta osin (100 %), osittain (40 %) tai ei lainkaan (0 %). Vaikutukset ilmastotavoitteisiin on laskettu elpymis- ja palautumistukivälinettä koskevan asetuksen liitteiden VI ja VII mukaisesti. Kun nämä kertoimet yhdistetään kunkin toimenpiteen kustannusarvioihin, voidaan laskea, missä määrin suunnitelmat edistävät ilmastotavoitteita.

Lähde: Elpymisen ja palautumisen tulostaulu.

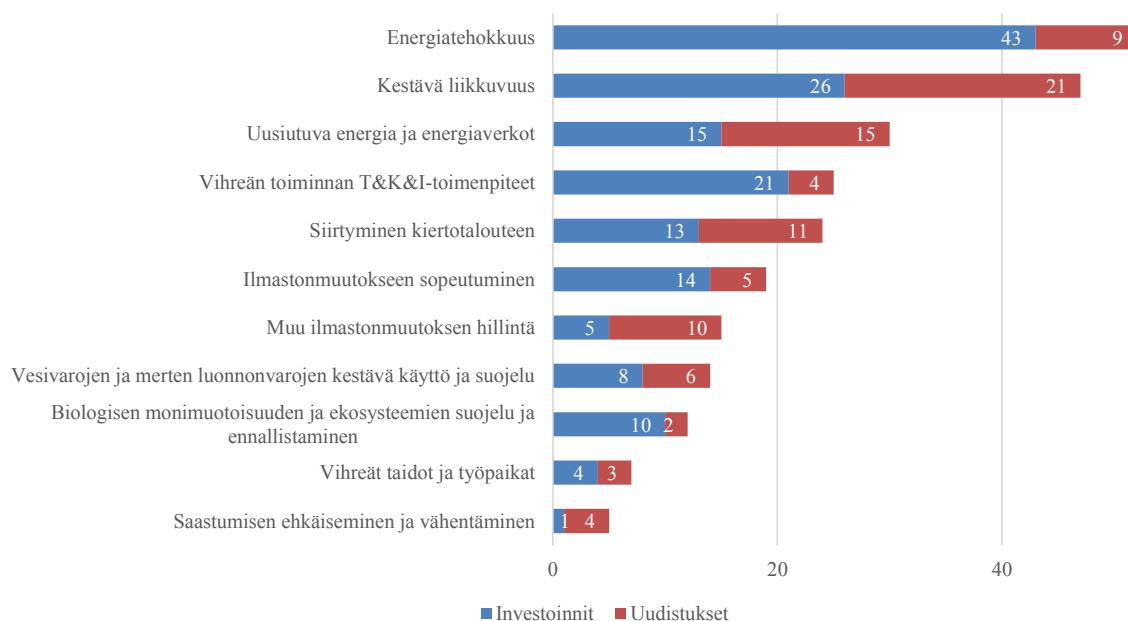
Tähän mennessä tyydyttävästi saavutetuista 705 välitavoitteesta ja tavoitteesta⁵² 261 vaikuttaa pilariin 1. Näistä 246 on saavutettu tyydyttävästi sen jälkeen, kun edellinen elpymis- ja palautumistukivälinen vuosikertomus annettiin 1. maaliskuuta 2022. Kun

⁵¹ Elpymis- ja palautumissuunnitelmissa oli ilmoitettava ja perusteltava, missä määrin kukin toimenpide edistää ilmastotavoitteita (kaikilta osin (100 %), osittain (40 %) tai ei lainkaan (0 %)). Nämä tiedot on esitetty elpymis- ja palautumistukivälinettä koskevan asetuksen liitteen VI mukaisesti. Kun nämä kertoimet yhdistetään kunkin toimenpiteen kustannusarvioihin, voidaan laskea, missä määrin suunnitelmat edistävät ilmastotavoitteita. On syytä huomioda, että vaikutus vihreän siirtymän pilariin on suurempi kuin elpymis- ja palautumistukivälinettä koskevan asetuksen liitteessä VI määritelty vaikutus ilmastotavoitteisiin, koska menetelmät eroavat toisistaan. Erot johtuvat pääasiassa siitä, että kaikkien toimenpiteiden arvioitujen kustannusten katsotaan edistävän tätä pilaria sataprosenttisesti, kun taas joidenkin toimien arvioituista kustannuksista vain 40 prosentin osuus edistää asetuksen liitteessä VI määriteltyjä ilmastotavoitteita. Lisäksi vihreän siirtymän pilariin sisältyy myös ympäristötavoitteita koskevat kertoimet. Ympäristötavoitteet ovat laajempia kuin elpymis- ja palautumistukivälinettä koskevan asetuksen liitteessä VI määritellyt ilmastotavoitteet.

⁵² Välitavoite ja tavoite voivat edistää useampaa kuin yhtä pilaria.

otetaan huomioon ensisijaiset ja toissijaiset politiikanalat, eniten on 1. maaliskuuta 2022 jälkeen edistytty seuraavilla politiikanaloilla: energiatehokkuus (1. maaliskuuta 2022 jälkeen saavutettu 63 välitavoitetta ja tavoitetta 52 toimenpiteessä), kestävä liikkuvuus (60 välitavoitetta ja tavoitetta 47 toimenpiteessä) ja uusiutuva energia ja verkot (40 välitavoitetta ja tavoitetta 30 toimenpiteessä) (kaavio 16). Useimmat välitavoitteet ja tavoitteet ovat ensimmäinen askel vihreää siirtymää edistävien toimenpiteiden täytäntöönpanossa. Alla olevassa laatikossa esitetään muutamia esimerkkejä vihreän siirtymän pilarin toimenpiteistä, jotka on toteutettu 1. maaliskuuta 2022 jälkeen.

Kaavio 16: Niiden pilarin 1 toimenpiteiden määrä, joiden välitavoitteet ja tavoitteet on saavutettu tyydyttävästi elpymis- ja palautumistukivälineen viimeisimmän vuosikertomuksen jälkeen, politiikanaloittain

Lähde: Euroopan komissio

Esimerkkejä vihreän siirtymän pilarin toimenpiteistä, joiden välitavoitteet ja tavoitteet on saavutettu

Uudistukset

- **Slovakia** on hyväksynyt lainsäädäntöä rakennus- ja purkualan jätehuollon

parantamiseksi.

- **Kreikka** on ottanut käyttöön uudistuksen uusiutuvien energialähteiden luvituskehysten yksinkertaistamiseksi ja digitalisoimiseksi ja hyväksynyt lain, jolla pannaan täytäntöön uusiutuvan energian käyttöä kotitalouksissa tukeva alkuperätakuujärjestelmä.
- **Tanska** on ottanut käyttöön uudistuksen, johon sisältyy tanskalaisyhtiöitä päästövähennyksiin kannustava kasvihuonekaasupäästöjen verotuksen kiristäminen ja vihreitä investointeja edistävien verovähennysten käyttöönotto.

Investoinnit

- **Bulgaria** on tehnyt investointeja tehokkaiden vihreiden julkisten liikennepalvelujen tukemiseen sekä uudistuksen vihreän energiakäänteen edistämiseksi. Elpymis- ja palautumistukivälineestä myönnetään 110,5 miljoonaa euroa Sofian metrolinjaan 3 kuuluvan osuuden rakentamiseen. Osuuden kokonaispituus on kolme kilometriä, ja se kattaa kolme asemaa. Se tarjoaa puhtaan, nopean ja tehokkaan julkisen liikenteen palvelun eri liikennemuotoja käyttäville matkustajille. Investoinnin odotetaan mahdollistavan vuodesta 2026 alkaen vuosittain keskimäärin 7,6 miljoonan matkustajan kuljettamisen ja johtavan kasvihuonekaasujen ja ilmansaasteiden vähenemiseen.

Lääketieteellisen yliopiston asema metrolinjalla 3

© Bulgarian viranomaiset

- **Tšekki** on investoinut kestävään liikenteeseen saattamalla päätökseen tie- ja rautatieturvallisuushankkeita sekä kunnostamalla rautatiesilloja ja -tunneleita.
- **Kroatia** on toteuttanut investointeja julkisten vesihuoltoverkkojen rakentamiseksi ja kunnostamiseksi.
- **Espanja** on ottanut käyttöön mekanismeja, joilla tuetaan investointeja uusiutuvien energialähteiden ottamiseksi käyttöön rakennuksissa ja teollisissa prosesseissa ja tuetaan

Kestävä liikkuvuus

Kestävää liikkuvuutta tukevat toimenpiteet muodostavat noin kolmanneksen tukivälineestä rahoitetuista ilmastomenoista, joten ne muodostavat eniten tukea saavan vihreän siirtymän pilarin (31 prosenttia määrärahoista eli 79,4 miljardia euroa). Toimenpiteitä ovat muun muassa investoinnit päästöttömiin tai vähäpäästöisiin ajoneuvoihin, investoinnit julkisen kaupunkiliikenteen kehittämiseen sekä investoinnit latausinfrastruktuuriin. Investoinnit rautatieinfrastruktuurin nykyaikaistamiseen, mukaan lukien nykyaikaisen rautatiekaluston hankinta, muodostavat suurimman osan rahoituksesta, 42 miljardia euroa. Joihinkin elpymis- ja palautumissuunnitelmiin sisältyy myös kunnianhimoisia uudistuksia, joilla pyritään luomaan verotusjärjestelmiä tai muuttamaan sääntely-ympäristöä päästöttömän liikkuvuuden mahdollistamiseksi. Uudistuksissa käsitellään yleistä sääntelykehystä, ja niihin sisältyy strategioita kestävän kaupunkiliikenteen ja joukkoliikenteen tukemiseksi. Suunnitelmiin sisältyy myös uudistuksia, joilla lisätään kilpailua satamapalveluissa ja uudistetaan meri- ja sisävesiliikennettä.

Energiatehokkuus

Energiatehokkuuden osuus vihreän siirtymän pilarin kokonaismenoista on 29 prosenttia (yhteensä 72,8 miljardia euroa). Jäsenvaltiot ovat sisällyttäneet suunnitelmiinsa suuria investointeja yksityisten ja julkisten rakennusten energiaperuskorjauksiin ja investointeja uusiin erittäin energiatehokkaisiin rakennuksiin. Suurin osa investoinneista koskee asuinrakennusten energiatehokkuutta (31 miljardia euroa), ja niillä pyritään yleensä vähentämään primäärienergian kulutusta vähintään 30 prosenttia. Rakennusten lisäksi muiden sektoreiden investoinneilla edistetään tuotantoprosessien vähähiilistämistä pk-yrityksissä, suuremmissa yrityksissä ja kaukolämpöjärjestelmissä esimerkiksi integroimalla puhtaampia ja tehokkaampia valmistusprosessiteknologioita ja keskitettyä lämmöntuotantoa (7 miljardia euroa). Tätä varten joihinkin elpymis- ja palautumissuunnitelmiin sisältyy myös uudistuksia energiatehokkuuden esteiden poistamiseksi, kuten sääntelykehukseen tehtäviä muutoksia tai tukimekanismien yhdenmukaistamista keskitettyjen palvelupisteiden avulla.

Uusiutuva energia ja energiaverkot

Kaiken kaikkiaan puhtaan energian (uusiutuvan energian ja verkkojen) arvioidut kokonaismenot muodostavat vihreän siirtymän pilarin kokonaismenoista 14 prosenttia (35,3 miljardia euroa). Moniin elpymis- ja palautumissuunnitelmiin sisältyy puhtaaseen energiaan kohdennettavia toimenpiteitä, kuten investointeja uusiutuvan energian tuotantoon, sekä jo täysin kehittyneisiin uusiutuvan energian teknologioihin että innovatiivisiin ratkaisuihin. Noin kaksi kolmasosaa tämän osa-alueen kokonaisinvestoinneista käytetään uusiutuvan energian teknologioihin (24 miljardia euroa) ja loput energiaverkkoihin ja -infrastruktuuriin (11 miljardia euroa) tehtäviin investointeihin. Uusiutuvien

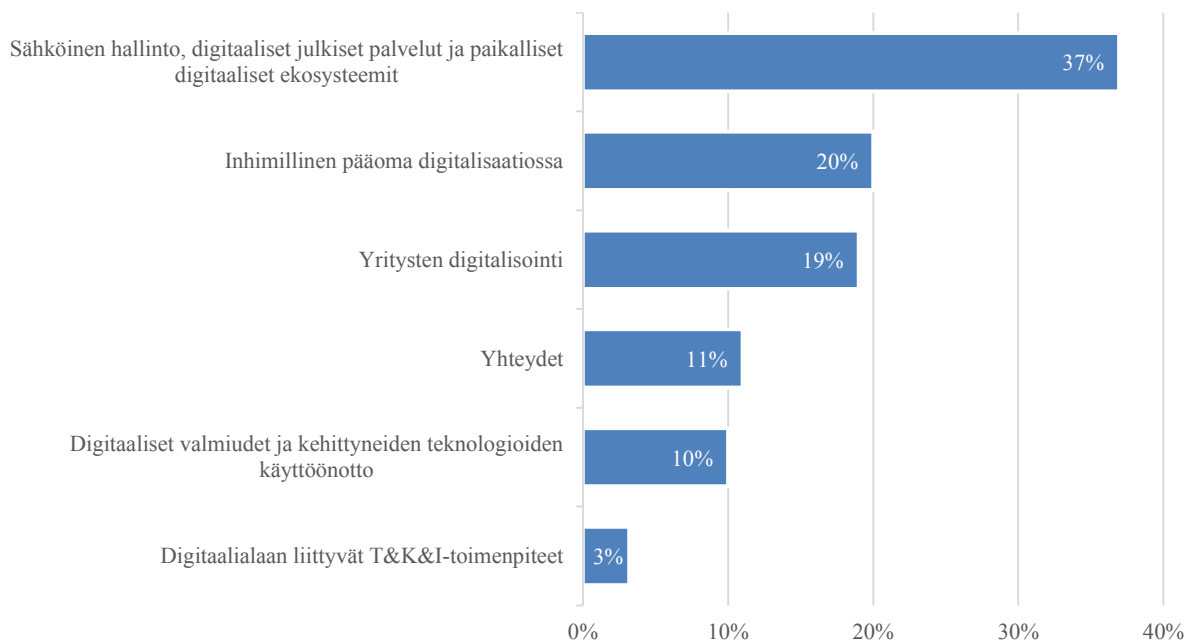
energiälähteiden osuuden lisääminen edellyttää myös kunnianhimoista uudistusohjelmaa. Tätä varten suunnitelmiin sisältyvillä uudistuksilla pyritään luomaan vakaa sääntely-ympäristö ja asianmukaisia synergioita julkisten ja yksityisten investointien välillä, yksinkertaistamaan hallinnollisia menettelyjä ja ottamaan käyttöön uusia tukijärjestelmiä tai jatkamaan olemassa olevia.

3.2. Tukivälineen vaikutus digitaaliseen muutokseen (pilari 2)

Elpymis- ja palautumistukiväline edistää merkittävästi digitalista muutosta unionissa.

Suunnitelmat kattavat useita toimenpiteitä, kuten seuraavan sukupolven digitaalisten infrastruktuurien ja kehittyneiden teknologioiden käyttöönoton, väestön ja työvoiman digitaalisten taitojen kehittämisen sekä yritysten ja julkisten palvelujen digitalisoinnin tukemisen. Digitaalisen muutoksen pilariin osoitetaan yhteensä 144 miljardia euroa, jotka jakautuvat digitaalipolitiikan aloille kaaviossa 17⁵³ esitetyllä tavalla.

Kaavio 17: Digitaalista muutosta tukevien menojen jakautuminen politiikanaloittain

Huom. Tässä kaaviossa esitetään pilariin osoitettujen arvioitujen rahoitusosuuksien jakautuminen Euroopan komission laatiman politiikanalojen luettelon mukaisesti. Prosenttiosuus kertoo, kuinka suuri osuus suunnitelmasta on kohdennettu tähän pilariin.

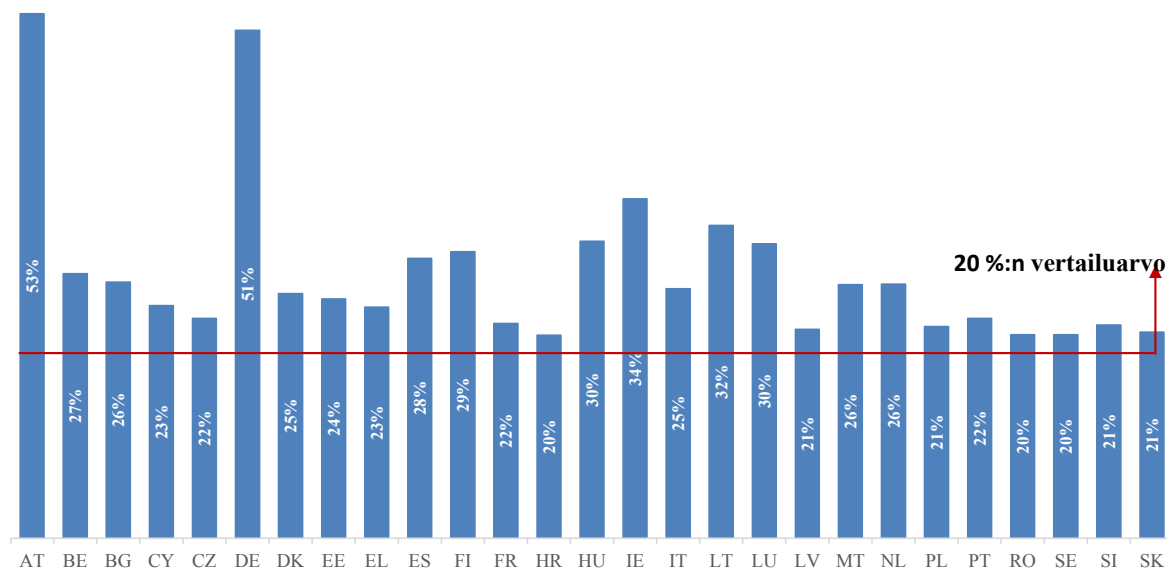
Lähde: Elpymisen ja palautumisen tulostaulu.

⁵³ Tässä kaaviossa esitetään arvioitujen menot, jotka perustuvat elpymisen ja palautumisen tulostaulussa käytettyyn pilaripohjaiseen seurantamenetelmään, ja se koskee toimenpiteitä, joiden ensisijaisena tai toissijaisena politiikanalana on digitaalinen muutos.

Jäsenvaltioiden elpymis- ja palautumissuunnitelmissa digitaalisia tavoitteita tukevat uudistukset ja investoinnit ovat ylittäneet elpymis- ja palautumistukivälinettä koskevassa asetuksessa asetetun tavoitteen, joka on 20 prosenttia kokonaismäärärahoista (kaavio 18). Tähän mennessä suunnitelmien perusteella arvioitujen digitaalimenojen kokonaismäärä on 130 miljardia euroa eli noin 26 prosenttia suunnitelmien kokonaismäärärahoista digitaalisten toimien seurantaan koskevan menetelmän⁵⁴ mukaisesti laskettuna.

Tähän mennessä tyydyttävästi saavutetuista 705 välitavoitteesta ja tavoitteesta 184 edistää pilaria 2. Näistä 178 on saavutettu tyydyttävästi 1. maaliskuuta 2022 jälkeen. Eniten on edistytty seuraavilla politiikanaloilla: sähköinen hallinto, digitaaliset julkiset palvelut ja paikalliset digitaaliset ekosysteemit (1. maaliskuuta 2022 jälkeen saavutettu 85 välitavoitetta ja tavoitetta 72 toimenpiteessä), inhimillinen pääoma digitalisaatiossa (40 välitavoitetta ja tavoitetta 30 toimenpiteessä) ja yritysten digitalisointi (29 välitavoitetta ja tavoitetta 20 toimenpiteessä) (kaavio 19). Alla olevassa laatikossa esitetään muutamia esimerkkejä maksupyynnöistä, joille on annettu myönteinen arvio. Niissä keskitytään digitaalipolitiikkaan liittyviin keskeisiin osa-alueisiin, mutta myös muut osa-alueet, kuten verkkoyhteydet, ovat merkittäviä.

Kaavio 18: Digitaalisia tavoitteita edistävien määrärahojen osuus elpymis- ja palautumissuunnitelman määrärahoista

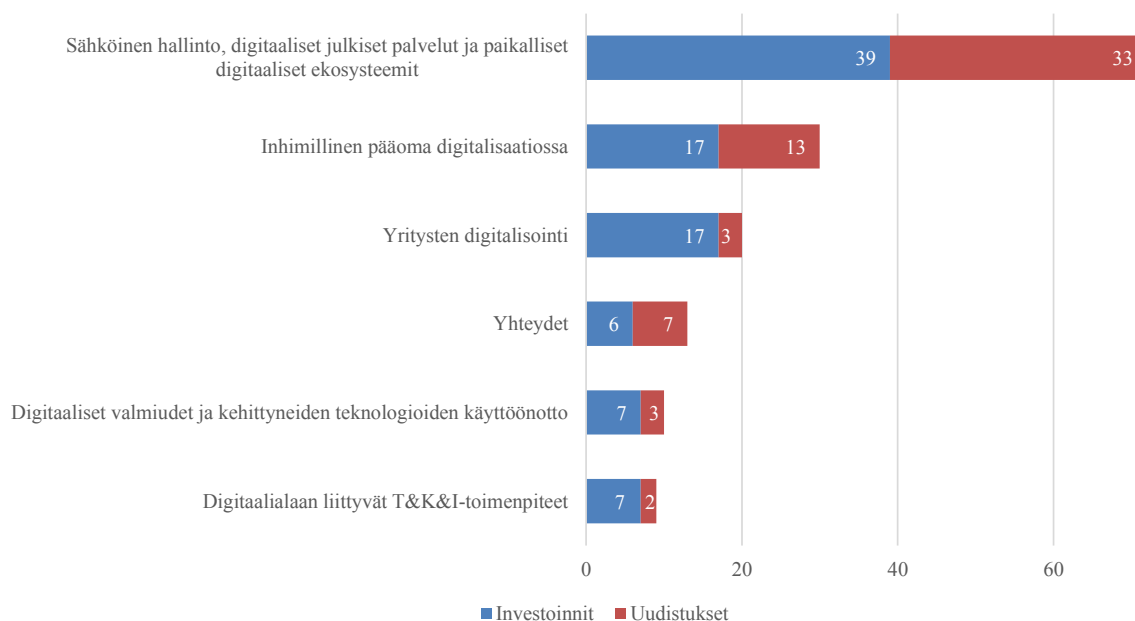

⁵⁴ Elpymis- ja palautumissuunnitelmissa oli ilmoitettava ja perusteltava, missä määrin kukin toimenpide edistää digitaalisia tavoitteita (kaikilta osin (100 %), osittain (40 %) tai ei lainkaan (0 %)). Nämä tiedot on esitetty elpymis- ja palautumistukivälinettä koskevan asetuksen liitteen VII mukaisesti. Kun nämä kertoimet yhdistetään kunkin toimenpiteen kustannusarvioihin, voidaan laskea, missä määrin suunnitelmat edistävät digitaalista tavoitetta.

Huom. Elpymis- ja palautumissuunnitelmissa oli täsmennettävä ja perusteltava, edistääkö kukin toimenpide digitaalisia tavoitteita kaikilta osin (100 %), osittain (40 %) tai ei lainkaan (0 %). Vaikutukset digitaalisiin tavoitteisiin on laskettu elpymis- ja palautumistukivälinettä koskevan asetuksen liitteiden VI ja VII mukaisesti. Kun nämä kertoimet yhdistetään kunkin toimenpiteen kustannusarvioihin, voidaan laskea, missä määrin suunnitelmat edistävät digitaalisia tavoitteita.

Lähde: Elpymisen ja palautumisen tulostaulu.

Kaavio 19: Niiden pilarin 2 toimenpiteiden määrä, joiden välitavoitteet ja tavoitteet on saavutettu tyydyttävästi elpymis- ja palautumistukivälineen viimeisimmän vuosikertomuksen jälkeen, politiikanaloittain

Lähde: Euroopan komissio

Esimerkkejä digitaalisen muutoksen pilarin toimenpiteistä, joiden välitavoitteet ja tavoitteet on saavutettu

Uudistukset

- **Romania** on hyväksynyt uudistuksen, jolla nopeutetaan 5G-verkkojen kansallista käyttöönottoa turvallisuussäännösten mukaisesti ja tarjotaan kattavat laajakaistayhteydet ns. valkoisille alueille (pienille maaseutukunnille, syrjäseuduille, muita heikommassa asemassa oleville asuinalueille). Näin kurotaan umpeen maaseudun ja kaupunkien välistä digitaalista kuilua, vähennetään hallinnollista taakkaa ja yksinkertaistetaan menettelyjä ja maksuja sekä luodaan edellytykset yhtäläiselle pääsyyllä digitaalisiin palveluihin ja internetiin.
- **Slovakia** on hyväksynyt julkisen hallinnon tietokoneistamista koskevan kansallisen konseptin, jossa vahvistetaan puitteet elpymis- ja palautumissuunnitelman mukaisille digitaalisille uudistuksille. Kyberturvallisuusuudistuksen yhteydessä kansallisessa

konseptissa vahvistetaan kehys kyberturvallisuusvaatimusten standardoimiselle ja selvennetään, että kyberturvallisuuden teknisten ja menettelyllisten standardien asettamiseksi tarvitaan erityisiä lisätoimia.

- **Slovenia** on perustanut tietotekniikan kehittämisneuvoston, joka toimii julkishallinnon keskeisenä foorumina koordinoitaessa operatiivisella tasolla tietotekniikkainvestointeja, standardeja ja muuta teknologista kehitystä erityisesti silloin, kun järjestelmien yhteensopivuus on välttämätöntä niiden tehokkaan toiminnan ja ylläpidon kannalta.

Investoinnit

- **Itävalta** on ottanut käyttöön toimenpiteitä koulujen ja koulutuksen digitalisaation tukemiseksi, jotta digitaaliset perustaidot olisivat tasapuolisesti ja yhdenvertaisesti kaikkien hankittavissa. Elpymis- ja palautumistukivälineestä rahoitetaan 171,7 miljoonan euron investointi, jonka avulla hankitaan ylemmän perusasteen oppilaille kannettavia tietokoneita ja tabletteja. Investointiin liittyy uudistus, jolla pyritään parantamaan erilaisten koulurakennusten infrastruktuuria oppilaille tarjottavien digitaalisten laitteiden optimaalisen käytön varmistamiseksi.

Innsbruckissa (Tiroli, Itävalta) sijaitseva koulu, jossa on elpymis- ja palautumistukivälineen tuella hankitut tietokoneet

© Euroopan komission edustusto Itävallassa / APA-Fotoservice / Hetfleisch

- **Tanska** on kehittänyt ja asettanut saataville uusia digitaalisia ratkaisuja, joilla parannetaan terveydenhuoltojärjestelmän verkkoyhteyksiä covid-19-pandemian jälkeen. Ratkaisuja ovat muun muassa digitaaliteknologian käyttö ja videokonsultaatiot.
- **Espanja** on investoinut merkittävien kulttuurilaitosten digitalisointiin. Kohteita ovat esimerkiksi Museo Nacional del Prado, Museo Nacional Centro de Arte Reina, Espanjan kansalliskirjasto sekä muita valtionhallinnon tai yksityisten tahojen kirjastoresursseja, arkistojärjestelmiä sekä historiallisen perinnön, audiovisuaalinen perintö mukaan luettuna, luetteloita ja rekisterejä.
- **Italia** on tehnyt hankintasopimukset kaikista viidestä verkkoyhteyshankkeesta, jotka ovat osa ”Nopeat internetyhteydet” -investointia. Näillä hankintasopimuksilla pyritään saamaan valmiiksi kansallinen ultranopea 5G-tietoliikenneverkko koko Italian alueella.
- **Malta** on aloittanut turvallisten digitaalisten ratkaisujen ja välineiden käyttöönoton oikeusalan käyttäjien tukemiseksi yksinkertaistamalla prosesseja, parantamalla oikeussuojan saatavuutta (dokumentaation mutta myös etätodistelun osalta) ja vahvistamalla oikeusjärjestelmän tehokkuutta digitaalisen oikeudenkäytön strategian mukaisesti.
- **Portugali** on käynnistänyt Academy Portugal Digital -verkkoalustan, jonka avulla käyttäjät voivat arvioida digitaalisia taitojaan ja suorittaa yksilöllisiä digitaalisia kursseja.

Sähköinen hallinto ja digitaaliset julkiset palvelut

Julkisten palvelujen digitalisointia ja sähköistä hallintoa tukevien toimenpiteiden menot muodostavat yli kolmanneksen tukivälineestä rahoitettavista digitaalimenoista, joten tämä on eniten tuettu digitaalipolitiikan ala (37 % digitaalisen muutoksen pilarista eli 53 miljardia euroa). Näillä toimenpiteillä pyritään nykyaikaistamaan ja parantamaan

julkishallinnon prosesseja ja tekemään niistä käyttäjäystävällisempiä, kansalaislähtöisempiä ja paremmin yhteentoimivia. Niillä pyritään myös tuomaan digitaaliset julkiset palvelut paremmin yritysten ja yksityishenkilöiden saataville ja kannustamaan yrityksiä ja yksityishenkilöitä näiden palvelujen käyttämiseen. Monet elpymis- ja palautumissuunnitelmat sisältävät uudistuksia, joiden tarkoituksena on ottaa käyttöön tai parantaa sähköisen hallinnon ratkaisuja, kuten sähköiseen tunnistamiseen liittyviä ratkaisuja, varmistaa digitaalisten julkisten alustojen yhteentoimivuus sekä parantaa tiedonkeruuta ja -hallintaa. Useisiin elpymis- ja palautumissuunnitelmiin sisältyy myös investointeja, joiden tarkoituksena on integroida kehittyntä teknologiaa (kuten julkisen sektorin pilvipalveluja) julkishallinnon prosesseihin ja parantaa julkisen sektorin kyberturvallisuusvalmiuksia. Monissa elpymis- ja palautumissuunnitelmissa on myös kansallisten terveydenhuolto- ja oikeusjärjestelmien digitalisointiin tähtääviä toimenpiteitä.

Julkisten palvelujen digitalisointi kattaa useita politiikanaloja ja tarjoaa mahdollisuuden hyödyntää synergioita tukivälineestä tuettavien viiden muun pilarin kanssa. Esimerkiksi joissakin vihreää pilaria tukevissa investoinneissa digitalisaatiolla on keskeinen merkitys EU:n liikennejärjestelmien kestävyden ja häiriönsietokyvyn parantamisessa. Digitalisaatio mahdollistaa muun muassa älykkäiden liikennejärjestelmien (ITS) perustana olevat teknologiat, kaupunkiliikenteen hallintavälineet, multimodaaliset lipunmyynti- ja matkustajatietojärjestelmät sekä Euroopan rautatieliikenteen hallintajärjestelmän kattavuuden laajentamisen.

Yritysten digitalisointi

Kaikkiin elpymis- ja palautumissuunnitelmiin sisältyy yritysten digitalisaatiota tukevia toimenpiteitä. Niitä varten varattu rahoitus on yhteensä 27 miljardia euroa eli 19 prosenttia digitaalisen muutoksen pilarin kokonaismäärärahoista. Tämän osa-alueen toimenpiteisiin kuuluu eräitä keskeisiä uudistuksia. Niistä tärkeimpiä ovat uudistukset, joilla pyritään yksinkertaistamaan yrityksiltä edellytettäviä hallinnollisia menettelyjä ja luomaan perusta digitaaliselle liiketoimintaympäristölle toteuttamalla toimia, jotka koskevat muun muassa digitaalista yritysten perustamista ja rekisteröintiä ja luottamus- ja kyberturvallisuusvaatimuksia. Näiden toimenpiteiden odotetaan lisäävän luottamusta digitaaliteknoologiaan, millä on myönteinen vaikutus sekä kyseisen teknologian käyttöönottoon että sen käytön lisääntymiseen. Myös laskutuksen digitalisointiin liittyvillä uudistuksilla odotetaan olevan myönteinen vaikutus yritysten digitalisointiin, ja niiden odotetaan lisäävän läpinäkyvyyttä. Useisiin suunnitelmiin sisältyy myös investointeja, joilla tuetaan kehittyneiden digitaaliteknoologioiden integrointia yritysten tuotantoprosesseihin (automaatio, tekoäly).

Inhimillinen pääoma

Elpymis- ja palautumissuunnitelmiin sisältyy myös monenlaisia toimenpiteitä, joilla tuetaan digitaalisten taitojen kehittämistä. Näiden toimenpiteiden kokonaiskustannukset ovat arviolta 29 miljardia euroa, mikä on 20 prosenttia digitaalisen muutoksen pilarin kokonaismäärärahoista. Useimpiin suunnitelmiin sisältyy

toimenpiteitä, joilla parannetaan koko väestön ja työvoiman digitaitotasoa. Joihinkin suunnitelmiin sisältyy myös toimenpiteitä, joilla edistetään pitkälle vietyä digitaalista osaamista ja joissa laaditaan pitkälle kehitettyä digitaaliteknologiaa koskevia koulutusmoduuleja korkea-asteen koulutusta ja ammatillista koulutusta varten tieto- ja viestintätekniikan ammattilaisten kouluttamiseksi. Covid-19-pandemia on korostanut koulutuksen digitalisoinnin tarvetta, ja useisiin elpymis- ja palautumissuunnitelmiin sisältyy tähän liittyviä toimenpiteitä.

3.3. Tukivälineen vaikutus älykkääseen, kestäväan ja osallistavaan kasvuun (pilari 3)

Kaikilla 27 elpymis- ja palautumissuunnitelmalla edistetään älykästä, osallistavaa ja kestäväa kasvua (eli pilaria 3) yli 1 500 toimenpiteen avulla. Niihin myönnettävä tuki on noin 214,6 miljardia euroa. Nämä toimenpiteet koskevat monenlaisia osa-alueita: uudistuksia liiketoimintaympäristön tai kilpailukyyn tukemiseksi, pk-yritysten tukemista, tutkimusta, kehittämistä ja innovointia sekä kulttuurialaa (kaavio 20).

Kaavio 20: Älykästä, kestäväa ja osallistavaa kasvua tukevien menojen jakautuminen politiikanaloittain

Huom. Tässä kaaviossa esitetään pilariin osoitettujen arvioitujen rahoitusosuuksien jakautuminen Euroopan komission laatiman politiikanalojen luettelon mukaisesti. Prosenttiosuus kertoo, kuinka suuri osuus suunnitelmasta on kohdennettu tähän pilariin.

Lähde: Elpymisen ja palautumisen tulostaulu

Tähän mennessä pilaria 3 edistäviä välitavoitteita ja tavoitteita on saavutettu 350, joista 321 on saavutettu 1. maaliskuuta 2022 jälkeen. Edistystä on tapahtunut erityisesti seuraavilla politiikanaloilla: säätelymuutokset älykkään, kestäväan ja osallistavan kasvun aikaansaamiseksi (1. maaliskuuta 2022 jälkeen saavutettu 85 välitavoitetta ja tavoitetta 67 toimenpiteessä), tutkimus, kehittäminen ja innovointi (49 välitavoitetta ja tavoitetta 42 toimenpiteessä) ja liiketoimintaympäristö/yrittäjyys (52 välitavoitetta ja tavoitetta 37 toimenpiteessä) (kaavio 21).

Kaavio 21: Niiden pilarin 3 toimenpiteiden määrä, joiden välitavoitteet ja tavoitteet on saavutettu tyydyttävästi elpymis- ja palautumistukivälineen viimeisimmän vuosikertomuksen jälkeen, politiikanaloittain

Lähde: Euroopan komissio

Tutkimus, kehittäminen ja innovointi pilarissa 3

Elpymis- ja palautumissuunnitelmista 25:een sisältyy tutkimuksen, kehittämisen ja innovoinnin politiikanalaan liittyviä toimenpiteitä pilarissa 3. Näiden toimenpiteiden kokonaismenot ovat 38,1 miljardia euroa. Pilariin 3 kuuluvien tutkimus- ja innovointi-investointimenojen osuus on yleensä 4–18 prosenttia jäsenvaltiolle elpymis- ja palautumistukivälineestä myönnettävästä rahoitustuesta, jota ei makseta takaisin. Muutamilla

jäsenvaltioilla osuus on kuitenkin tämän vaihteluvälin ala- tai yläpuolella. Keskiarvo on noin 8 prosenttia.

Pilariin 3 kuuluvilla tutkimus- ja innovointitoimenpiteillä on monenlaisia tavoitteita. Pilariin 3 kuuluvilla tutkimus- ja innovointiuudistuksilla pyritään vähentämään tieteellisten tutkimusjärjestelmien hajanaisuutta, vähentämään hallinnollisia rasitteita, joita liittyy julkisen T&I-rahoituksen saantiin, tukemaan tietämyksen ja teknologian siirtoa, poistamaan esteitä korkeakoulujen ja yritysten yhteistyöltä sekä parantamaan T&I-toiminnan ja koulutuksen hallintotasojen välistä koordinoitua. Monet elpymis- ja palautumissuunnitelmat sisältävät pilariin 3 kuuluvia temaattisia T&I-investointeja, joiden ansiosta saadaan käyttöön T&I- valmiuksia vihreän siirtymän ja digitaalisen muutoksen nopeuttamiseksi ja palautumiskyvyn parantamiseksi EU:n tason toimintasuunnitelmien mukaisesti (noin 27 prosenttia T&I-toimenpiteiden arvioiduista kustannuksista on luokiteltu vihreään siirtymään liittyviä tavoitteita ja 23 prosenttia digitaalisia tavoitteita edistäviksi menoiksi).

Tähän mennessä tutkimuksen, kehittämisen ja innovoinnin politiikanalaan liittyviä välitavoitteita ja tavoitteita on saavutettu 53 (yhteensä 705:stä saavutetusta välitavoitteesta ja tavoitteesta). Näistä 49 on saavutettu tyydyttävästi 1. maaliskuuta 2022 jälkeen.

On tärkeää korostaa, että myös jotkin pilarin 1 ja pilarin 2 toimenpiteet edistävät tutkimusta ja kehittämistä.⁵⁵ Kokonaisuutena T&K&I-investoinnit (mukaan lukien pilariin 1, pilariin 2 ja pilariin 3 kirjatut toimenpiteet) ovat arviolta 48 miljardia euroa. Tämä on keskimäärin noin 10 prosenttia yhden jäsenvaltion elpymis- ja palautumistukivälineestä saamasta rahoitustuesta, jota ei makseta takaisin.

Esimerkkejä älykkään, kestävän ja osallistavan kasvun pilarin (politiikanala: 'tutkimus, kehittäminen ja innovointi') toimenpiteistä, joiden välitavoitteet ja tavoitteet on saavutettu

Uudistukset:

- **Slovakia** on tehnyt muutoksia kahteen säädökseen Slovakian tiedeakatemian muuttamiseksi julkiseksi tutkimusorganisaatioksi, jotta voidaan mahdollistaa useista lähteistä saatava rahoitus ja tiiviimpi yhteistyö yksityisen sektorin kanssa yhteishankkeiden toteuttamiseksi ja tutkimuksen ja teknologian siirron edistämiseksi.

Investoinnit:

- **Italia** on tehnyt sopimuksia tukeakseen vähintään 30:n strategisesti merkityksellisen kansallisessa tutkimusinfrastruktuurisuunnitelmassa 2021–2027 yksilöidyn

⁵⁵ Vihreän siirtymän pilariin 1 sisältyvät vihreät T&K&I-toimenpiteet, jotka on luokiteltu vihreän toiminnan T&K&I-toimenpiteiden politiikanalaan, ja digitaalisen muutoksen pilariin 2 sisältyvät digitaaliset T&K&I-toimenpiteet, jotka on luokiteltu tutkimuksen, kehittämisen ja innovoinnin digitaalisten toimenpiteiden politiikanalaan.

tutkimusinfrastruktuurin tai -laitoksen ja niihin liittyvien innovaatioinfrastruktuurien kehittämistä tai vahvistamista.

Toimenpiteen tavoitteena on kehittää tutkimuslaitoksia, tukea innovaatioiden ja teknologian siirtoprosesseja sekä edistää julkisen ja yksityisen sektorin kumppanuuksia.

- **Espanja** on tukenut 68:aa yritystä (39:ää suurta ja 29:ää pk-yritystä), joilla on kestävää autoteollisuutta koskevia tutkimus- ja innovointihankkeita, yritysten teknologisten valmiuksien lisäämiseksi muun muassa seuraavilla aloilla: sellaisten energian varastointijärjestelmien kehittäminen, joihin liittyy erittäin vähän päästöjä ja helppo kierrätettävyys, tehokkaat vetyyn perustuvat liikennejärjestelmät, itsenäinen ajaminen ja verkottunut liikkuvuus ja tuotantoympäristöjen mukauttaminen ihmisten ja koneiden väliseen vuorovaikutukseen liittyvien turvallisten ja luotettavien järjestelmien avulla älykkäässä valmistusympäristössä.

Tuki yrityksille (mukaan lukien pk-yritykset, rahoituksen saanti ja rahoitusvälineet)

Useimpiin elpymis- ja palautumissuunnitelmiin sisältyy toimenpiteitä, joilla tuetaan suoraan pk-yrityksiä. Näitä toimenpiteitä varten varattu rahoitus on yhteensä 45 miljardia euroa eli noin 22 prosenttia pilarin 3 arvioiduista kokonaismenoista. Pk-yrityksiä tuetaan yhteensä 159 toimenpiteellä, jotka liittyvät 332 välitavoitteeseen ja tavoitteeseen.

Elpymis- ja palautumissuunnitelmiin sisältyvät pk-yrityksiä koskevat toimenpiteet kattavat useita eri aloja. Ne koskevat muun muassa pk-yritysten liiketoimintaympäristön parantamista, pk-yritysten pääsyä julkisten hankintojen markkinoille, pk-yritysten digitalisointia ja niiden ympäristökestävyyden parantamista. Useilla toimenpiteillä pyritään myös lisäämään pk-yritysten kasvua ja palautumiskykyä parantamalla niiden rahoituksen saantia, tukemalla niiden työntekijöiden uudelleen- ja täydennyskoulutusta sekä vahvistamalla niiden tutkimus- ja kehitysvalmiuksia.

Pk-yrityksiä tukeviin toimenpiteisiin liittyvistä välitavoitteista ja tavoitteista on tähän mennessä saavutettu 51 (yhteensä 705 saavutetusta välitavoitteesta ja tavoitteesta). Näistä 49 on saavutettu tyydyttävästi 1. maaliskuuta 2022 jälkeen).

Esimerkkejä älykkään, kestävän ja osallistavan kasvun pilarin (politiikanala: 'tuki pk-yrityksille') toimenpiteistä, joiden välitavoitteet ja tavoitteet on saavutettu

Investoinnit:

- **Kroatia** on perustanut rahoitusvälineen, jolla tuetaan mikroyritysten sekä pienten ja keskisuurten yritysten investointeja ja kannustetaan tekemään investointeja uusiin teknologioihin, nykyaikaisten koneiden ja laitteiden hankintaan sekä tuotanto- ja palveluvalmiuksien lisäämiseen sekä vihreää siirtymää edistäviin toimenpiteisiin.
- **Kreikka** on käynnistänyt ehdotuspyynnöt, jotka koskevat pienten ja keskisuurten yritysten digitalisaatiota edistäviin teknologioihin ja palveluihin (kuten verkkomaksuihin, verkkokauppaan ja verkkolaskutussovelluksiin, digitaalisen mainonnan välineisiin, digitaalisen osaamisen parantamiseen, kyberturvallisuusjärjestelmiin, pilvi-infrastruktuureihin ja -palveluihin) suunnattujen investointien arvosetelijärjestelmän rahoitusta.
- **Italia** on perustanut rahoitusvälineen startup-yritysten rahoittamiseksi. Tätä varten tarvittavan sopimuksen allekirjoittivat hallitus ja täytäntöönpanokumppani Cassa Depositi e Prestiti (CDP).

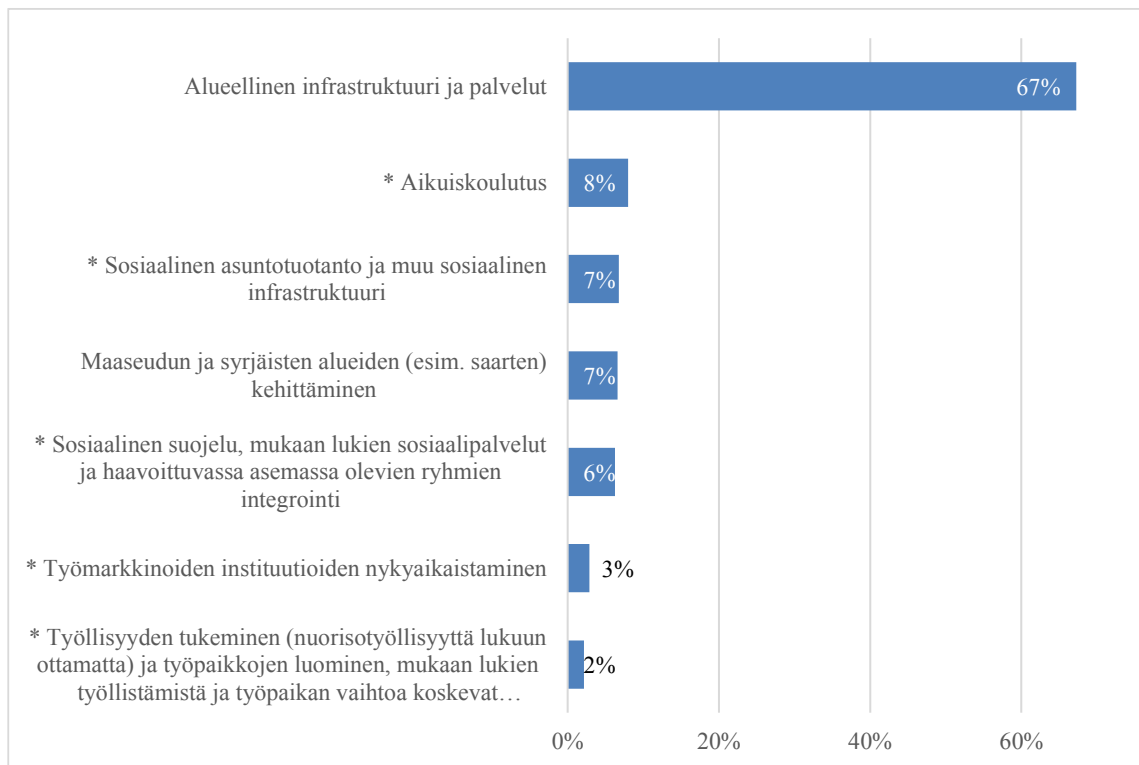
3.4. Tukivälineen vaikutus sosiaaliseen ja alueelliseen yhteenkuuluvuuteen (pilari 4)

Jäsenvaltiot ovat sisällyttäneet suunnitelmiin huomattavan määrän toimenpiteitä sosiaalisen ja alueellisen yhteenkuuluvuuden tukemiseksi, erityisesti Euroopan sosiaalisten oikeuksien pilarin täytäntöönpanon edistämiseksi. Sosiaalisten oikeuksien pilarin luvut koskevat yhtäläisiä mahdollisuuksia ja pääsyä työmarkkinoille, oikeudenmukaisia työoloja sekä sosiaalista suojelua ja osallisuutta. Tarkemmin sanottuna neuvoston hyväksymillä 27 elpymis- ja palautumissuunnitelmalla tuetaan pilaria 4 noin 220,6 miljardilla eurolla. Menojen jakautuminen pilarin sisällä esitetään kaaviossa 22.

Tähän mennessä saavutetuista 705 välitavoitteesta ja tavoitteesta 253 edistää pilaria 4. Niistä 237 on saavutettu edellisen, maaliskuussa 2022 annetun vuosikertomuksen jälkeen. Eniten on edistytty seuraavilla politiikanaloilla: alueellinen infrastruktuuri ja palvelut (1. maaliskuuta 2022 jälkeen on saavutettu 106 välitavoitetta ja tavoitetta 84 toimenpiteessä), sosiaaliturva (58 välitavoitetta ja tavoitetta 52 toimenpiteessä) ja aikuiskoulutus (41 välitavoitetta ja tavoitetta 27 toimenpiteessä) (kaavio 23). On syytä korostaa, että pilariin 4 kuuluvista, elpymis- ja palautumistukivälineen perustamisen jälkeen saavutetuista

välitavoitteista ja tavoitteista 149:llä tuetaan sosiaalisia tavoitteita laajassa merkityksessä,⁵⁶ mikä osoittaa jäsenvaltioiden sitoutuneen vahvasti sosiaalisen ulottuvuuden toteuttamiseen elpymis- ja palautumissuunnitelmien täytäntöönpanon alkuvaiheista lähtien. Tällaisilla toimenpiteillä edistetään myös vuoteen 2030 ulottuvien työllisyyttä, osaamista ja köyhyyden vähentämistä koskevien EU:n yleistavoitteiden saavuttamista.

Kaavio 22: Sosiaalista ja alueellista yhteenkuuluvuutta tukevien menojen jakautuminen politiikanaloittain

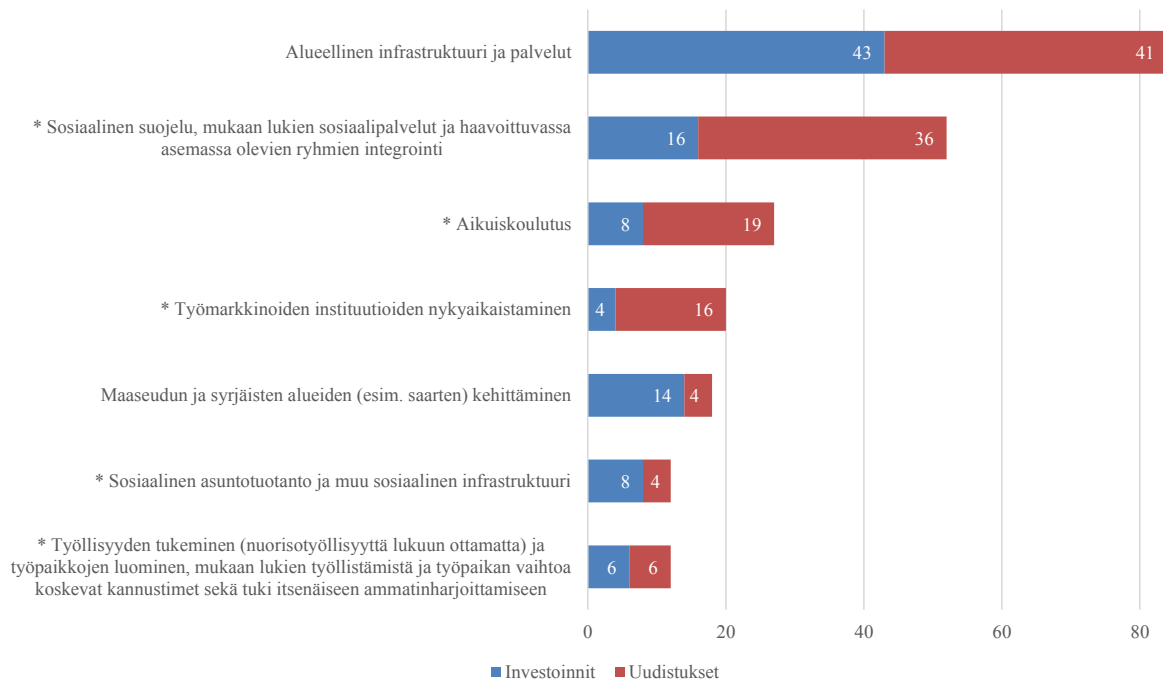

Huom. Tässä kaaviossa esitetään pilariin osoitettujen arvioitujen rahoitusosuuksien jakautuminen Euroopan komission laatiman politiikanalojen luettelon mukaisesti. Prosenttiosuus kertoo, kuinka suuri osuus suunnitelmasta on kohdennettu tähän pilariin. Sosiaalimenojen raportointimenetelmä, sellaisena kuin se on määritelty delegoidussa asetuksessa (EU) 2021/2105, on täysin yhdenmukainen kuuden pilarin menojen raportointimenetelmän kanssa ja se on täysin integroitu siihen. Tässä pilarissa tähdellä (*) merkityjä politiikanaloja käytetään sosiaalimenoja koskevassa menetelmässä.

Lähde: Elpymisen ja palautumisen tulostaulu.

⁵⁶ Nämä välitavoitteet ja tavoitteet liittyvät toimenpiteisiin, joilla edistetään delegoidussa asetuksessa (EU) 2021/2105 määriteltyjä sosiaalipolitiikan luokkia.

Kaavio 23: Niiden pilarin 4 toimenpiteiden määrä, joiden välitavoitteet ja tavoitteet on saavutettu tyydyttävästi elpymis- ja palautumistukivälineen viimeisimmän vuosikertomuksen jälkeen, politiikanaloittain

Huom. Sosiaalimenojen raportointimenetelmä, sellaisena kuin se on määritelty delegoidussa asetuksessa (EU) 2021/2105, on täysin yhdenmukainen kuuden pilarin menojen raportointimenetelmän kanssa ja se on täysin integroitu siihen. Tässä pilarissa tähdellä (*) merkityt politiikanalot käytetään sosiaalimenojen koskevassa menetelmässä.

Lähde: Euroopan komissio

Sosiaalinen suojeleminen, osallisuus, sosiaalinen asuntotuotanto ja sosiaalinen infrastruktuuri

Kaikki elpymis- ja palautumissuunnitelmat sisältävät uudistuksia tai investointeja, joilla vahvistetaan jäsenvaltioiden sosiaalisen suojeleminen järjestelmiä. Yli 300 toimenpiteellä vastataan monenlaisiin haasteisiin, erityisesti niihin, jotka on tuotu esiin maakohtaisissa suosituksissa. Sosiaalista suojeleminen ja sosiaalista asuntotuotantoa tukevien toimenpiteiden menojen osuus on noin 28,8 miljardia euroa. Näissä toimenpiteissä keskitytään erityisesti sosiaalisen suojeleminen järjestelmien tuloksekkuuteen, laatuun ja kantokykyyn. Suurin osa elpymis- ja palautumistukivälineestä rahoitettavista sosiaalista suojeleminen koskevista investoinneista liittyy julkisten ja yksityisten sosiaalialan laitosten tarjoamien sosiaalipalvelujen ja sosiaalipalveluverkostojen kehittämiseen, laajentamiseen tai parantamiseen. Niihin sisältyy myös erityistoimenpiteitä, jotka koskevat esimerkiksi vammaisten osallistamista, sosiaalietuuksien riittävyyden ja kestävyysparantamista sekä hoitoa tarvitsevien ikäihmisten elinolojen parantamista. Useat jäsenvaltiot tekevät myös merkittäviä investointeja, joilla lisätään muita heikommassa asemassa oleville ryhmille tarkoitettua sosiaalista asuntotuotantoa ja sosiaalisen infrastruktuurin tarjontaa, lähinnä lainarahoituksella. Jotkin jäsenvaltiot ovat sisällyttäneet elpymis- ja palautumissuunnitelmiinsa myös toimia vähimmäistulo- ja -eläkejärjestelmien uudistamiseksi parantaakseen niiden riittävyyttä ja kestävyyttä.

Tähän mennessä tutkimuksen, kehittämisen ja innovoinnin politiikanalaan liittyviä välitavoitteita ja tavoitteita on saavutettu 72 (yhteensä 705:stä saavutetusta välitavoitteesta ja tavoitteesta). Näistä 67 on saavutettu tyydyttävästi 1. maaliskuuta 2022 jälkeen.

Esimerkkejä sosiaalista ja alueellista yhteenkuuluvuutta koskevan pilarin (politiikanalat: 'sosiaalinen suojelu' ja 'sosiaalinen asuntotuotanto') toimenpiteistä, joiden välitavoitteet ja tavoitteet on saavutettu

Uudistukset:

- **Slovakia** on vahvistanut sosiaalihuollon valvontavaltuuksia hajanaisuuden vähentämiseksi ja sosiaalihuollon tehokkuuden parantamiseksi sekä hoidon laadun parantamiseksi sosiaalipalveluissa ja kotona.
- **Espanja** on hyväksynyt itsenäisten ammatinharjoittajien sosiaaliturvamaksujärjestelmän uudistuksen, jolla muutetaan asteittain maksujärjestelmää todellisiin tuloihin perustuvaksi sen varmistamiseksi, että itsenäiset ammatinharjoittajat voivat tulevaisuudessa saada entistä riittävämmät eläketulot.

Investoinnit:

- Luodakseen uuden sosiaalisen mentorointipalvelun, jonka tavoitteena on varmistaa riittävät inhimilliset valmiudet sosiaalipalvelujen tarjoamiseen, **Kroatia** on kouluttanut 220 sosiaalialan mentorointiammattilaista, jotka pystyvät tarjoamaan entistä yksilöllisempää ja voimaannuttavampaa tukea.
- **Ranska** on tukenut energiatehokkuutta parantavia peruskorjauksia sosiaalisessa asuntotuotannossa myöntämällä avustuksia yli 20 000 asunnolle.

Työllisyyden tukeminen, työmarkkinoiden instituutioiden nykyaikaistaminen ja aikuiskoulutus

Suurin osa jäsenvaltioista on sisällyttänyt elpymis- ja palautumissuunnitelmiinsa merkittävän määrän erilaisia uudistuksia ja investointeja, joilla tuetaan työpaikkojen luomista ja työmarkkinoiden nykyaikaistamista. Toimenpiteiden, joilla tuetaan politiikanaloja 'työllisyys nuorisotyöllisyyttä lukuun ottamatta' ja 'työmarkkinoiden instituutioiden nykyaikaistaminen', menojen osuus on yhteensä noin 11,2 miljardia euroa. Näillä toimenpiteillä vastataan suoraan maakohtaisiin suosituksiin, jotka liittyvät työllisyyden tukemiseen ja työmarkkinoiden parantamiseen. Työllisyys ja aktiivinen työvoimapolitiikka ovat näkyvästi esillä lähes kaikissa elpymis- ja palautumissuunnitelmissa. Suunnitelmiin sisältyy investointeja ja uudistuksia, joiden tavoitteena on lisätä naisten, nuorten ja muita

heikommassa asemassa olevien ryhmien osallistumista työmarkkinoille sekä tukea työpaikkojen luomista ja työntekijöiden siirtymistä nouseville aloille ja uusiin ammatteihin. Näiden toimenpiteiden tarkoituksena on myös parantaa työllisyyttä ja edistää työmarkkinoiden suorituskykyä, toimintaa ja häiriönsietokykyä.

Kaikkiin kansallisiin elpymis- ja palautumissuunnitelmiin sisältyy osaamista ja aikuiskoulutusta koskevia toimenpiteitä, jotka usein liittyvät aktiiviseen työvoimapolitiikkaan. Näitä ovat esimerkiksi kansalliset osaamisstrategiat, uudistukset osaamista koskevan tiedon hankinnan ja hallinnon parantamiseksi, mukaan lukien osaamisen tunnustaminen ja validointi, sekä kohdennetut investoinnit työntekijöiden, työttömien ja laajemman väestön täydennys- ja uudelleen koulutukseen. Kansallisiin elpymis- ja palautumissuunnitelmiin sisältyvien aikuiskoulutukseen, mukaan lukien jatkuva ammatillinen koulutus, sekä osaamisen tunnustamiseen ja validointiin liittyvien menojen osuus on noin 17,7 miljardia euroa.

Tähän mennessä muuhun kuin nuorisotyöllisyyteen, työmarkkinoiden instituutioiden nykyaikaistamiseen ja aikuiskoulutukseen liittyviä välitavoitteita ja tavoitteita on saavutettu 83, joista 73 sen jälkeen, kun elpymis- ja palautumistukivälineen edellinen vuosikertomus annettiin maaliskuussa 2022. Saavutetut välitavoitteet ja tavoitteet liittyvät esimerkiksi arvosetelijärjestelmän käyttöönottoon täydennys- ja uudelleen koulutusohjelmia varten, kohdennettuihin osaamisen kehittämissuunnitelmiin työttömille, koulutussuunnitelmien päivittämiseen sekä kansallisten osaamisstrategioiden ja toimintasuunnitelmien hyväksymiseen.

Esimerkkejä sosiaalista ja alueellista yhteenkuuluvuutta koskevan pilarin (politiikanalat: 'työllisyys nuorisotyöllisyyttä lukuun ottamatta', 'työmarkkinoiden instituutioiden nykyaikaistaminen' ja 'aikuiskoulutus') toimenpiteistä, joiden välitavoitteet ja tavoitteet on saavutettu

Uudistukset:

- **Kroatia** on ottanut käyttöön arvosetelijärjestelmän, jolla rahoitetaan osallistumista vihreätä ja digitaalista osaamista kehittäviin koulutusohjelmiin. Mukana on ainakin 25 koulutusohjelmaa. Järjestelmään kuuluu osaamisluekko, jossa kartoitetaan työmarkkinoilla olemassa olevia ja tarvittavia taitoja, sekä tietotekninen sovellus arvosetelien hallinnointia ja myöntämistä varten.

Kroatian arvosetelijärjestelmä hyödyttää työssäkäyviä ja työttömiä, ja siinä kiinnitetään erityistä huomiota heikossa asemassa oleviin ryhmiin (pitkäaikaistyöttömät, työelämän ulkopuolella olevat tai työelämän ja koulutuksen ulkopuolella olevat nuoret).

- **Itävalta** on toteuttanut toimenpiteen, jonka tavoitteena on tarjota kohdennettua tukea monista työllistymisen esteistä kärsivien pitkäaikaistyöttömien saamiseksi takaisin työmarkkinoille. Koordinoidun tuen odotetaan helpottavan näitä moninaisia esteitä ja helpottavan tutkinnon ja koulutuksen saantia.
- **Espanja** on toteuttanut työmarkkinauudistuksen, jolla puututaan pitkäaikaisiin rakenteellisiin ongelmiin, kuten kahtiajakautumiseen ja määräaikaisten työsuhteiden suureen määrään. Samalla oikeudellista kehystä on mukautettu siten, että yritykset voivat sopeutua joustavammin häiriöihin. Yksi uudistuksen pääpiirteistä koskee työsopimusvalikoimaa. Uudistuksessa vähennettiin sopimustyyppien määrää kolmeen tyyppiin ja toistaiseksi voimassa olevista sopimuksista tehtiin oletusvaihtoehto.

Alueellinen infrastruktuuri ja palvelut, maaseudun ja syrjäisten alueiden (myös saarien) kehittäminen

Monilla uudistuksilla ja investoinneilla pyritään parantamaan alueellisia infrastruktuureja ja paikallistasolla tarjottavia palveluja sekä kuromaan umpeen kaupunkien, maaseudun ja syrjäisten alueiden välistä kuilua. Uudistuksilla ja investoinneilla edistetään paikallista taloutta ja parannetaan alueellista ja kansallista kilpailukykyä, ja ne vaikuttavat suoraan myönteisesti arkielämän laatuun. Monet uudistukset ja investoinnit liittyvät kestävän liikkumisen ja liikenteen edistämiseen ja parantamiseen, pääasiassa rautateiden ja satamien nykyaikaistamiseen ja muihin kestävän liikkumisen hankkeisiin, kuten julkisten liikennepalvelujen kehittämiseen ja pyöräteiden rakentamiseen. Elpymis- ja palautumissuunnitelmiin sisältyy myös monia toimenpiteitä, joilla parannetaan luonnonvarojen käyttöä ja suojellaan paikallista ympäristöä. Tähän kuuluu uudistuksia ja investointeja, joilla parannetaan jäte- ja jätevesihuoltoa (myös saarilla), laajennetaan vedenkäsittelyjärjestelmiä ja kasteluverkostoja, lisätään maatalousalan kestävyttä ja tuetaan yhteenliittymien perustamista toiminnallisilla maaseutualueilla. Toimenpiteitä kohdistetaan myös muuntotyypisiin alueellisiin infrastruktuureihin ja palveluihin, kuten laajakaistaninfrastruktuurin käyttöönottoon sekä sosiaalipalveluihin ja sosiaaliseen

infrastruktuuriin syrjäisillä alueilla. Lisäksi uudistukset ja investoinnit auttavat parantamaan paikallistason julkishallinnon suorituskykyä vahvistamalla kuntien valmiuksia tarjota laadukkaita palveluja.

Alueellisia infrastruktuureja ja palveluja tukevien toimenpiteiden menojen osuus on noin 151,2 miljardia euroa, kun taas maaseudun ja syrjäisten alueiden kehittämistä tukevien erityistoimenpiteiden menojen osuus on noin 16,0 miljardia euroa. Tähän mennessä näihin kahteen politiikanalaan liittyviä välitavoitteita ja tavoitteita on saavutettu 124. Näistä 121 on saavutettu sen jälkeen, kun elpymis- ja palautumistukivälineen viimeisin vuosikertomus annettiin maaliskuussa 2022.

Esimerkkejä sosiaalista ja alueellista yhteenkuuluvuutta koskevan pilarin toimenpiteistä (politiikanalat: 'alueelliset infrastruktuurit ja palvelut' ja 'maaseudun ja syrjäisten alueiden kehittäminen') toimenpiteistä, joiden välitavoitteet ja tavoitteet on saavutettu

Uudistukset:

- **Bulgaria** on lisännyt alue- ja paikallistason suoraa osallistumista EU-varojen hallintoihin vahvistamalla alue- ja paikallistason roolia yhdenmukaisen alueellisten strategioiden ja hankkeiden suunnittelussa ja toteuttamisessa.
- **Kroatia** on parantanut maatalousmaiden uudelleenjärjestely- ja yhdistämisenjärjestelmiä yksinkertaistamalla yhdistämismenettelyjä ja varmistamalla maatalousmaan jatkuvan seurannan. Uudistuksella tehostetaan maatalousmaan käyttöä ja autetaan suojelemaan ympäristöä ja parantamaan elämänlaatua maaseudulla.
- **Italia** on parantanut hankkeiden arviointimenettelyjä paikallisten julkisen liikenteen järjestelmien alalla ja nopean joukkoliikenteen alalla määrittelemällä selkeästi julkisen paikallisliikenteen hankkeiden hyväksymiseen liittyvät vastuut ja yksinkertaistamalla maksumenettelyä.
- **Espanja** on perustanut oikeudenmukaisen siirtymän rahaston instituutin, jonka tehtävänä on määrittää ja hyväksyä toimenpiteitä, joilla taataan vähähiiliseen talouteen siirtymisestä kärsivien työntekijöiden ja alueiden tasapuolinen kohtelu, minimoidaan näihin alueisiin kohdistuvat kielteiset vaikutukset ja optimoidaan muutosprosessin tarjoamat mahdollisuudet.

3.5. Tukivälineen vaikutus terveyteen ja taloudelliseen, sosiaaliseen ja institutionaaliseen palautumiskykyyn muun muassa kriisivasteen ja kriisivalmiuden parantamiseksi (pilari 5)

Jäsenvaltioiden elpymis- ja palautumissuunnitelmilla edistetään merkittävästi terveyttä ja taloudellista, sosiaalista ja institutionaalista palautumiskykyä muun muassa kriisivasteen ja kriisivalmiuden parantamiseksi. Terveyttä ja taloudellista, sosiaalista ja institutionaalista palautumiskykyä koskevaa pilaria edistetään 27 elpymis- ja

palautumissuunnitelmaan sisältyvillä yli 1 100 toimenpiteellä ja alatoimenpiteellä, joiden menojen osuus on noin 84,1 miljardia euroa. Nämä toimenpiteet kattavat politiikanaloja terveydenhuollosta ja pitkäaikaishoidosta oikeusjärjestelmien tehokkuuteen ja rahanpesuntorjunnan valvontaan. Menojen jakautuminen pilarin eri politiikanaloille esitetään kaaviossa 24⁵⁷.

Tähän mennessä saavutetuista 705:stä välitavoitteesta ja tavoitteesta 296 edistää pilaria 5. Näistä 271 on saavutettu tyydyttävästi 1. maaliskuuta 2022 jälkeen. Eniten on edistytty politiikanaloilla, jotka koskevat julkishallinnon ja kansallisten järjestelmien tehokkuutta (1. maaliskuuta 2022 jälkeen on saavutettu 141 välitavoitetta ja tavoitetta 95 toimenpiteessä), terveydenhuoltoa (40 välitavoitetta ja tavoitetta saavutettu 35 toimenpiteessä) ja petostentorjuntaa (36 välitavoitetta ja tavoitetta saavutettu 22 toimenpiteessä) (kaavio 25).

⁵⁷ Huomaa, että joillakin politiikanaloilla (kuten finanssipolitiikka ja julkisen talouden ohjausjärjestelmä tai oikeusvaltioon liittyvät uudistukset) toimenpiteet ovat enimmäkseen uudistuksia, joihin ei liity menoja

Kaavio 24: Terveyttä ja palautumiskykyä tukevien menojen jakautuminen politiikanaloittain

Huom. Tässä kaaviossa esitetään pilariin osoitettujen arvioitujen rahoitusosuuksien jakautuminen Euroopan komission laatiman politiikanalojen luettelon mukaisesti. Prosenttiosuus kertoo, kuinka suuri osuus suunnitelmasta on kohdennettu tähän pilariin. Sosiaalimenojen raportointimenetelmä, sellaisena kuin se on määritelty delegoidussa asetuksessa (EU) 2021/2105, on täysin yhdenmukainen kuuden pilarin menojen raportointimenetelmän kanssa ja se on täysin integroitu siihen. Tässä pilarissa tähdellä (*) merkityt politiikanalot käytetään sosiaalimenojen koskevassa menetelmässä.

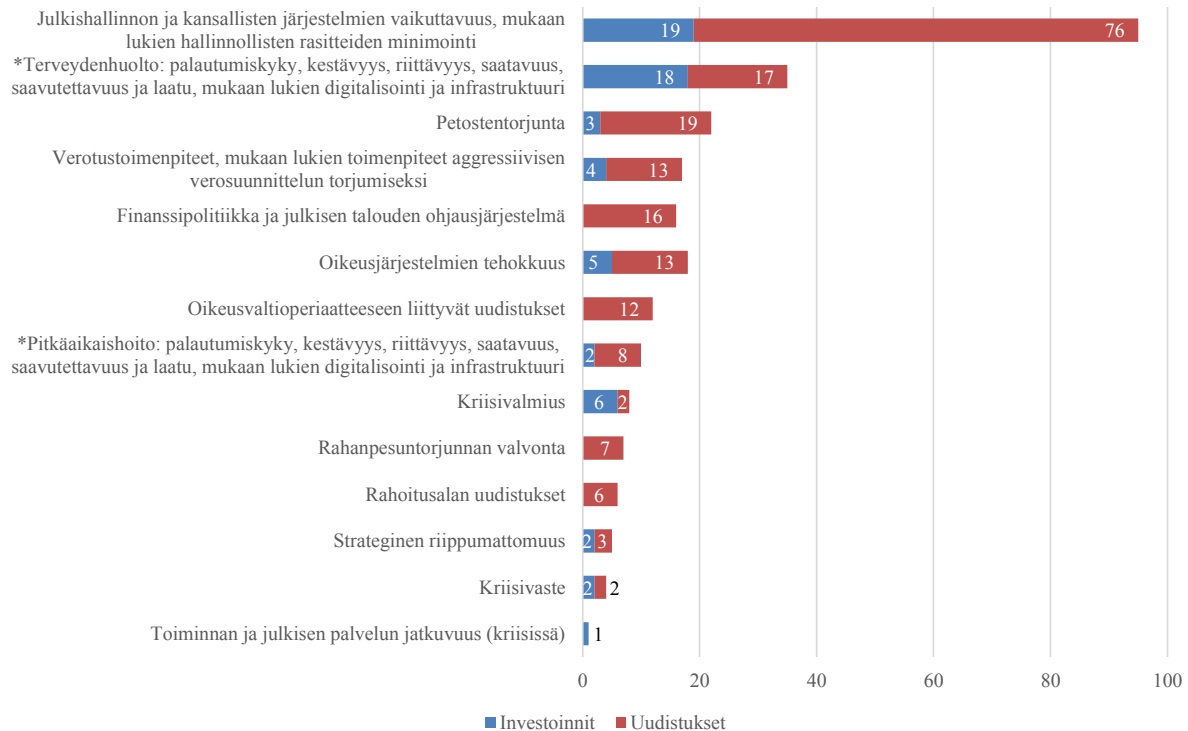
Lähde: Elpymisen ja palautumisen tulostaulu.

Terveysterveystoiminta ja pitkäaikaishoito

Elpymis- ja palautumistukivälineen puitteissa toteutetaan useita erilaisia terveydenhuoltoon liittyviä investointi- ja uudistushankkeita muun muassa perusterveydenhuollon, avohoidon ja digitaalisen terveydenhuollon aloilla yhdistettynä tehokkuuteen tähtääviin toimenpiteisiin terveyspalvelujen hallinnon, kustannustehokkuuden, saatavuuden ja laadun parantamiseksi. Viimeaikaisilla terveysuudistuksilla vastataan pandemian aiheuttamiin haasteisiin, kuten kansanterveysvalmiuksien parantamiseen. Pandemia myös siirsi politiikan painopistettä ennaltaehkäisyyn. Useat jäsenvaltiot toteuttavat erityisesti mielenterveyshoitoon räätälöityjä uudistuksia ja investointeja sekä kansallisten terveysstrategioiden kattavaa uudistamista. Esimerkiksi Italia, Liettua ja Portugali järjestävät terveydenhuoltojärjestelmiään uudelleen parantaakseen terveydenhuollon saatavuutta paikallistasolla, ja Latvia, Luxemburg, Puola, Malta ja Alankomaat pyrkivät vahvistamaan terveydenhuoltohenkilöstöä. Kaiken kaikkiaan 27:ssä kansallisessa elpymis- ja palautumissuunnitelmassa yli 43,0 miljardia euroa (eli 8,7 prosenttia elpymis- ja palautumistukivälineen mukaisen rahoitustuen, jota ei makseta takaisin, ja lainojen kokonaismäärästä) on varattu terveydenhuoltoon liittyviin toimenpiteisiin. Noin kolmannes tästä määrästä osoitetaan investointeihin ja uudistuksiin, joilla edistetään

terveydenhuoltojärjestelmien digitalisointia, mikä auttaa vahvistamaan terveydenhuoltojärjestelmien häiriönsietokykyä.

Kaavio 25: Niiden pilarin 5 toimenpiteiden määrä, joiden välitavoitteet ja tavoitteet on saavutettu tyydyttävästi elpymis- ja palautumistukivälineen viimeisimmän vuosikertomuksen jälkeen, politiikanaloittain

Huom. Sosiaalimenojen raportointimenetelmä, sellaisena kuin se on määritelty delegoidussa asetuksessa (EU) 2021/2105, on täysin yhdenmukainen kuuden pilarin menojen raportointimenetelmän kanssa ja se on täysin integroitu siihen. Tässä pilarissa tähdellä (*) merkityt politiikanalot käytetään sosiaalimenoja koskevassa menetelmässä.

Lähde: Euroopan komissio.

Useat jäsenvaltiot rahoittavat pitkäaikaishoidon uudistuksia ja investointeja elpymis- ja palautumistukivälineestä. Kohtuuhintaisten ja laadukkaiden pitkäaikaishoitopalvelujen saatavuus on tärkeää, jotta voidaan vastata sekä ikääntyvän väestön että vammaisten henkilöiden hoitotarpeisiin. Elpymis- ja palautumistukiväline on linjassa alalla meneillään olevan pitkäaikaishoitopolitiikan kehityksen kanssa, erityisesti eurooppalaisen hoivastrategian, Euroopan sosiaalisten oikeuksien pilarin ja pitkäaikaishoitoa koskevan neuvoston suosituksen⁵⁸ kanssa. Uudistuksilla pyritään parantamaan kotihoidon ja yhteisölähtöisen hoidon kannustimia muun muassa laitoshoidon purkamisen kautta. Kaiken kaikkiaan yhteensä 7,3 miljardia euroa osoitetaan 18 jäsenvaltiolle yhteensä 52 (ala)toimenpiteeseen (22 uudistusta ja 30 investointia).

Tähän mennessä terveydenhuoltoon ja pitkäaikaishoitoon liittyviä välitavoitteita ja tavoitteita on 1. maaliskuuta 2022 jälkeen saavutettu 53.

⁵⁸ Neuvoston suositus, annettu 8 päivänä joulukuuta 2022, kohtuuhintaisten ja laadukkaan pitkäaikaishoidon saatavuudesta, 2022/C 476/01.

Esimerkkejä terveyttä ja taloudellista, sosiaalista ja institutionaalista palautumiskykyä koskevan pilarin (politiikanalat: 'terveydenhuolto' ja 'pitkäaikaishoito') toimenpiteistä, joiden välitavoitteet ja tavoitteet on saavutettu

Uudistukset:

- **Bulgaria** on hyväksynyt Bulgarian tasavallan kansalaisten mielenterveysstrategian 2021–2030 ja strategian toteuttamista koskevan toimintasuunnitelman. Tämä toimenpide on osa uudistusta, jonka tavoitteena on tarjota strateginen perusta tuleville investoinneille ja uudistuksille terveydenhuollon alalla määrittämällä suosituksia ja toimia. Uudistuksessa hyväksytään useita strategioita ja suunnitelmia, jotka kattavat asiaankuuluvat terveydenhuollon alat.
- **Tšekki** on hyväksynyt kansallisen onkologisen ohjelman 2022–2030 kuultuaan keskeisiä toimijoita ja sidosryhmiä ja perustanut ohjelman toteuttamisesta vastaavan kansallisen neuvoston. Tämä välitavoite liittyy uudistukseen, jolla pyritään parantamaan syövän ehkäisy- ja hoitojärjestelmän muutosjoustavuutta Tšekissä Euroopan syöväntorjuntasuunnitelmassa esitettyjen painopisteiden mukaisesti.
- **Tanska** on julkaissut Tanskan lääkeviraston arviointiraportin kriittisten lääkkeiden varastoista. Tämä välitavoite liittyy toimenpiteeseen, jolla pyritään ylläpitämään ja varmistamaan kriittisten lääkkeiden varastointia Tanskan erikoisterveydenhuollon alalla ja välttämään tärkeiden lääkkeiden puuttumiseen liittyviä kriittisiä tilanteita. Tanska on saavuttanut myös toisen välitavoitteen laatimalla arvion terveydenhuollon etäpalveluiden tarjoamista ratkaisuksista covid-19-pandemiaan liittyvään terveysahdistuneisuuteen, jotta terveydenhuollon etäpalveluita ja potilaiden osallistumista voidaan edelleen kehittää ja lisätä. Välitavoite on osa toimenpidettä, jonka tavoitteena on kehittää uusia digitaalisia ratkaisuja ja edistää digitaaliteknologian laajaa käyttöä, potilaiden osallistumista ja terveydenhuollon etäpalveluita.
- **Italiassa** on tullut voimaan säädös alueellisen terveydenhuollon tukiverkoston uuden organisaatiomallin määrittelystä. Tämä välitavoite liittyy uudistukseen, jolla perustetaan uusi alueellisen terveydenhuollon malli ja luodaan uusi institutionaalinen rakenne terveyteen, ympäristöön ja ilmastoon liittyville ennakkotoimille.
- **Portugali** on varmistanut uuden mielenterveysasetuksen voimaantulon. Asetuksella vahvistetaan mielenterveyspalvelujen järjestämistä, hallinnointia ja arviointia ohjaavat periaatteet. Tämä välitavoite on yksi mielenterveysuudistuksen tärkeimmistä pilareista, jonka tavoitteena on parantaa mielenterveyspalvelujen hallinnointia Portugalissa luomalla suotuisimmat olosuhteet mielenterveyspotilaiden laitoshoidon purkamiselle, paikallisten ja integroitujen jatkohoitopalvelujen laajentamiselle mielenterveyden alalla, oikeuspsykiatristen palvelujen järjestämiselle ja dementiaa koskevien alueellisten terveystuunnitelmien täytäntöönpanolle.

Investoinnit

- **Itävalta** on hyväksynyt ja julkaissut rahoitusohjeet uusien perusterveydenhuollon yksiköiden perustamiseksi ja jo olemassa olevien perusterveydenhuollon yksiköiden parantamista koskeville hankkeille. Tämä toimenpide on osa investointia, jolla pyritään parantamaan terveydenhuollon kestävyyttä ja muutosjoustavuutta vahvistamalla kansanterveyttä ja perusterveydenhuoltoa.

Institutionaalinen palautumiskyky

Myös institutionaalista palautumiskykyä parantavien toimenpiteiden toteuttaminen on käynnissä. Useat jäsenvaltiot ovat hyväksyneet merkittäviä oikeusvaltiouudistuksia esimerkiksi parantamalla lainsäädäntöprosessin laatua tai vahvistamalla oikeuslaitoksen riippumattomuutta. Myös oikeuslaitoksen tehokkuuden lisäämisessä on edistytty huomattavasti, ja toimenpiteitä on toteutettu menettelyjen organisointimuutoksista tuomioistuinten rakenteen uudistamiseen. Jäsenvaltioiden toimilla on voitu parantaa myös korruption torjuntaa ja rahanpesuntorjunnan valvontaa muun muassa hyväksymällä kansallisia toimintasuunnitelmia ja strategioita.

EU:n kansalaisia ja yrityksiä palvelevan nykyaikaisen ja ketterän julkishallinnon aikaansaamiseksi on jo toteutettu useita toimenpiteitä. Näitä ovat esimerkiksi investoinnit elpymis- ja palautumissuunnitelmien täytäntöönpanon tarkastuksen ja valvonnan seurantaan tai uudistukset julkishallinnon yksinkertaistamiseksi ja hallinnollisten esteiden poistamiseksi. Julkishallinnon digitalisointitoimenpiteitä on käynnissä useita, esimerkiksi Luxemburgissa ja Kroatiassa. Jotkin jäsenvaltiot ovat keskittyneet julkishallinnon valmiuksiin, tarkemmin sanottuna rekrytointijärjestelmien läpinäkyvyyden lisäämiseen ja määräaikaisten työsuhteiden vähentämiseen julkishallinnossa.

Suurin osa elpymis- ja palautumistukiväliseen puitteissa jo toteutetuista kriisivalmius- ja kriisinhallintatoimenpiteistä kohdistuu ilmastonmuutokseen sopeutumiseen, terveydenhuoltoon ja digitaaliseen teknologiaan. Käynnissä on toimenpiteitä, joilla pyritään tehokkaiisiin, turvallisiin ja yhteisiin kriittisiin digitaalisiin infrastruktuureihin, kuten valtion työntekijöiden turvalliseen matkaviestinjärjestelmään. Metsänhoidossa ja metsäpalojen ehkäisyssä ja niiden vaikutusten vähentämisessä on toteutettu merkittäviä toimia. Terveydenhuollossa tähän liittyvien toimenpiteiden toteuttamisen jatkuessa etäpalveluiden käyttöönotto on lisääntynyt, mikä auttaa lieventämään covid-19-kriisin aiheuttamia terveyspalvelujen tarjonnan häiriöitä.

Esimerkkejä terveyttä ja taloudellista, sosiaalista ja institutionaalista palautumiskykyä koskevan pilarin (politiikanala: 'julkishallinnon tehokkuus') toimenpiteistä, joiden välitavoitteet ja tavoitteet on saavutettu

Uudistukset:

- **Itävallassa** on tullut voimaan digitalisaatiorahastoa koskeva laki. Laki vauhdittaa liittovaltion hallinnon digitalisaatiota ja parantaa kansalaisten ja yritysten palveluja.
- **Bulgaria** on hyväksynyt etenemissuunnitelman Euroopan ihmisoikeustuomioistuimen tuomioiden täytäntöönpanemiseksi.
- **Kroatia** on hyväksynyt uuden korruptiontorjuntastrategian vuosiksi 2021–2030. Sillä pyritään vahvistamaan korruption torjunnan institutionaalista ja normatiivista kehystä, lisäämään viranomaisten työn läpinäkyvyyttä ja avoimuutta, vahvistamaan rehellisyyttä ja eturistiriitojen hallintajärjestelmiä, lisäämään korruptiontorjuntapotentiaalia julkisten hankintojen järjestelmässä ja lisäämään yleistä tietoisuutta korruption aiheuttamista haitoista, tarpeesta ilmoittaa sääntöjenvastaisuuksista ja lisätä läpinäkyvyyttä.
- **Kyproksella** on tullut voimaan laki petoksista ja korruptiosta ilmoittavien väärinkäytösten paljastajien suojelemiseksi sisäisiltä seuraamuksilta. Riippumattoman korruptiontorjuntaviranomaisen perustamisesta annetun lain voimaantulon sekä päätöksentekomenettelyn läpinäkyvyyttä koskevan lain voimaantulon myötä korruption torjunta on johdonmukaisempaa.
- **Kreikka** on käynnistänyt tulospalkkausjärjestelmän käyttöönoton julkishallinnossa hyväksymällä pilottivaiheen primaarilainsäädännön.
- **Malta** on vahvistanut oikeuslaitoksensa riippumattomuutta uudistamalla tuomareiden nimitys- ja erottamismenettelyä. Lisäksi oikeudellisten nimitysten komitea koostuu nyt pääasiassa oikeuslaitoksen jäsenistä poliittisen puuttumisen riskien vähentämiseksi. Oikeuslaitoksen avoimista työpaikoista on nyt järjestettävä julkinen hakumenettely, mikä lisää nimitysprosessin läpinäkyvyyttä.

Maltan oikeudellisten nimitysten komitean kokoonpanoa on muutettu

© Maltan hallitus

- **Malta** on myös toteuttanut kattavan sarjan korruption vastaisia toimenpiteitä, muun muassa julkaissut kansallisen petosten- ja korruptiontorjuntastrategian ja vahvistanut pysyvää korruptiontorjuntatoimikuntaa lakisääteisesti varmistaakseen, että sen raportit toimitetaan suoraan ylimmälle syyttäjälle.
- **Slovakia** on järjestänyt uudelleen tuomioistuinverkostonsa ja määritellyt uuden tuomioistuinjärjestelmän. Uudistuksen tavoitteena on tuomioistuinten asiallisen toimivallan ja fyysisen sijainnin organisoiminen ja jäsentämisen parantaminen sekä tuomareiden sijoittaminen (uudelleen) eri oikeusaloille ja eri piireihin, mikä luo edellytykset tuomioistuinten päätöksien tehostamiselle ja nopeuttamiselle.

Julkisen talouden häiriönsietokyky ja verotus

Useat jäsenvaltiot ovat jo toteuttaneet elpymis- ja palautumistukivälineen puitteissa tärkeitä toimenpiteitä parantaakseen julkisen talouden hoitoa sekä tulo- että menopuolella. Lukuisilla toimenpiteillä pyritään parantamaan veronkantoa ja ehkäisemään veronkiertoa muun muassa edistämällä liiketoimien, veronkannon ja tarkastuskohteiden valinnan digitalisointia. Näiden toimenpiteiden odotetaan lisäävän julkisen talouden tuloja, torjuvan harmaata taloutta ja vähentävän veronmaksajille sääntöjen noudattamisesta aiheutuvia kustannuksia. Jotkin jäsenvaltiot ovat myös käynnistäneet verojärjestelmiensä kattavia uudistuksia, joilla pyritään tukemaan talouskasvua ja parantamaan oikeudenmukaisuutta. Julkisten menojen osalta useissa jäsenvaltioissa on toteutettu toimia menokartoitusten käynnistämiseksi, niiden sisällyttämiseksi valtion talousarvioprosessiin tai, jos tämä on jo tehty, niiden muotoilun parantamiseksi ja niissä noudatettavan hallintotavan vahvistamiseksi. Jotkin jäsenvaltiot ovat myös toteuttaneet toimenpiteitä, joiden tarkoituksena on parantaa valtion omistamien yritysten hallinnointia, parantaa talousarvion ennustevälineitä ja tarkentaa tilinpitokehikkoa.

Esimerkkejä terveyttä, taloudellista, sosiaalista ja institutionaalista palautumiskykyä koskevan pilarin (politiikanalat: 'finanssipolitiikka ja julkisen talouden ohjausjärjestelmä' ja 'verotoimenpiteet') toimenpiteistä, joiden välitavoitteet ja tavoitteet on saavutettu

Uudistukset:

- **Italia** on toteuttanut kattavan sarjan veronkierron vastaisia toimenpiteitä, joilla pyritään edistämään sääntöjen noudattamista ja parantamaan valvontaa. Verotarkastusten kohdentamista on tarkennettu koneoppimistekniikoilla ja toisiinsa kytkeytyvillä tietoaaineistoilla, jotka sisältävät nyt myös yritystietoja sähköisistä maksutapahtumista. Italia on myös laajentanut sähköisen laskutuksen pakollisen käytön koskemaan aiemmin vapautettuja aloja, kannustanut edelleen sähköiseen maksamiseen ja parantanut kuittiarpajaisia kuitittoman maksamisen vähentämiseksi.
- **Espanja** on perustanut riippumattoman viranomaisen (AIReF, Autoridad Independiente de Responsabilidad Fiscal) yhteyteen pysyvän yksikön, jonka tehtävänä

on tehdä menokartoituksia, ja muuttanut valtiovarainministeriön organisaatorakennetta siten, että se toteuttaa järjestelmällisesti toimenpiteitä menokartoituksissa annettujen suositusten perusteella. Näillä uudistuksilla pyritään parantamaan julkisen varainkäytön laatua. Espanja on myös tarkistanut veronkierron ja petosten vastaista lakia ja päivittänyt Espanjan luetteloa veroasioissa yhteistyöhaluttomista oikeudenkäyttöalueista. Näillä toimenpiteillä pyritään parantamaan verosäännösten noudattamista ja tekemään verojärjestelmästä oikeudenmukaisempi.

Investoinnit:

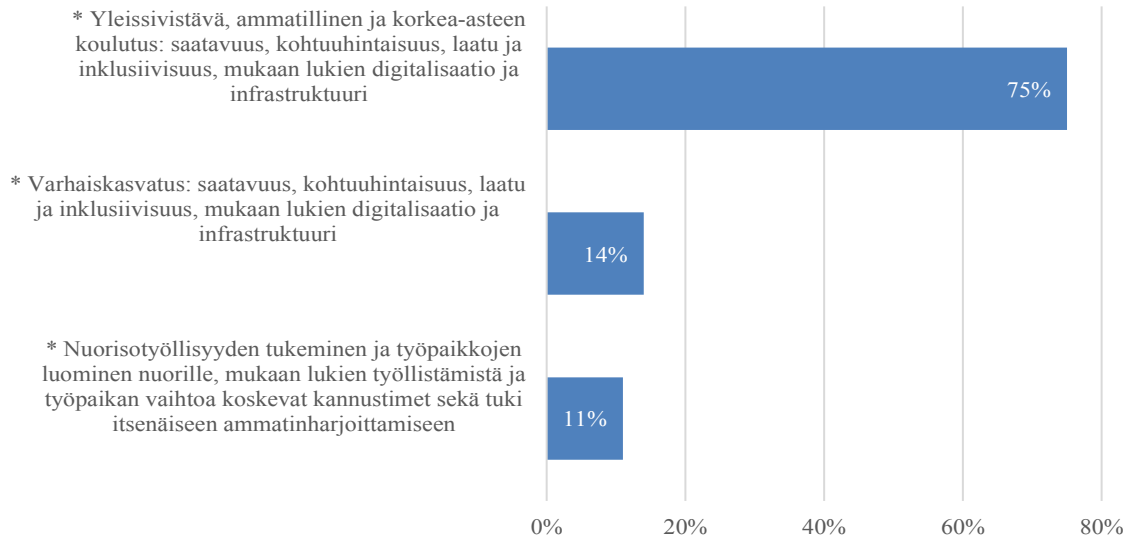
- **Romania** on toteuttanut investoinnin, jolla pyritään parantamaan verohallintoa integroidun riskinhallinnan avulla. Investoinnin odotetaan vaikuttavan verosäännösten noudattamiseen ja verotulojen saamiseen, takaavan kilpailukykyisen markkinaympäristön ja tehostavan veronkantoa. Tässä erityistoimenpiteessä on tarkoitus yhdistää vähintään 150 000 kassakonetta kansallisen verohallinnon sähköiseen järjestelmään. Näin pystytään puuttumaan erityisesti kaupan alan petoksiin ja edistetään arvonlisäverovajeen pienentämistä.

3.6. Tukivälineen vaikutus seuraavalle sukupolvelle, lapsille ja nuorille, suunnattuun toimintapolitiikkaan, kuten koulutukseen ja osaamiseen (pilari 6)

Seuraavalle sukupolvelle, lapsille ja nuorille, suunnatuissa toimenpiteissä keskitytään ensisijaisesti koulutukseen ja varhaiskasvatukseen sekä nuorten työllisyyttä tukeviin toimenpiteisiin. Neuvoston hyväksymillä 27 elpymis- ja palautumissuunnitelmalla tuetaan pilaria 6 noin 54,9 miljardilla eurolla. Noin kolme neljäsosaa pilariin 6 liittyvistä kokonaismenoista käytetään yleissivistävään koulutukseen, ammatilliseen koulutukseen ja korkeakoulutukseen. Loput 25 prosenttia jakautuvat lähes tasan varhaiskasvatukseen ja nuorisotyöllisyyden tukemiseen. Menojen jakautuminen pilarin sisällä esitetään kaaviossa 26.

Tähän mennessä saavutetuista 705 välitavoitteesta ja tavoitteesta 64 edistää pilaria 6. Näistä 61 on saavutettu tyydyttävästi 1. maaliskuuta 2022 jälkeen. Yleissivistävän, ammatillisen ja korkeakoulutuksen politiikanalalla on 1. maaliskuuta 2022 jälkeen saavutettu 56 välitavoitetta ja tavoitetta 45 toimenpiteessä (kaavio 27). Pilarin 6 välitavoitteet ja tavoitteet liittyvät toimenpiteisiin, joilla edistetään koulutusjärjestelmien laatua, parannetaan koulutuksen saatavuutta ja inklusiivisuutta, vahvistetaan aktiivista työvoimapolitiikkaa, tuetaan digitaalista siirtymää koulutuksessa, tarjotaan koulutusta ja tukea opettajille, edistetään ammatillisen koulutuksen nykyaikaistamista sekä tuetaan korkeakoulutusta ja yhteistyötä julkishallinnon ja yritysten kanssa.

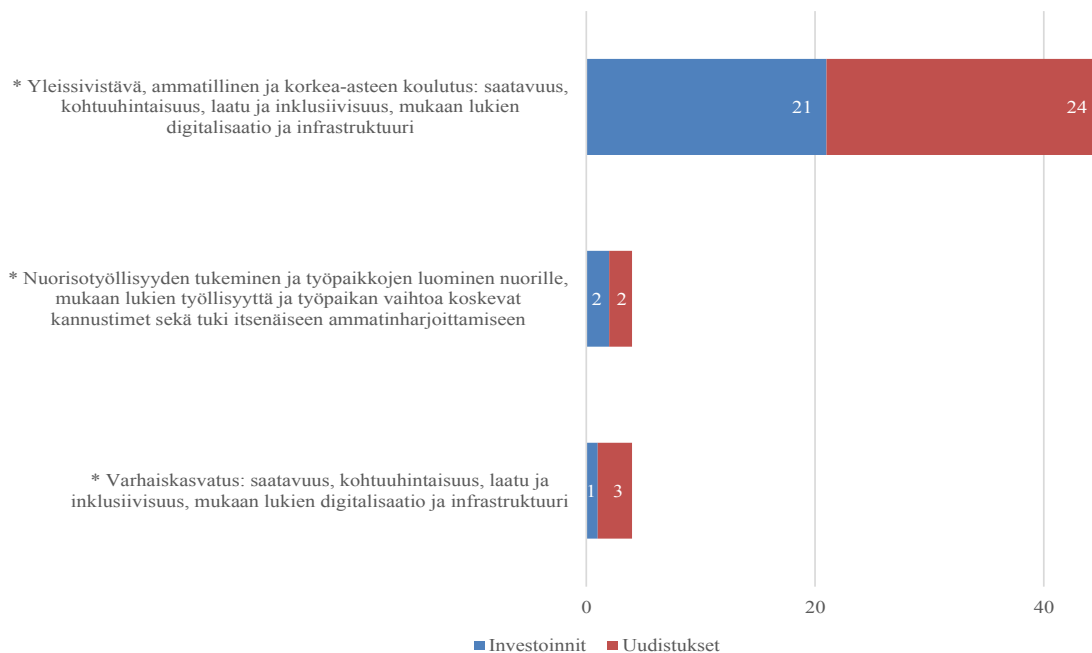
Kaavio 26: Seuraavalle sukupolvelle suunnattua toimintapolitiikkaa tukevien menojen jakautuminen politiikanaloittain

Huom. Tässä kaaviossa esitetään pilariin osoitettujen arvioitujen rahoitusosuuksien jakautuminen Euroopan komission laatiman politiikanalojen luettelon mukaisesti. Prosenttiosuus kertoo, kuinka suuri osuus suunnitelmasta on kohdennettu tähän pilariin. Sosiaalimenojen raportointimenetelmä, sellaisena kuin se on määritelty delegoidussa asetuksessa (EU) 2021/2105, on täysin yhdenmukainen kuuden pilarin menojen raportointimenetelmän kanssa ja se on täysin integroitu siihen. Tässä pilarissa tähdellä (*) merkityt politiikanalot käytetään sosiaalimenoja koskevassa menetelmässä.

Lähde: Elpymisen ja palautumisen tulostaulu.

Kaavio 27: Niiden pilarin 6 toimenpiteiden määrä, joiden välitavoitteet ja tavoitteet on saavutettu tyydyttävästi elpymis- ja palautumistukivälineen viimeisimmän vuosikertomuksen jälkeen, politiikanaloittain

Huom. Sosiaalimenojen raportointimenetelmä, sellaisena kuin se on määritelty delegoidussa asetuksessa (EU) 2021/2105, on

täysin yhdenmukainen kuuden pilarin menojen raportointimenetelmän kanssa ja se on täysin integroitu siihen. Tässä pilarissa tähdellä (*) merkityjä politiikanaloja käytetään sosiaalimenoja koskevassa menetelmässä.

Lähde: Euroopan komissio.

Yleissivistävä, ammatillinen ja korkeakoulutus: saatavuus, kohtuuhintaisuus, laatu ja inklusiivisuus, mukaan lukien digitalisaatio ja infrastruktuuri

Yli 43,2 miljardin euron investoinnit ja uudistukset yleissivistävään koulutukseen tukevat laadun ja inklusiivisuuden parantamista. Jotkin jäsenvaltiot tarjoavat heikommassa asemassa oleville kouluille ja oppilaille yksilöllistä tukea, mentorointi mukaan lukien, muun muassa oppimisvajeiden poistamiseksi ja koulunkäynnin keskeyttämisen ehkäisemiseksi. Muita toimenpiteitä ovat investoinnit, joilla lisätään opetustuntien määrää ja mahdollistetaan kokopäiväinen koulunkäynti. Useat toimenpiteet koskevat esimerkiksi opetussuunnitelmien uudistamista, opettajien rekrytointimenetelmien uudistamista, erityistarpeisten lasten opetuksen parantamista, heikosti menestyvien opiskelijoiden tukemista, koulujen ulkoisen arvioinnin parantamista tai koulutuksen eriyttämisen vähentämistä.

Useimmat maat aikovat investoida koulujen digitaaliseen infrastruktuuriin ja tietoliikenneyhteyksiin, ja monet niistä keskittyvät erityisesti muita heikommassa asemassa oleviin kouluihin ja maaseutukouluihin. Näihin investointeihin kuuluu luokahuoneiden muuttaminen joustaviksi ja verkottuneiksi oppimisympäristöiksi sekä digitaalisten laitteiden tarjoaminen oppilaille ja opettajille digitaalisen kuilun kaventamiseksi. Oppilaiden digitaalisia taitoja parannetaan mukauttamalla koulujen opetussuunnitelmia ja kehittämällä digitaalisia resursseja ja digitaalista sisältöä. Monet jäsenvaltiot sisällyttävät suunnitelmiinsa digitaalista koulutusta koskevan opettajien koulutuksen.

Jotkin jäsenvaltiot käyttävät elpymis- ja palautumistukivälinettä tukeakseen korkeakoulutuksen muutosta monenlaisilla toimenpiteillä. Toimenpiteitä ovat muun muassa opinto-ohjelmien nykyaikaistaminen, opiskelupaikkojen lisääminen, uusien koulutusten käynnistäminen, korkeakoulutuksen rahoitusmallien tarkistaminen, laadunvarmistus- ja hallintomekanismien kehittäminen, tutkinnon suorittaneiden seurantajärjestelmien käyttöönotto ja korkeakoulutuksen kansainvälistäminen. Lisäksi korkeakoulutuksen saatavuuden parantamista rahoittavat useat jäsenvaltiot, kuten Belgia, Bulgaria, Kroatia, Espanja, Ranska, Irlanti, Puola, Portugal, Romania, Suomi ja Ruotsi.

Varhaiskasvatus: saatavuus, kohtuuhintaisuus, laatu ja inklusiivisuus, mukaan lukien digitalisaatio ja infrastruktuuri

Laadukkaaseen inklusiiviseen varhaiskasvatukseen kohdistettujen yli 8 miljardin euron investointien ja uudistusten odotetaan nostavan osallistumisastetta erityisesti heikommassa asemassa olevien ryhmien keskuudessa ja vähentävän siten eriarvoisuutta ja edistävän eurooppalaisen lapsitakuun toteutumista⁵⁹. Yli puolet jäsenvaltioista on sisällyttänyt suunnitelmiinsa toimenpiteitä, joilla parannetaan varhaiskasvatuksen saatavuutta

⁵⁹ Neuvoston suositus (EU) 2021/1004.

lisäämällä sen kapasiteettia, inklusiivisuutta ja/tai laatua. Laadukkaan kohtuuhintaisen varhaiskasvatuksen tarjoaminen helpottaa yhtäältä kaikkien lasten yhtäläisiä mahdollisuuksia heidän sosioekonomisesta taustastaan riippumatta ja toisaalta hoitajien, useimmiten naisten, integroitumista työmarkkinoille vähentäen köyhyysriskiä tai sosiaalista syrjäytymistä. Infrastruktuurin rakentamiseen ja peruskorjaukseen tehtäviin investointeihin liittyy usein uudistuksia. Maat aikovat esimerkiksi alentaa pakollisen esiopetuksen ikää, ottaa käyttöön lakisääteisen oikeuden esiopetuspaikkaan, tarkistaa rahoitusmallia, alentaa varhaiskasvatusmaksuja, parantaa vammaisten lasten varhaista diagnoosia ja tukea, tarkistaa varhaiskasvatuksen henkilöstön rekrytointijärjestelmää ja hyväksyä oikeudellisen kehyksen, jolla helpotetaan pääsyä koulutukseen ja henkilöstön jatkokoulutusmahdollisuuksia.

Nuorisotyöllisyyden tukeminen ja työpaikkojen luominen nuorille, mukaan lukien työllistämistä ja työpaikan vaihtoa koskevat kannustimet sekä tuki itsenäiseen ammatinharjoittamiseen

Nuorten työllisyyttä tukeviin toimenpiteisiin sisältyvät harjoitteluun myönnettävät tuet, investoinnit julkisten työvoimapalvelujen räätälöimiseksi nuorille, nuorten työllistymistä ja itsenäistymistä edistävän ohjauksen ja yksilöllisen opastuksen parantaminen sekä noin 6,1 miljardin euron hankkeet, joilla kannustetaan yksityissektoria palkkaamaan nuoria.

Esimerkkejä seuraavan sukupolven pilarin toimenpiteistä, joiden välitavoitteet ja tavoitteet on saavutettu

Uudistukset:

- **Bulgaria** on saavuttanut kolme välitavoitetta, joilla pyritään parantamaan koulutusjärjestelmää kaikilla tasoilla – esiopetuksessa, perusopetuksessa ja korkeakoulutuksessa. Näitä ovat muun muassa esi- ja perusopetuslain ja siihen liittyvän sekundaarilainsäädännön muutokset, kuten esiopetuksen muuttaminen pakolliseksi neljän vuoden iästä alkaen, korkeakoululain muutokset korkeakoulujen tarkistetun akkreditointijärjestelmän käyttöönottamiseksi sekä kansallisen korkeakoulusuunnitelman hyväksyminen.

Bulgaria on parantanut koulujärjestelmänsä tuloksellisuutta

- **Tšekki** on saavuttanut koulutuksen alalla useita välitavoitteita ja tavoitteita. Alemman ja ylemmän perusasteen ja toisen asteen oppilaitosten opetussuunnitelmia on tarkistettu digitaalisen lukutaidon ja kehittyneiden tietoteknisten taitojen, kuten tietojenkäsittelyn ja mallintamisen, koodauksen ja ohjelmoinnin, robotiikan ja virtuaali-/laajennetun todellisuuden, edistämiseksi. Lisäksi on valittu ainakin 20 yliopistoa, joita tuetaan uusien täydennys- ja uudelleen koulutukseen keskittyvien koulutusohjelmien kehittämisessä.
- **Italiassa** on tullut voimaan opetusalan uudistus. Uudistuksessa on neljä osa-aluetta: i) julkisten kilpailumenettelyjen parantaminen ja yksinkertaistaminen; ii) opetusalan ammattiin pääsyn edellyttämän pätevyyden vahvistaminen; iii) toimivamman opettajien liikkuvuuskehysten luominen opetuksen jatkuvuuden edistämiseksi ja iv) urakehityksen yhdistäminen suorituksen arviointiin ja jatkuvaan ammatilliseen kehittymiseen.

Investoinnit:

- **Tšekki** on toimittanut 74 000 digitaalista laitetta (tabletteja, kannettavia tietokoneita, matkapuhelimia jne.) 4 102:lle perus- ja keskiasteen koululle etäopetusta varten.

3.7. Tukivälineen panos sosiaalipolitiikkaan, mukaan lukien sukupuolten tasa-arvo sekä lapset ja nuoret

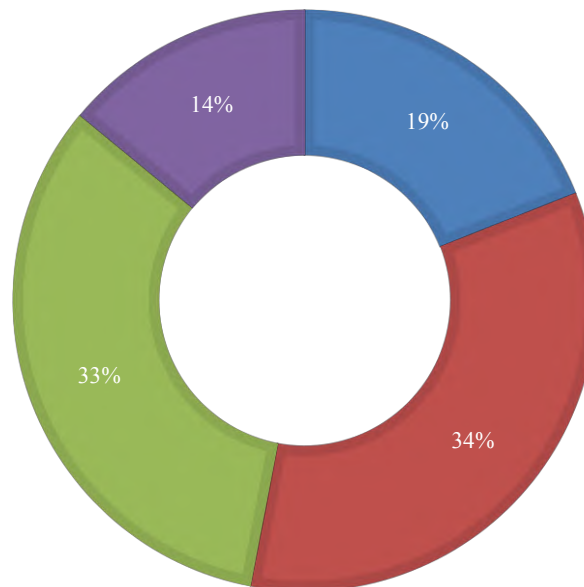
Sosiaalipolitiikka

Jäsenvaltiot ovat sisällyttäneet elpymis- ja palautumissuunnitelmiinsa huomattavan määrän sosiaalipolitiikkaa edistäviä toimenpiteitä, mukaan lukien sukupuolten tasa-arvoon sekä lapsiin ja nuoriin liittyvät toimenpiteet, tukien näin Euroopan sosiaalisten oikeuksien pilarin täytäntöönpanoa. Sosiaalipolitiikkaa edistävästä 2 042 välitavoitteesta ja tavoitteesta on saavutettu 213, joista 1. maaliskuuta 2022 jälkeen on saavutettu 199 (ks. työllisyyttä ja osaamista, koulutusta ja varhaiskasvatusta, terveydenhuoltoa ja pitkäaikaishoitoa sekä sosiaalipolitiikkaa edistävien toimenpiteiden kohdennettu analyysi 3.4, 3.5 ja 3.6 kohdassa).

Jäsenvaltiot ovat osoittaneet sosiaalimenoihin⁶⁰ varoja yhteensä noin 139,8 miljardia euroa, mikä on noin 28 prosenttia arvioiduista kokonaismenoista. Noin kolmannes tästä määrästä käytetään koulutukseen ja varhaiskasvatukseen, toinen kolmasosa terveydenhuoltoon ja pitkäaikaishoitoon ja loput jakautuvat työllisyyteen ja osaamiseen sekä sosiaalipolitiikkaan osoitettavien menojen välillä (kaavio 28).

Kaavio 28: Elpymis- ja palautumistukivälineen sosiaalimenojen osuus sosiaalialan pääluokkien mukaan

■ Työllisyys ja osaaminen ■ Koulutus ja lastenhoito ■ Terveydenhuolto ja pitkäaikaishoito ■ Sosiaalipolitiikka

Huom. On huomattava, että tässä kaaviossa esitetään kaikkien hyväksytyjen elpymis- ja palautumissuunnitelmien arvioitujen sosiaalimenojen jakautuminen. Sosiaalialan luokat on määritelty delegoidussa asetuksessa (EU) 2021/2105, ja niitä sovelletaan käyttäen menetelmää, jonka komissio on hyväksynyt kyseisessä asetuksessa Euroopan parlamenttia ja jäsenvaltioita kuultuaan.

Lähde: Elpymisen ja palautumisen tulostaulu

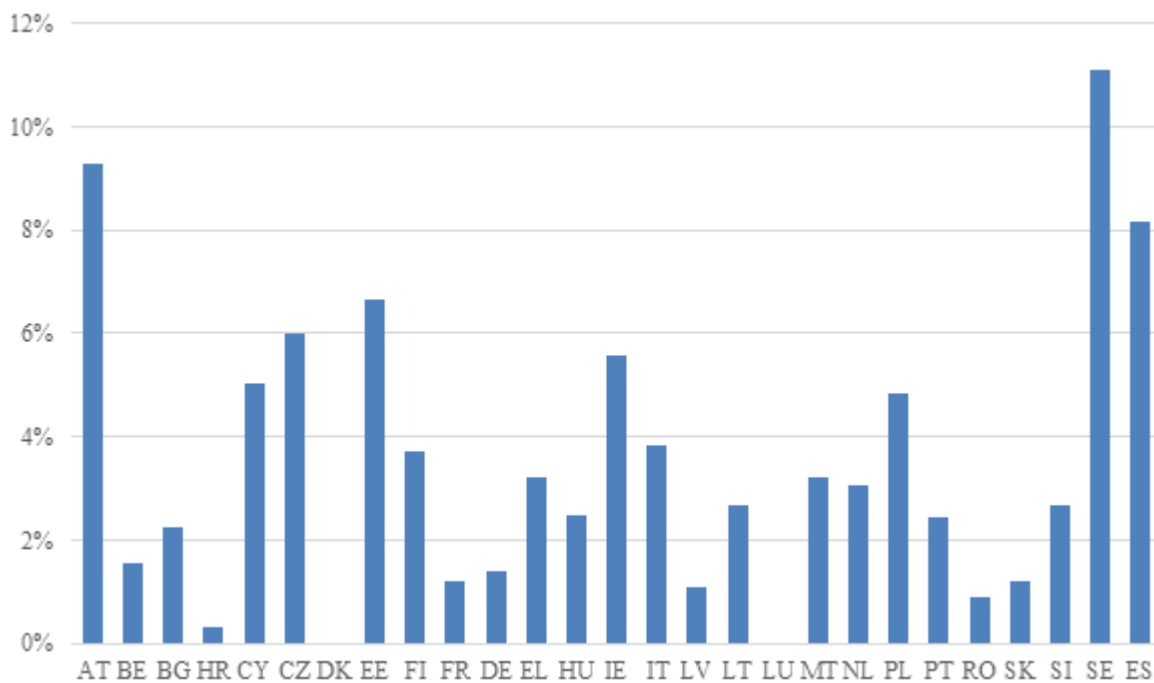
Sukupuolten tasa-arvo

Jäsenvaltioiden elpymis- ja palautumissuunnitelmilla edistetään sukupuolten tasa-arvoa monin tavoin. Hyväksytyt 27 suunnitelmaa sisältävät 134 (ala)toimenpidettä, joissa keskitytään sukupuolten tasa-arvoon, sekä monia uudistuksia ja investointeja, joilla pyritään

⁶⁰ Koska sosiaalimenot ovat covid-19-pandemian jälkeisenä aikana tärkeitä, elpymis- ja palautumistukivälinettä koskevassa asetuksessa siirretään komissiolle valta antaa delegoitu säädös sellaisen menetelmän vahvistamisesta, jolla raportoidaan elpymis- ja palautumistukivälineen sosiaalimenoista, myös lapsia ja nuoria koskevista menoista (29 artiklan 4 kohdan b alakohta). Komission hyväksymässä menetelmässä kaikki tukivälineestä rahoitettavat uudistuksiin ja investointeihin liittyvät menot jaetaan yhdeksään laajaan politiikanalaan, jotka ryhmitellään neljään sosiaalialan luokkaan: 1) työllisyys ja osaaminen, 2) koulutus ja lastenhoito, 3) terveydenhuolto ja pitkäaikaishoito sekä 4) sosiaalipolitiikka. Ks. [delegoitu asetus 2021/2105](#).

nimenomaisesti edistämään yhtäläisiä mahdollisuuksia yleisesti. Sukupuolten tasa-arvoa koskevien toimenpiteiden jakautuminen jäsenvaltioittain esitetään kaaviossa 29⁶¹⁶².

Kaavio 29: Sukupuolten tasa-arvoon kohdistuvien toimenpiteiden osuus (prosentteina) hyväksytyissä elpymis- ja palautumissuunnitelmissa

Lähde: Elpymisen ja palautumisen tulostaulu

⁶¹ Luvut ovat havainnollistavia, ja niitä on tarkoitus käyttää laadullisessa analyysissä, eivätkä ne muodosta jäsenvaltioiden elpymis- ja palautumissuunnitelmien vertailevaa arviointia. Kunkin kansallisen suunnitelman toimenpiteiden määrässä ja rakenteessa on suuria eroja, kuten myös sukupuolten tasa-arvoon sitoutuvassa lähestymistavassa. Euroopan komission hyväksymisessä komission yksiköiden valmisteluasiakirjoissa sekä [elpymis- ja palautumistukivälineen tulostauluun](#) sisältyvässä [tasa-arvoa koskevassa aihekohtaisessa analyysissä](#) on yksityiskohtaisempi analyysi kustakin hyväksytystä suunnitelmasta.

⁶² Delegoidussa asetuksessa (EU) 2021/2105 vahvistetun sosiaalimenojen raportointimenetelmän mukaisesti komissio on merkinnyt toimenpiteet, joissa keskitytään sukupuolten tasa-arvoon. On huomattava, että komissio ei ole soveltanut tätä menetelmää ainoastaan luonteeltaan sosiaalisiin toimenpiteisiin, vaan myös kaikkiin muihin sukupuolten tasa-arvoa koskeviin toimenpiteisiin, joita hyväksytyihin elpymis- ja palautumissuunnitelmiin sisältyy, jotta ne voitaisiin tuoda paremmin esiin kaikissa suunnitelmissa. Sukupuolten tasa-arvon ei tarvitse olla kyseisten toimenpiteiden pääkohde. Myös toimenpiteillä, joita ei ole merkitty sukupuolten tasa-arvoon kohdistuviksi, voi olla vaikutusta siihen. Tässä esitetyt luvut kuvaavat aiheeseen kohdistuvien toimenpiteiden määrää ja osuutta eikä niihin liittyviä kustannuksia.

Yhdenvertaisia mahdollisuuksia nimenomaisesti edistävien toimenpiteiden lisäksi jäsenvaltiot ovat sisällyttäneet suunnitelmiinsa muita uudistuksia ja investointeja, joissa tasa-arvonäkökohtia valtavirtaistetaan. Tähän sisältyy toisinaan alatavoitteita tai muita säännöksiä, joilla varmistetaan nimenomaisesti, että erityisryhmien tarpeet otetaan muilla politiikanaloilla huomioon. Vaikka toimenpiteitä työmarkkinoiden, asumisen, energian, liikenteen ja digitalisaation aloilla ei alun perin katsottaisi tasa-arvoa edistäviksi toimenpiteiksi, niiden tuloksellisella toteuttamisella voi kuitenkin olla merkittävä vaikutus yhtäläisten mahdollisuuksien edistämiseen. Esimerkiksi infrastruktuuriin, julkiseen liikenteeseen tai digitaalisiin yhteyksiin tehtäviä uudistuksia ja investointeja ei ehkä ole suunniteltu yhtäläisten mahdollisuuksien edistämistarkoituksessa, mutta niillä voi olla myönteinen vaikutus etäkoulutuksen, välttämättömien (terveys)palveluiden ja yleishyödyllisten palveluiden saatavuuteen tai ne voivat mahdollistaa liikuntarajoitteisten tai syrjäisillä alueilla asuvien henkilöiden osallistumisen taloudelliseen toimintaan ja sosiaaliseen elämään.

Jäsenvaltiot edistyvät sukupuolten tasa-arvoon kohdistuvien toimenpiteiden toteuttamisessa. Sukupuolten tasa-arvoon kohdistuvia (ala)toimenpiteitä sisältyy 27 elpymis- ja palautumissuunnitelmaan 134. , (Ala)toimenpiteisiin sisältyy saavutettuja välitavoitteita tai tavoitteita 25, joista 1. maaliskuuta 2023 jälkeen on saavutettu 20. Alla olevassa laatikossa on esimerkkejä toimenpiteistä, jotka kohdistuvat sukupuolten tasa-arvoon ja joissa on saavutettu välitavoitteita ja tavoitteita.

Esimerkkejä sukupuolten tasa-arvoon kohdistuvista toimenpiteistä, joiden välitavoitteet ja tavoitteet on saavutettu

Uudistukset:

- **Kroatia** on hyväksynyt uuden työlain, joka sisältää säännöksiä työajan ja työpaikan joustavuuden lisäämisestä sekä säännöksiä sukupuolten palkkaerojen pienentämisestä. Lisätty joustavuus antaa erityisesti vanhemmille ja terveydenhuoltopalvelujen tarjoajille mahdollisuuden hyödyntää enemmän osa-aikatyöjärjestelyjä.
- **Espanja** on ottanut käyttöön uutta lainsäädäntöä, jolla varmistetaan miesten ja naisten samapalkkaisuus velvoittamalla maksamaan samaa palkkaa samanarvoisesta työstä, edistämällä palkkauksen läpinäkyvyyttä syrjinnän tunnistamiseksi ja välttämiseksi sekä kehittämällä välineitä palkkauksen läpinäkyvyyden periaatteen noudattamiseksi.

Investoinnit:

- **Italia** on toteuttanut investoinnin, jolla tuetaan naisten johtamien yritysten perustamista ja kasvua. Tätä varten on perustettu uusi rahasto ja vahvistettu kahta vuodesta 2021

olemassa olevaa rahastoa. Asiaan liittyvä välitavoite on saavutettu tyydyttävästi ensimmäisen maksupyynnön yhteydessä. Ensimmäisten 700 yrityksen odotettiin olevan oikeutettuja tukeen heinäkuussa 2023, ja kansallisen datan mukaan kesäkuuhun 2023 mennessä yli 1 000 yritystä oli valittu virallisesti. Italia on perustanut myös sukupuolten tasa-arvon sertifiointijärjestelmän, jolla rohkaistaan ja kannustetaan sukupuolten tasa-arvoa edistäviä yrityskäytäntöjä.

Lapset ja nuoret

Lapsiin ja nuoriin kohdistuvat 425 (ala)toimenpidettä jakautuvat useille politiikanaloille, pääasiassa koulutukseen. Seuraavaa sukupolvea, lapsia ja nuoria koskevista toimintapolitiikoista esimerkiksi koulutuksen alalla on tehty analyysi jaksossa 3.6.

Lapsiin ja nuoriin kohdistuvissa toimenpiteissä, joita sisältyy 27 elpymis- ja palautumissuunnitelmaan, välitavoitteita tai tavoitteita on saavutettu 83 (ala)toimenpiteessä, joista 79:ssä välitavoitteita ja tavoitteita on saavutettu 1. maaliskuuta 2022 jälkeen. Monet jäsenvaltiot ovat aloittaneet lapsia ja nuoria tukevilla investoinneilla ja uudistuksilla. Alla olevassa laatikossa on esimerkkejä lapsia ja nuoria tukevista toimenpiteistä, joiden välitavoitteet ja tavoitteet on saavutettu.

Esimerkkejä lapsiin ja nuoriin kohdistuvista toimenpiteistä, joiden välitavoitteet ja tavoitteet on saavutettu

Uudistukset:

- **Itävalta** on ottanut käyttöön tukiovetuspaketin ja siihen liittyviä, erityisesti heikommassa asemassa oleviin oppilaisiin keskittyviä tukitoimenpiteitä, mukaan lukien resurssien tarjoaminen tukitunteihin, ryhmien/luokkien jakaminen, yksilölliset tukitoimenpiteet ja lisäoppitunnit kesälomien aikana. Monia lisätukitunteja on jo pidetty covid-19-pandemian aikana kertyneiden oppimisvajeiden ja mahdollisesti järjestämättä jääneen koulutuksen kompensoimiseksi.
- **Bulgaria** on toteuttanut esiopetuksen, perusopetuksen ja elinikäisen oppimisen uudistuksen ensimmäisen osan, johon sisältyy lapsia koskeva uusi velvoite osallistua esiopetukseen neljän vuoden iästä alkaen. Muita lakimuutoksia ovat luonnontieteiden, teknologian, insinööritieteiden ja matematiikan (STEM-aineet) opetussuunnitelmien perusteiden päivittäminen ja etäopiskelumahdollisuuksien lisääminen.
- **Liettua** on aloittanut ammatillisen ohjausjärjestelmän uudistamisen keskittyen uraneuvontaan ja elinikäiseen oppimiseen, jotta kysyntä ja tarjonta voisivat kohdata paremmin työmarkkinoilla. Ensimmäisissä toteutetuissa toimissa on määritelty järjestelmän kehys ja hallinnointi, uraohjaajien pätevyysvaatimukset, tarjottujen palvelujen rahoitusjärjestelmä sekä laitosten ja työmarkkinaosapuolten osallistumisen laajuus.
- **Malta** on aloittanut uudistuksen laadukkaan inklusiivisen koulutuksen parantamiseksi

erityisesti perustamalla keskikouluihin uusia autismiyksiköitä, jotka hyödyttävät autismikirjon nuoria, joilla on nyt käytettävissään heidän erityistarpeisiinsa sopivia laitteita.

Investoinnit:

- **Ranska** on tukenut nuorten palkkaamista myöntämällä yli 337 000 alle 26-vuotiaille nuorille tarkoitettua palkkaamisavustusta vuoden 2021 alkupuoliskolla. Avustukset on maksettu työnantajalle alle 26-vuotiaiden nuorten määräaikaisen (vähintään kolme kuukautta) tai toistaiseksi voimassa olevan työsopimuksen tekemisestä kohtuullista ammattitaitoa vaativissa tai aloitustason tehtävissä.

Muita heikommassa asemassa olevat ryhmät

Useiden jäsenvaltioiden elpymis- ja palautumissuunnitelmiin sisältyy myös toimenpiteitä, joilla edistetään vammaisten henkilöiden taloudellista ja sosiaalista integroitumista sekä muiden heikommassa asemassa olevien ryhmien, kuten maahanmuuttajataustaisten tai romanien, suojelua ja integroitumista. Edellä kuvattujen, heikommassa asemassa oleviin ryhmiin kuuluviin nuoriin kohdistuvien toimenpiteiden lisäksi jäsenvaltiot ottavat käyttöön esimerkiksi työnantajille suunnattuja kannustimia vammaisten henkilöiden palkkaamiseksi ja heidän työmarkkinoille integroitumisensa tukemiseksi tai sellaisten kohdennettujen toimien toteuttamiseksi, joilla julkisista rakennuksista tehdään esteettömiä ja helpotetaan vammaisten henkilöiden osallistumista koulutukseen ja yhteiskuntaan.

Useat jäsenvaltiot (esimerkiksi Itävalta, Kroatia, Italia, Portugali, Slovakia ja Espanja) ovat 1. maaliskuuta 2022 jälkeen saattaneet päätökseen tai käynnistäneet merkittäviä uudistuksia ja/tai investointeja, joilla edistetään heikommassa asemassa olevien ryhmien, kuten vammaisten, maahanmuuttajataustaisten tai etniseen vähemmistöön kuuluvien henkilöiden, osallisuutta. Nämä toimenpiteet koskevat joissakin tapauksissa nimenomaisesti romaniväestöä. Lisäksi jotkin jäsenvaltiot ovat toteuttaneet uudistuksia ja investointeja maahanmuuttajien ja pakolaisten vastaanottojärjestelmän parantamiseksi ja/tai digitalisoimiseksi. Alla olevassa laatikossa on esimerkkejä heikommassa asemassa olevien ryhmien osallistamista tukevista toimenpiteistä, joiden välitavoitteet ja tavoitteet on saavutettu.

Esimerkkejä heikommassa asemassa oleviin ryhmiin kohdistuvista toimenpiteistä, joiden välitavoitteet ja tavoitteet on saavutettu

Uudistukset:

- **Slovakia** on ottanut käyttöön uuden nopeutetun viisumijärjestelmän. Se on kohdennettu työtä hakeviin korkeasti koulutettuihin kolmansien maiden kansalaisiin, joiden sallitaan aloittaa välittömästi työskentely kansallisen viisumin perusteella.
- **Kreikka** on antanut lain, jolla mahdollistetaan siirtyminen vammaisten henkilöiden

yhteisöperustaiseen hoitoon, ja käynnistänyt henkilökohtaista avustamista koskevan järjestelmän pilottivaiheen ensimmäisen vaiheen.

- **Kroatia** on kouluttanut 256 sosiaalisen mentoroinnin ammattilaista 15 moduulin avulla seuraavissa yhdeksässä kaupungissa: Varaždin, Karlovac, Zagreb, Slavonski Brod, Split, Osijek, Zadar, Rijeka ja Pula. Koulutuksen tavoitteena oli vahvistaa sosiaalihuoltojärjestelmän ammattilaisten osaamista, jotta he voivat tukea sosiaalisen mentorointipalvelun toteuttamista mahdollisimman hyvin työskennellessään syrjäytyneiden tai syrjäytymisvaarassa olevien henkilöiden kanssa.
- **Italia** on tukenut hankkeita, joilla pyritään lisäämään vammaisten henkilöiden itsenäisyyttä. Hankkeet koostuvat kodin tilojen kunnostamisesta ja tieto- ja viestintäteknisten laitteiden tarjoamisesta vammaisille sekä tähän liittyvästä digitaalisia taitoja koskevasta koulutuksesta. Vuoden 2022 lopussa hankkeista vastaavat sosiaalihuoltopiirit olivat jo toteuttaneet yli 500 vammaisille henkilöille suunnattua hanketta. Yleistavoitteena on saavuttaa vähintään 5 000 vammaista henkilöä maaliskuun 2026 loppuun mennessä koko maassa.

Roomassa Casa Vitiniassa vuoden 2022 lopussa käynnistetty hanke, jossa 12 vammaiselle henkilölle tarjotaan kunnostettu asunto ja digitaalisiin liittyviä koulutusmahdollisuuksia

© Italian valtio

Investoinnit:

- **Latvia** on tarjonnut pääsyn oppimissisältöihin ja mahdollistanut haavoittuvassa asemassa olevien ryhmien osallistumisen etäopiskeluun. Etäopiskelun organisointia ja toteuttamista oppilaitoksissa koskeva kehys hyväksyttiin vuonna 2021. Elpymis- ja palautumissuunnitelmaan sisältyvä investointi koostuu tieto- ja viestintäteknikkalaitteiden hankinnasta yleisille oppilaitoksille, kohdennetusta tuesta sosiaalisesti haavoittuvassa asemassa oleviin ryhmiin kuuluville oppilaille ja opettajille sekä ”tietokonekirjaston” perustamisesta oppilaitoksiin.

3.8. Vaikutus rajatylittäviin ja useita maita kattaviin hankkeisiin

Elpymis- ja palautumistukivälineestä tuetaan jäsenvaltioiden osallistumista rajatylittäviin hankkeisiin, joissa uudistusten ja investointien suunnittelu toteutetaan samanaikaisesti ja koordinoitusti. Vaikka kussakin elpymis- ja palautumissuunnitelmassa otetaan huomioon kunkin jäsenvaltion erityistilanne, jotkin yhteiset haasteet edellyttävät koordinoitua uudistuksia ja investointeja. Usean maan välinen yhteistyö voi mahdollistaa tuen suurille hankkeille, joita yksi jäsenvaltio ei voi toteuttaa yksin, ja mahdollistaa näin resurssien yhdistämisen, vaikutuksen lisäämisen sekä mittakaava- ja synergiaetujen saavuttamisen.

Suunnitelmien valmistelun yhteydessä komissio kannusti jäsenvaltioita osallistumaan keskeisiin useita maita kattaviin hankkeisiin. Tämä parantaisi kriittisten investointien koordinoitua strategisilla aloilla ja toisi konkreettisia etuja sisämarkkinoille. Useita maita kattavien hankkeiden merkitystä on entisestään vahvistettu elpymis- ja palautumistukivälinettä koskevan asetuksen muutoksella, jolla käyttöön otettu uusi

arviointiperuste edellyttää, että painotetaan voimakkaasti kaikkia REPowerEU-lukuun sisältyviä toimenpiteitä, joilla edistetään rajatylittäviä tai useita maita koskevia hankkeita.

Vihreä siirtymä

Yli puolet elpymis- ja palautumissuunnitelmista sisältää toimenpiteitä, joilla edistetään vihreän siirtymän pilarin toimenpiteisiin liittyviä, useita maita kattavia hankkeita tai rajatylittäviä aloitteita (ks. jäljempänä oleva taulukko 8): yhteensä yli 38 toimenpiteessä on kyse useita maita kattavista tai rajatylittävistä vihreistä hankkeista.

- Elpymis- ja palautumissuunnitelmien yleisimpiä **useita maita kattavia hankkeita** ovat Euroopan yhteistä etua koskevat tärkeät hankkeet (IPCEI), jotka liittyvät vetyyn (sisältyvät yhdeksään toimenpiteeseen kuudessa jäsenvaltiossa). Vihreään siirtymään liittyviin useita maita koskeviin vihreisiin hankkeisiin kuuluu myös kaksi sähkönsiirtoyhteyttä (0,3 miljardia euroa) ja Veronan ja Brennerin välinen rautatieyhteys (0,9 miljardia euroa).
- **Useilla rajatylittävillä hankkeilla edistetään rautateiden yhteentoimivuutta EU:ssa, ja niillä on merkittävä rajatylittävä ulottuvuus.** Eräät näistä hankkeista liittyvät Euroopan rautatieliikenteen hallintajärjestelmän (ERTMS) käyttöönottoon (5 elpymis- ja palautumissuunnitelmaa, 8 hanketta, 3,4 miljardia euroa). ERTMS-järjestelmä koskee rautatiepalvelujen yhteentoimivuutta, digitalisointia ja turvallisuutta, ja se on keskeisessä asemassa siirryttäessä rajatylittävillä reiteillä maantieliikenteestä rautatieliikenteeseen. Rautatieliikenteen merkinantoon liittyvät investointitarpeet koko EU:ssa ovat merkittäviä, koska asianmukaiset välineet ovat käytössä vain 11 prosentissa Euroopan laajuisen liikenneverkon (TEN-T) käytävistä. Lisäksi elpymis- ja palautumistukivälineestä rahoitetaan TEN-T-rautatiekäytävien (esimerkiksi RailBaltica, Välimeri (Espanja-Ranska) ja Skandinaavia-Välimeri (Italian osuus), Pohjanmeri-Välimeri (Belgia-Luxemburg)) käyttöönottoa yli 24,9 miljardilla eurolla (11 elpymis- ja palautumissuunnitelmaa, 17 toimenpidettä ja yli 40 välitavoitetta ja tavoitetta).

Maaliskuussa 2022 annetun edellisen elpymis- ja palautumistukivälinettä koskevan vuosikertomuksen jälkeen on saavutettu tyydyttävästi viisi kaikkiaan kymmenestä vihreisiin rajatylittäviin ja/tai useita maita kattaviin hankkeisiin liittyvästä välitavoitteesta ja tavoitteesta. Lisäksi elpymis- ja palautumissuunnitelmien tarkistamisen vuoksi elpymis- ja palautumistukivälinettä koskevan asetuksen 18 artiklan nojalla on poistettu yksi TEN-T-käytäviä koskeva toimenpide ja 21 artiklan nojalla on lisätty yksi rautateiden yhteenliittämistä koskeva toimenpide. Lisäksi komissio on hyväksynyt seuraavien valtioiden esittämät REPowerEU-luvut, jotka sisältävät rajatylittäviä toimenpiteitä: Viro, Ranska, Slovakia ja Malta (katso lähemmin 4.2 jakso: REPowerEU-suunnitelma).

Taulukko 8. Vihreän siirtymän pilarin toimenpiteisiin liittyvät useita maita kattavat hankkeet

	BE	BG	CZ	DK	DE	EE	IE	EL	ES	FR	HR	IT	CY	LV	LT	LU	HU	MT	NL	AT	PL	PT	RO	SI	SK	FI	SE	<i>Yhteensä</i>
Vetyä koskeva IPCEI-hanke	•				•				•	•		•								•						•		7

	BE	BG	CZ	DK	DE	EE	IE	EL	ES	FR	HR	IT	CY	LV	LT	LU	HU	MT	NL	AT	PL	PT	RO	SI	SK	FI	SE	<i>Yhteensä</i>
Sähkösiirto-yhteys		•											•															2
Rautatieyhteys						•						•																2
ERTMS		•							•			•							•				•					5
TEN-T-käytävät	•	•						•	•		•	•					•		•	•		•	•				11	

Lähde: Kaikkien 27 jäsenvaltion elpymis- ja palautumissuunnitelmat

Digitaalinen muutos

Useimmat elpymis- ja palautumissuunnitelmista sisältävät toimenpiteitä, joilla edistetään digitaaliseen muutokseen liittyviä, useita maita kattavia hankkeita tai rajatylittäviä aloitteita. Tällaisia hankkeita sisältyy 21:een suunnitelmaan kaikkiaan 27 suunnitelmasta. Yhteensä yli 50 toimenpiteellä (tai alatoimenpiteellä) edistetään useita maita kattavia tai rajatylittäviä hankkeita.

Elpymis- ja palautumissuunnitelmilla edistetään useita maita kattavien digitaalisten hankkeiden avulla EU:n painopisteitä. Kahdellatoista elpymis- ja palautumissuunnitelmalla edistetään mikroelektroniikkaa koskevaa useita maita kattavaa hanketta, jonka tavoitteena on vahvistaa EU:n kilpailukykyä puolijohdeteknologian alalla. Kahdeksan jäsenvaltion elpymis- ja palautumissuunnitelmiin sisältyy tukea eurooppalaisten digitaali-innovaatiokeskittymien verkostolle, joka auttaa edistämään digitalisaatiota pk-yrityksissä. Useisiin elpymis- ja palautumissuunnitelmiin sisältyy myös tukea useita maita kattaville hankkeille, joilla tuetaan muun muassa rajatylittävien 5G-käytävien, pilvi-infrastruktuurin ja -palvelujen, mikroelektroniikkaan liittyvien valmiuksien, kvanttiviestintäinfrastruktuurin ja suurteholaskennan kehittämistä ja käyttöönottoa. Taulukossa 9 esitetään yhteenveto kaikkiin 27 elpymis- ja palautumissuunnitelmaan sisältyvistä useita maita kattavista digitaalisista hankkeista.

Elpymis- ja palautumistukivälineen perustamisen jälkeen digitaalisiin rajatylittäviin ja/tai useisiin maihin liittyviin hankkeisiin liittyviä välitavoitteita ja tavoitteita on saavutettu tyydyttävästi 13. (Lisäksi elpymis- ja palautumissuunnitelmien tarkistamisen vuoksi tietyt toimenpiteet on poistettu elpymis- ja palautumistukivälinettä koskevan asetuksen 18 tai 21 artiklan perusteella.)

Taulukko 9. Useita maita kattavat digitaaliset hankkeet

	BE	BG	CZ	DK	DE	EE	IE	EL	ES	FR	HR	IT	CY	LV	LT	LU	HU	MT	NL	AT	PL	PT	RO	SI	SK	FI	SE	<i>Yht.</i>
Mikroelektroniikka	•		•		•				•	•		•		•						•			•	•	•	•		12
Eurooppalaiset digitaali-innovointikeskittymät			•				•		•		•	•		•							•				•			8

	BE	BG	CZ	DK	DE	EE	IE	EL	ES	FR	HR	IT	CY	LV	LT	LU	HU	MT	NL	AT	PL	PT	RO	SI	SK	FI	SE	Yht.
5G-käytävät			•					•	•			•		•	•											•		7
Pilvipalvelut					•				•	•		•		•							•			•				7
Euroopan kvanttiviestintä-infrastruktuurit			•					•								•								•				4
Euroopan suurteholaskenta								•				•													•			3
Verkottunut julkishallinto								•			•											•						3
Genome of Europe									•					•	•													3
Merenalaiset kaapelit								•					•															2
Lohkoketju (EBSI)			•																					•				2
Turvaoperaatio-keskukset								•				•																2
<i>Muut</i>			•			•		•	•			•		•									•		•	•		9

Lähde: Kaikkien 27 jäsenvaltion elpymis- ja palautumissuunnitelmat

Esimerkkejä rajatylittävien ja useita maita kattavien hankkeiden toimenpiteistä, joiden välitavoitteet ja tavoitteet on saavutettu

Uudistukset:

- **Tšekki** on perustanut Keski-Euroopan digitaalisen median seurantafoorumin. Se on osa Euroopan digitaalisen median seurantafoorumia ja edistää verkossa olevan disinformaation torjuntaa kansallisella, kansainvälisellä ja Euroopan tasolla.
- **Ranska** on julkaissut kansallisia strategioita, joilla pyritään lisäämään investointeja keskeisiin digitaalitekologioihin, kuten kvanttitekologioihin, kyberturvallisuuteen, 5G-teknologiaan ja tuleviin tietoliikenne- ja pilviratkaisuihin, ja niillä edistetään Euroopan yhteistä etua koskevia tärkeitä hankkeita (IPCEI-hankkeet), joilla pyritään kehittämään Euroopan tärkeisiin kehittyneisiin teknologioihin liittyviä valmiuksia.
- **Italia** on hyväksynyt kansallisen säädöksen, jolla osoitetaan tarvittava rahoitus IPCEI-hankkeiden osallistujien tukemiseksi ja täsmennetään hankkeiden esittämisessä noudatettavat menettelyt ja määräajat sekä mahdollisten edunsaajien kelpoisuusvaatimukset.

Investoinnit

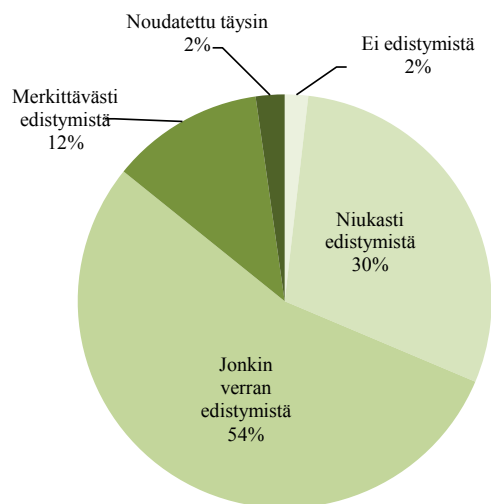
- **Itävalta** on valinnut hankkeita, joilla tuetaan innovatiivisen mikroelektroniikan ja liitettävyysteknologioiden kehittämistä ja edistetään mikroelektroniikkaan ja viestintäteknologioihin liittyvää IPCEI-hanketta.

- **Portugali** on valinnut yrityshautomoina/kiihdyttäjinä toimivia digitaali-innovaatiokeskittymien yhteenliittymiä, joilla edistetään digitaalista siirtymää koskevaa yrittäjyysekosysteemiä. Keskitymät kuuluvat eurooppalaisten digitaali-innovaatiokeskittymien verkostoon.

3.9. Vaikutus maakohtaisten suositusten toteuttamiseen

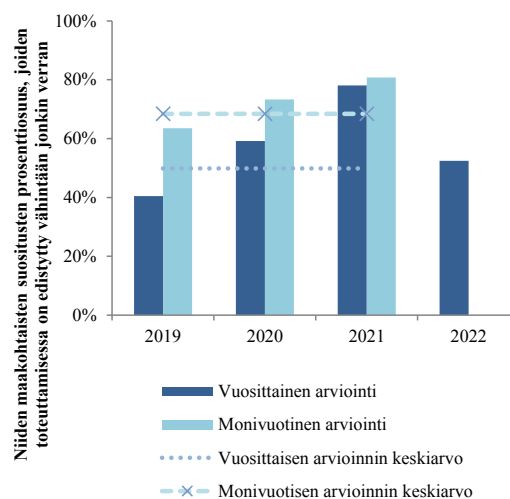
Maakohtaisten suositusten toteuttamisessa on edistytty. Vuosien 2019–2020 maakohtaisista suosituksista 68 prosentissa on edistytty ainakin jonkin verran (kaavio 30). Osana vuoden 2023 talouspolitiikan eurooppalaisen ohjausjakson kevätpakettia julkaistu maakohtaisten suositusten arviointi osoittaa, että sekä vuoden 2019 luonteeltaan rakenteellisten maakohtaisten suositusten että vuoden 2020 kriisipainotteisempien suositusten toteuttamisessa on edistytty vakaasti. Tämä osoittaa selvästi elpymis- ja palautumistukivälineen tarjonnan vuodesta 2021 alkaen kannustimia. Välineen tulosperusteiseen tukeen perustuvan ja uudistuksia painottavan lähestymistavan odotetaan vahvistavan maakohtaisten suositusten noudattamista tulevina vuosina. Jäsenvaltiot ovat edistyneet vuoden 2019 jälkeen eniten rahoituksen ja rahoituspalvelujen saatavuuden sekä työmarkkinoiden toimivuuden, rahanpesun torjunnan ja liiketoimintaympäristön parantamisessa. Edistyminen on ollut vähemmän näkyvää sisämarkkinoiden, kilpailun ja valtiontukien, asumisen, pitkäaikaishoidon ja eläkejärjestelmien saralla.

Kaavio 30: Vuosien 2019–2020 maakohtaisten suositusten noudattaminen tähän mennessä

Lähde: Vuoden 2023 talouspolitiikan EU-ohjausjakson kevätpaketti.

Kaavio 31: Vuosien 2019–2022 maakohtaisten suositusten noudattaminen: arvio edistymisestä kunakin vuonna ja toteuttaminen tähän mennessä

Lähde: Vuoden 2023 talouspolitiikan EU-ohjausjakson kevätpaketti.

Myös vuonna 2022 annettujen suositusten noudattamisessa on edistytty merkittävästi. Jäsenvaltioille heinäkuussa 2022 osoitetuista suosituksista lähes 52 prosentissa on edistytty ainakin jonkin verran (kaavio 31). Kokonaisuutena katsoen eniten edistymistä on

tapahtunut julkisen talouden kehystä ja finanssipolitiikan ohjausjärjestelmää, liikennettä, liiketoimintaympäristöä ja energiatehokkuutta koskevien suositusten osalta Veropolitiikkaa koskevien suositusten toteuttamisessa on edistytty vähemmän.

4. REPowerEU-suunnitelma

Sen jälkeen, kun elpymis- ja palautumistukivälinettä koskeva asetus annettiin helmikuussa 2021, ennennäkemättömät geopolittiset tapahtumat ovat häirinneet Euroopan ja koko maailman taloutta ja energiamarkkinoita. Jäsenvaltiot ovat kohdanneet useita uusia haasteita, jotka johtuvat korkeista energian hinnoista, hallinnollisen kapasiteetin ylikuormituksesta, toimitusketjujen häiriöistä ja Venäjän Ukrainaa vastaan käymän sodan sosioekonomisista seurauksista. Vastauksena näihin tapahtumiin komissio laati REPowerEU-suunnitelman, jonka tavoitteena on tehdä EU:sta riippumaton Venäjän fossiilisista polttoaineista ennen vuotta 2030. REPowerEU-suunnitelmassa keskitytään kaasun tuonnin monipuolistamiseen ja siihen liittyviin energiainfrastruktuurin mukautuksiin, ja sillä vauhditetaan samalla uusiutuvan sähkön käyttöönottoa ja mahdollistetaan energiansäästöt kaikkialla taloudessa.

Toukokuussa 2022 tehtiin ehdotus REPowerEU-suunnitelmasta, joka on EU:n vastaus maailmanlaajuiseen energiakriisiin. Siinä tunnustetaan elpymis- ja palautumistukivälineen ja muiden EU:n välineiden, kuten koheesiopolitiikan rahastojen⁶³, rooli turvallisen, kohtuuhintaisen ja vihreän energian saamisessa. REPowerEU:n puitteissa elpymis- ja palautumistukivälineestä tuetaan jäsenvaltioiden uudistuksia ja investointeja, joilla pyritään poistamaan nopeasti EU:n riippuvuus Venäjän fossiilisista polttoaineista, nopeuttamaan siirtymistä puhtaaseen energiaan, vähentämään energiankulutusta, tukemaan työvoiman uudelleen koulutusta, puuttumaan energiaköyhyyteen ja tukemaan vihreään siirtymään liittyvien kriittisten raaka-aineiden ja teknologioiden arvoketjuja. Nämä uudet tai laajennetut toimenpiteet sisällytetään erityisiin REPowerEU-lukuihin, ja niillä täydennetään nykyisten elpymis- ja palautumissuunnitelmien ennestäänkin kunnianhimoisia vihreitä toimia. Ne voivat perustua komission teknisen tuen välineen kautta antamaan tekniseen apuun. Kaikkiaan 17 jäsenvaltiota on saanut REPowerEU-suunnitelmaan liittyvää tukea tai saa sitä parhaillaan.⁶⁴ Osalla näistä toimenpiteistä (esimerkiksi energia-alan digitalisoinnilla) on myös digitaalinen ulottuvuus.

Kuten 2.3 jaksossa todetaan, komissio on vastaanottanut 25 muutettua elpymis- ja palautumissuunnitelmaa ja 20 REPowerEU-lukua. Seuraavassa jaksossa käsitellään yksityiskohtaisemmin niiden REPowerEU-lukujen sisältöä, jotka EU:n neuvosto oli hyväksynyt siihen mennessä, kun tätä kertomusta laadittiin.

4.1. REPowerEU-lukuihin sisältyvät toimenpiteet

Hyväksytyillä REPowerEU-luvuilla edistetään suoraan muutetun elpymis- ja palautumistukivälinettä koskevan asetuksen tavoitteita. Hyväksytyt luvut sisältävät

⁶³ Koheesiopolitiikan ohjelmilla tuetaan siirtymistä kohti varmempaa ja kestävämpää energijärjestelmää. Lisäksi jäsenvaltiot voivat kohtuuhintaisen energian tukemista koskevan SAFE-aloitteen (Supporting Affordable Energy) avulla käyttää kaudella 2014–2020 käyttämättä jääneet koheesiorahastojen varat kohonneista energiakustannuksista kärsivien kotitalouksien ja pk-yritysten tukemiseen.

⁶⁴ https://reform-support.ec.europa.eu/what-we-do/green-transition/supporting-repower-eu-affordable-secure-and-sustainable-energy-europe_en

toimenpiteitä, joilla edistetään suoraan nollanettoteollisuutta koskevan säädöksen ja kriittisiä raaka-aineita koskevan säädöksen tavoitteita vihreän kehityksen teollisuussuunnitelman puitteissa. Niitä ovat muun muassa toimenpiteet, joilla parannetaan uusiutuvan energian lupamenettelyjä, kehitetään työvoiman vihreää osaamista ja tuetaan vihreään siirtymään liittyvien kriittisten raaka-aineiden ja teknologioiden arvoketjuja. Taulukossa 10 esitetään yhteenvedo REPowerEU-suunnitelman luvuista, joista komissio on antanut myönteisen arvion ja jotka neuvosto on hyväksynyt.

Taulukko 10. Yhteenvedo hyväksytyjen REPowerEU-lukujen sisällöstä

	Uusien ja laajennettujen investointien ja uudistusten lukumäärä	Ilmastovaikutus	Arvioidut kokonaiskustannukset (miljoonaa euroa)	Jäsenvaltioiden REPowerEU-luvuilla saavutetut REPowerEU-tavoitteet
Viro	2 uutta investointia 1 laajennettu uudistus	100%	Yhteensä: 90 Päästökauppajärjestelmä: 83,3 Brexite-mukautusvaraus: 6,6	b) Uusiutuvien energialähteiden käyttöönoton nopeuttaminen, kriittinen energiainfrastruktuuri, teollisuuden organisointi, kestävän biometaanin käyttöönotto e) Uusiutuvien energialähteiden integroinnin nopeuttaminen
Ranska	3 uutta investointia 3 uutta uudistusta 1 laajennettu investointi	91,6%	Yhteensä: 2 825 Päästökauppajärjestelmä: 2 321 Brexite-mukautusvaraus: 504	b) Rakennusten energiatehokkuuden parantaminen; uusiutuvien energialähteiden käyttöönoton nopeuttaminen ja teollisuuden irrottaminen hiilestä d) Kannustaminen energian kysynnän vähentämiseen e) Uusiutuvien energialähteiden integroinnin nopeuttaminen, sähkön varastoinnin tukeminen, päästöttömän liikenteen tukeminen.
Malta	1 uusi uudistus 1 uusi investointi	100%	Yhteensä: 70 Päästökauppajärjestelmä: 30 Brexite-mukautusvaraus: 40	b) Uusiutuvan energian käyttöönoton nopeuttaminen, rakennusten energiatehokkuuden parantaminen e) Uusiutuvan energian integroinnin nopeuttaminen ja päästöttömän liikenteen ja sen infrastruktuurin tukeminen
Slovakia	6 uutta uudistusta 6 uutta investointia 2 laajennettua investointia	85,26%	Yhteensä: 402,7 Päästökauppajärjestelmä: 366,4 Brexite-mukautusvaraus: 36,3	b) Uusiutuvan energian käyttöönoton nopeuttaminen, rakennusten energiatehokkuuden parantaminen c) Energiaköyhyyteen puuttuminen e) Uusiutuvan energian integroinnin nopeuttaminen ja päästöttömän liikenteen ja sen infrastruktuurin tukeminen f) Vihreitä taitoja ja niihin liittyviä digitaalisia taitoja koskevan työvoiman uudelleenkoulutuksen nopeuttaminen

Lähde: Euroopan komissio.

REPowerEU-luku: Viro

Viron REPowerEU-luku koostuu yhdestä laajennetusta uudistuksesta ja kahdesta uudesta investoinnista, jotka koskevat uusiutuvia energialähteitä ja kestävän biometaanin tuotantoa ja käyttöönottoa. Niiden kustannusten arvioidaan olevan 90 miljoonaa euroa. Sekä investoinneilla että uudistuksella on rajatylittävä ulottuvuus, ja

100 prosentilla arvioiduista kustannuksista on ilmastomerkintä. Seuraavassa on yhteenveto luvun sisältämistä uudistuksesta ja investoinneista:

- **Uusiutuvien energialähteiden käyttöönottoa koskeva uudistus.** Toimenpide täydentää Viron elpymis- ja palautumissuunnitelmaan sisältyvää uudistusta ja auttaa lisäämään tuulivoimahankkeiden käyttöönottoa vähentämällä tuulivoiman kehittäjien tiellä olevia lainsäädännöllisiä esteitä. Lisäksi uudistuksella vahvistetaan paikallisviranomaisten valmiuksia tuulivoiman kehittämisen edellyttämässä hallinnollisissa menettelyissä.
- **Investointi, jolla lisätään tuotetun uusiutuvan energian pääsyä sähköjakeluverkkoon.** Investointi lisää jakeluverkkojen kapasiteettia 160 megawatilla ja mahdollistaa siten uusiutuvien energialähteiden tuottajien pääsyn verkkoon.
- **Investointi kestävän biokaasun ja biometaanin tuotannon ja käyttöönoton lisäämiseen.** Toimenpiteen tarkoituksena on edistää kestävän biokaasun ja kestävän biometaanin käyttöönottoa uusiutuvan energian direktiivin (RED II - direktiivi)⁶⁵ mukaisesti ja nopeuttaa uusiutuvien energialähteiden integrointia. Investointi koostuu alainvestoinnista, jolla luodaan tarvittavat sääntelyä, organisaatiota ja rahoitusta koskevat edellytykset kestävän biokaasun ja kestävän biometaanin käytön lisäämiseksi, sekä toisesta alainvestoinnista, jolla rakennetaan tuotantolaitokset.

REPowerEU-luku: Ranska

Ranskan REPowerEU-luku koostuu kolmesta uudesta uudistuksesta, kolmesta uudesta investoinneista sekä yhdestä laajennetusta investoinnista, joiden kustannusten arvioidaan olevan 2,82 miljardia euroa. Luvun arvioiduista kustannuksista 91,2 prosenttia kohdennetaan rajatylittäviin investointeihin, ja 91,6 prosentilla arvioiduista kustannuksista on ilmastomerkintä. Seuraavassa on yhteenveto luvun sisältämistä uudistuksista ja investoinneista:

- **Ranskan REPowerEU-luvun puitteissa** toteutetaan uusiutuvan energian tuotannon nopeuttamista koskeva uudistus, jolla on tarkoitus yksinkertaistaa lupamenettelyjä ja vauhdittaa uusiutuvaan energiaan liittyvien hankkeiden suunnittelua. Tämä toteutetaan poistamalla pullonkaulat, jotka nykyisin haittaavat uusiutuvan energian käyttöönottoa.
- **Energiankulutuksen hillitsemistä koskeva uudistus:** Uudistuksen tavoitteena on vähentää vuoteen 2024 mennessä energiankulutusta kaikilla sektoreilla 10 prosenttia verrattuna talvikauteen 2018–2019. Se koostuu toimenpide-ehdotuksista, joilla edistetään energiankulutuksen vähentämistä useilla eri aloilla, kuten asumisessa, liikenteessä ja teollisuudessa.
- **Ekologisen suunnittelun pääsihteeristön perustamista koskeva uudistus:** Pääsihteeristön ensisijaisena tavoitteena on helpottaa ekologiseen siirtymään liittyvien kansallisten strategioiden koordinoitua. Tähän sisältyy eri ministeriöiden ja

⁶⁵ Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi (EU) 2018/2001, annettu 11 päivänä joulukuuta 2018, uusiutuvista lähteistä peräisin olevan energian käytön edistämisestä.

sidosryhmien mobilisointi sekä näillä aloilla toteutettujen toimien vaikuttavuuden arviointi.

- **Investointi teollisuuden vähähiilistämiseen.** Toimenpiteellä pyritään tukemaan investointeja teollisuuslämmön vähähiilistämiseen, energiatehokkuuteen ja teollisuuden prosessien muutokseen fossiilisen energian kulutuksen vähentämiseksi ja sitä kautta kasvihuonekaasupäästöjen vähentämiseksi.
- **Investointi uusiutuvan ja fossiilittoman vedyn tuotantoon ja käyttöönottoon** rahoittamalla neljää vetyä koskevaa IPCEI-hanketta. Toimenpiteen tavoitteena on parantaa teollisuussektoria ottamalla huomioon ekologiset, teknologiset ja taloudelliset näkökohdat ja samalla minimoida päästöt ja parantaa teollisuuden energianvarastointivalmiuksia.
- **Investointi julkisten rakennusten energiaperuskorjauksiin ja yksityisten asuntojen energiaperuskorjausta koskeva laajennettu toimenpide.** Ensisijaisena tavoitteena on antaa taloudellista tukea julkisten ja yksityisten rakennusten energiaperuskorjauksiin, mikä pienentää lyhyellä aikavälillä rakennusten energiankulutusta sekä vähentää riippuvuutta fossiilisista polttoaineista.

REPowerEU-luku: Malta

Maltan REPowerEU-luku koostuu yhdestä uudistuksesta ja yhdestä investoinnista, joiden kustannusten arvioidaan olevan 70 miljoonaa euroa. Luvun arvioiduista kustannuksista 100 prosenttia kohdennetaan rajatylittäviin investointeihin, ja 100 prosentilla arvioiduista kustannuksista on ilmastomerkintä.

- **Nykyisten lupajärjestelmien uudistaminen.** Uudistuksen tavoitteena on nopeuttaa uusiutuvaa energiaa koskevien hankkeiden lupamenettelyjä ja ottaa käyttöön velvoite asentaa kattoaurinkopaneeleja uusiin rakennuksiin. Tämä uusi uudistus täydentää Maltan elpymis- ja palautumissuunnitelman komponentteja 1 ja 2, joissa keskitytään rakennusten ja liikenteen energiatehokkuuden parantamiseen ja osittain uusiutuvan energian tuotannon lisäämiseen.
- **Investointi sähköverkkoon.** Ensisijaisena tavoitteena on vahvistaa ja laajentaa sähkönjakeluverkkoa investoimalla verkkoon, jakelupalveluihin ja akkuvarastoihin.

REPowerEU-luku: Slovakia

Slovakian REPowerEU-luku koostuu kuudesta uudesta uudistuksesta, kuudesta uudesta investoinnista sekä kahdesta laajennetusta investoinnista, joiden kustannusten arvioidaan olevan 402,7 miljoonaa euroa. Luvun arvioiduista kustannuksista 91,2 prosenttia kohdennetaan rajatylittäviin investointeihin, ja 64,1 prosentilla arvioiduista kustannuksista on ilmastomerkintä. Seuraavassa esitetään yhteenveto Slovakian REPowerEU-luvun neljän aihealueen uudistuksista ja investoinneista. Niihin liittyy investointi, jolla luodaan kohdennettua viestintää ja koordinoitua täytäntöönpanon tueksi.

- **Uusiutuvat energialähteet, verkot ja lupamenettelyt:** Tämän osa-alueen alatoimenpiteissä keskitytään ympäristölupien myöntämismenettelyjen optimointiin, geotermisen energian käytön lisäämiseen ja lämpöpumppujen käyttöönoton

tukemiseen. Lisäksi tuetaan biomassan kestäväen käytön ja tarjonnan kehityspolkujen arviointia sekä biometaanin tuotannon kehittämistä ja edistämistä. Uudistuksella määritetään tuulivoima-alueet sekä kansallista vetystrategiaa koskeva toimintasuunnitelma ja toimenpiteet, joilla edistetään uusiutuvien energialähteiden integroimista sähköverkkoon. Investointeja suunnataan sähkönjakelujärjestelmien nykyaikaistamiseen ja digitalisointiin, mukaan lukien energiatietokeskuksen perustaminen.

- **Rakennusten energiatehokkuus:** Tähän sisältyy yhtenäisen digitaalisen data-alustan perustaminen, johon kerätään tiedot kaikkien julkisten ja yksityisten rakennusten energiatehokkuudesta ja uudistus, jolla parannetaan valtionhallinnon rakennusten energianhallintaa. Investoinneilla pyritään julkisten rakennusten ja energiaköyhyysriskin alaisina olevien kotitalouksien energiansäästöihin, ja niihin sisältyy tuki, jolla avustetaan haavoittuvassa asemassa olevia ryhmiä oikeiden toimenpiteiden määrittelyssä ja avustushakemusten käsittelyssä.
- **Kestävä liikenne:** Tällä aihealueella laajennetaan Slovakian elpymis- ja palautumissuunnitelman nykyisiä toimenpiteitä, jotta päästötöntä liikenneinfrastruktuuria voidaan kehittää edelleen ja edistää ympäristöystävällistä matkustajaliikennettä.
- **Vihreät taidot:** Tämän aihealueen uudistuksella ja investoinnilla tuetaan ammatillisten oppilaitosten opetussuunnitelmien päivittämistä ja opetushenkilöstön uutta koulutusohjelmaa. Lisäksi toimenpiteillä tuetaan aikuiskoulutuksen akkreditoitua vihreisiin taitoihin keskittyvää koulutusohjelmaa sekä fyysisten ja teknisten laitteiden hankkimista.

4.2. REPowerEU-lukujen rahoitus

Vaikka alkuperäisiä elpymis- ja palautumissuunnitelmia on rahoitettu yksinomaan NextGenerationEU-välineen puitteissa toteutetusta lainanotosta, REPowerEU-lukuja voidaan rahoittaa useista eri lähteistä. Muutetun elpymis- ja palautumistukivälinettä koskevan asetuksen (EU) 2021/241 tultua voimaan kaikkiin muutettuihin elpymis- ja palautumissuunnitelmiin, joissa on REPowerEU-luku, voidaan hakea lisärahoitustukea, joka muodostuu päästökauppajärjestelmästä, brexit-mukautusvarauksesta tehtävistä siirroista ja rakennerahastoista saatavista varoista ja/tai lainoista . Lisäksi joidenkin jäsenvaltioiden rahoitustuki, jota ei makseta takaisin, on lisääntynyt, kun jäsenvaltioiden määrärahat on laskettu uudelleen 18 artiklan mukaisesti, ja sitä voidaan käyttää myös näiden valtioiden REPowerEU-lukujen rahoittamiseen. REPowerEU-lukuun liittyvä lisärahoitustuki maksetaan yhdessä elpymis- ja palautumistukivälineen muun rahoitusosuuden ja tapauksen mukaan lainatuen kanssa yhteisen maksuaikataulun mukaisesti.

Kaiken kaikkiaan REPowerEU-lukuja rahoitetaan 20 miljardilla eurolla, jotka saadaan päästökauppajärjestelmän päästöoikeuksien huutokaupasta, ja 2,1 miljardilla eurolla, jotka ovat peräisin brexit-mukautusvarauksesta tehtävistä siirroista. Tämän lisäksi elpymis- ja palautumistukivälineestä annetun asetuksen 18 artiklan mukaisella elpymis- ja

palautumistukivälineen lisätuella, jota ei makseta takaisin, ja 14 artiklan mukaisilla elpymis- ja palautumistukivälineen lisälainoilla voidaan myös rahoittaa REPowerEU-lukuihin sisältyviä toimenpiteitä, kuten 2.3 jaksossa todetaan.

Päästökauppajärjestelmän päästöoikeuksien huutokaupoista saadut tulot

Muutetun elpymis- ja palautumistukivälinettä koskevan asetuksen 21 a artiklaa noudattaen elpymis- ja palautumistukivälineestä asetetaan käytettäväksi 20 miljardia euroa lisärahoitustukena, jota ei makseta takaisin. Nämä ulkoiset käyttötarkoitukseensa sidotut tulot lisäävät osaltaan unionin energiajärjestelmän palautumiskykyä vähentämällä riippuvuutta fossiilisista polttoaineista ja auttamalla monipuolistamaan energian toimituslähteitä unionin tasolla. Näitä varoja voidaan käyttää ainoastaan REPowerEU-lukuihin sisältyvien toimenpiteiden rahoittamiseen. Selvän poikkeuksen tästä muodostavat uudistukset ja investoinnit, joilla pyritään parantamaan energiainfrastruktuuria ja -laitteistoja, jotta voidaan vastata öljyn ja kaasun toimitusvarmuuteen liittyviin välittömiin tarpeisiin.

Lisäksi hankitaan 20 miljardia euroa huutokauppaamalla päästöoikeuksia päästökauppajärjestelmän puitteissa. Nämä varat jakautuvat seuraavasti:

- 60 prosenttia (eli 12 miljardia euroa) saadaan EU:n päästökauppajärjestelmän innovaatorahaston päästöoikeuksien huutokaupasta; ja
- 40 prosenttia (eli 8 miljardia euroa) saadaan jäsenvaltioiden päästökauppajärjestelmän päästöoikeuksien aikaistetusta myynnistä.

Päästökauppajärjestelmän päästöoikeuksien huutokauppa alkoi maanantaina 3. heinäkuuta 2023. Syyskuun 1. päivään 2023 mennessä oli hankittu 931 miljoonaa euroa huutokauppaamalla 5,88 miljoonaa päästöoikeutta innovaatorahastosta ja 4,98 miljoonaa päästöoikeutta jäsenvaltioiden päästökauppajärjestelmän päästöoikeuksista. Näiden kauppojen toistuva menestys osoittaa, että rahoitusmarkkinat tukevat REPowerEU-tavoitteita ja ovat halukkaita sijoittamaan REPowerEU-hankkeisiin. Huutokaupan etenemistahti ja tulot ovat suunnitellulla tasolla ja mahdollistavat REPowerEU-lukujen sujuvan täytäntöönpanon ja rahoituksen.

Lisärahoitustuki, jota ei makseta takaisin, jaetaan jäsenvaltioiden kesken päivitetyn jakoperusteen perusteella (taulukko 11). Jakoperusteessa otetaan huomioon jäsenvaltioiden riippuvuus fossiilisista polttoaineista ja tuotantohyödykkeiden hinnannousu. Näin voidaan ottaa paremmin huomioon Venäjän Ukrainaa vastaan käymän sodan seuraukset ja kohdentaa enemmän varoja siitä pahiten kärsineille jäsenvaltioille.

Taulukko 11: Käytettävissä oleva lisätuki, jota ei tarvitse maksaa takaisin, jäsenvaltioittain

	Käytettävissä oleva lopullinen nettotuki, jota ei makseta takaisin (euroa, käyppinä hintoina)
Belgia	281 716 188
Bulgaria	479 327 545
Tšekki	680 543 170
Tanska	130 714 933
Saksa	2 086 423 922
Viro	83 297 553

Irlanti	89 428 389
Kreikka	768 069 923
Espanja	2 582 276 223
Ranska	2 317 477 900
Kroatia	269 037 883
Italia	2 755 867 236
Kypros	52 408 822
Latvia	123 797 035
Liettua	193 729 642
Luxemburg	29 955 009
Unkari	700 513 718
Malta	29 955 027
Alankomaat	454 359 575
Itävalta	210 304 520
Puola	2 755 862 361
Portugali	703 364 724
Romania	1 397 228 597
Slovenia	116 734 327
Slovakia	366 409 448
Suomi	112 766 671
Ruotsi	198 429 659
EU27	19 970 000 000

Lähde: Euroopan komissio

Koheesipolitiikan varoista ja brexit-mukautusvarauksesta siirretyt varat

Elpymis- ja palautumistukivälinettä koskevan asetuksen ja yhteisiä säännöksiä koskevan asetuksen nojalla on mahdollista, että jäsenvaltiot voivat siirtää enintään viisi prosenttia alkuperäisistä koheesipolitiikan rahastojen määrärahoistaan elpymis- ja palautumistukivälineeseen. Syyskuun 1. päivänä komissio ei ollut vastaanottanut yhtään tällaista siirtopyyntöä. Lisäksi jäsenvaltiot voivat REPowerEU-asetuksen nojalla käyttää enintään 7,5 prosenttia Euroopan aluekehitysrahaston, Euroopan sosiaalirahasto plussan ja koheesiorahaston alkuperäisistä kansallisista määrärahoistaan tukeakseen REPowerEU:n tavoitteita rahastokohtaisia sääntöjä noudattaen.

Tämän mahdollisuuden lisäksi jäsenvaltiot voivat vapaaehtoisesti siirtää brexit-mukautusvarauksen mukaisen alustavan jako-osuutensa kokonaan tai osittain elpymis- ja palautumistukivälineeseen REPowerEU-lukuun sisältyvien investointien ja uudistusten rahoittamiseksi. Kaikki jäsenvaltiot olivat 1. maaliskuuta 2023 mennessä ilmoittaneet komissiolle aikomuksestaan siirtää brexit-mukautusvarauksen varoja elpymis- ja palautumistukivälineeseen. Nämä varat siirretään elpymis- ja palautumistukivälineeseen ja sidotaan sen jälkeen, kun neuvoston täytäntöönpanopäätös REPowerEU-luvun sisältävän tarkistetun elpymis- ja palautumissuunnitelman hyväksymisestä on annettu. Taulukossa 12 esitetään brexit-mukautusvarauksesta elpymis- ja palautumistukivälineeseen siirretyt kokonaismäärät jäsenvaltioittain.

Taulukko 12. Määrärahojen siirto brexit-mukautusvarauksen nojalla

Siirretty määrä yhteensä (euroa, käypinä hintoina)

Belgia	228 850 088
Bulgaria	6 000 000
Tšekki	54 918 029
Tanska	66 026 588
Saksa	219 739 187
Viro	6 615 616
Irlanti	150 000 000
Kreikka	25 600 000
Espanja	58 000 000
Ranska	504 000 000
Kroatia	7 190 532
Italia	0
Kypros	52 056 350
Latvia	10 946 343
Liettua	4 700 000
Luxemburg	128 475 124
Unkari	0
Malta	40 000 000
Alankomaat	280 000 000
Itävalta	0
Puola	0
Portugali	81 358 359
Romania	43 162 623
Slovenia	5 257 380
Slovakia	36 307 747
Suomi	14 242 037
Ruotsi	66 000 000
EU27	2 089 446 003

Lähde: Euroopan komissio

5. Päätelmät

Elpymis- ja palautumistukiväline perustettiin covid-19-kriisin aikana, mutta se on kehittynyt muuttuvassa geopoliittisessa tilanteessa, joka on vaikuttanut unionissa yhteiskuntaan ja talouteen. Maailmanlaajuinen epävakaus, toimitusketjujen häiriöt, energiakriisi ja inflaatio aiheuttavat kansallisille viranomaisille painetta ja tekevät elpymis- ja palautumissuunnitelmien toteutuksesta haastavampaa, koska aikataulu on tiukka. Samalla näiden suunnitelmien toteuttaminen onnistuneesti ja ajoissa on näiden haasteiden vuoksi entistä tärkeämpää, sillä välineen elinkaari on rajallinen.

Suunnitelmien tarkistaminen ja REPowerEU-lukujen lisääminen niihin tarjoaa myös tilaisuuden ottaa huomioon elpymis- ja palautumistukivälineen täytäntöönpanosta ensimmäisinä vuosina saadut kokemukset. Toukokuussa 2022 käynnistetyssä REPowerEU-suunnitelmassa todetaan, että elpymis- ja palautumistukivälineellä voi olla tärkeä rooli varman, kohtuuhintaisen ja puhtaan energiajärjestelmän aikaansaamisessa. Kun elpymis- ja palautumistukivälineellä tarjotaan lisää EU:n rahoitusta ja mahdollistetaan elpymis- ja palautumissuunnitelmien tarkistaminen ja REPowerEU-lukujen sisällyttäminen niihin, se auttaa jäsenvaltioita toteuttamaan tarvittavat kriittiset uudistukset ja investoinnit, jotta niiden energia-alan häiriönsietokykyä voidaan vahvistaa nopeasti. Samalla jäsenvaltioiden on mahdollista poistaa pullonkauloja ja täytäntöönpanon esteitä.

Kaksi ja puoli vuotta elpymis- ja palautumistukivälineen perustamisen jälkeen jäsenvaltiot täyttävät edelleen uudistus- ja investointisitoumuksiaan elpymis- ja palautumistukivälineen täytäntöönpanon edetessä. Komissio kehottaa jäsenvaltioita edelleen nopeaan elpymis- ja palautumissuunnitelmiansa toteuttamiseen ja maksupyyntöjen toimittamiseen.

Kun tukiväline siirtyy elinkaarensa jälkipuoliskolle, komissio keskittyy edelleen – yhteistyössä jäsenvaltioiden ja kaikkien keskeisten kumppanien kanssa – elpymis- ja palautumissuunnitelmien toteuttamiseen. Komissio kannustaa ja auttaa jäsenvaltioita, jotta ne voisivat parhaan kykynsä mukaan hyödyntää kaikilta osin elpymis- ja palautumistukivälineen tarjoamia mahdollisuuksia ja näin toteuttaa nopeasti aikamme keskeisten haasteiden edellyttämiä investointeja ja uudistuksia, joilla parannetaan Euroopan unionin palautumiskykyä ja varmistetaan tulevaisuuden vaatimukset huomioon ottava elpyminen covid-19-pandemiasta.